

ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง
ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

นางสาวกาญจนา บุษงอ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

The Effects of Token Economy Reinforcement on Responsibility and
Honesty Aspects of Self-Discipline of Preschool Children in Schools
under Surat Thani Primary Education Service Area Office 2

Miss Kanchana Buhngo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการเสริมแรงด้วยเบียร์รถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง
ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 2

ชื่อและนามสกุล นางสาวกาญจนา บุญงอ

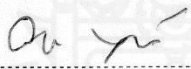
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

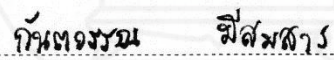
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

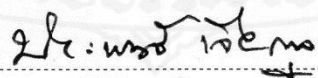
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์วรรณ มีสมสาร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล

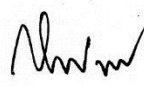
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตัญญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์วรรณ มีสมสาร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
ผู้วิจัย นางสาวกาญจนา บุหงอ **รหัสนักศึกษา** 2572102263
ปริญญา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันตวรรณ มีสมสาร
(2) รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร (2) เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร และ (3) เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัย (2) แบบบันทึกอัตราการได้รับเบี้ยอรรถกรของเด็กปฐมวัย และ (3) แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมีพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงขึ้น (2) หลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) หลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์
เด็กปฐมวัย

Thesis title: The Effects of Token Economy Reinforcement on Responsibility and Honesty Aspects of Self-Discipline of Preschool Children in Schools under Surat Thani Primary Education Service Area Office 2

Researcher: Miss Kanchana Buhngo; **ID:** 2572102263;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Thesis advisors: (1) Dr. Kantawan Meesomsarn, Assistant Professor;
(2) Dr. Praphon Jearakul, Associate Professor, **Academic year:** 2019

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the development of responsibility and honesty aspects of self-discipline of preschool children while they were receiving token economy reinforcement; (2) to compare the levels of responsibility and honesty aspects of self-discipline of preschool children before and after receiving token economy reinforcement; and (3) to compare the levels of responsibility and honesty aspects of self-discipline of preschool children after receiving token economy reinforcement and during the follow-up period.

The research sample consisted of 18 female and male preschool children, aged 5 - 6 years, who were studying in the third year kindergarten level during the first semester of the 2019 academic year at Wat Sutthawas School, Chaiya district, Surat Thani province under Surat Thani Primary Education Service Area Office 2, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) a questionnaire on the need for reinforcement of preschool children; (2) a form for recording the rate of receiving token economy for preschool children; and (3) an observation form on self-discipline behavior for responsibility and honesty of preschool children. Statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that (1) the preschool children who received reinforcement with token economy had higher development level of self-discipline for responsibility and honesty; (2) after being reinforced with token economy, the preschool children's mean score of self-discipline behavior for responsibility and honesty was higher than their counterpart mean score before receiving token economy reinforcement at the .05 level of statistical significance; and (3) significant difference at the .05 level of statistical significance was found between the preschool children's mean score of self-discipline behavior for responsibility and honesty after being reinforced with token economy and their counterpart mean score during the follow-up period.

Keywords: Token economy reinforcement, Self-discipline, Responsibility, Honesty, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์วรรณ มีสมสาร รองศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เจียรกุล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา ตลอดจนให้กำลังใจนับตั้งแต่ผู้วิจัยเริ่มต้นทำงานกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกัตถัญญู ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตรา เงินบาท อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง นางสาววารวิชนี ห้วนหนู อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี นางปรวีณ เลิศสุข ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 นางสาวปิยมาส เต็งชู ผู้อำนวยการ ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนวัดพุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี และนางทรงศรี วงศ์สุบรรณ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดวิโรจนาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ที่สละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านและเพื่อนนักศึกษาวิชาเอกศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่คอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจเสมอมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนางวรรณ สุภาพ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธาวาส คณะครูนักเรียนโรงเรียนวัดสุทธาวาส ตลอดจนบิดามารดา ครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมและให้กำลังใจเพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

กาญจนา บุหงอ

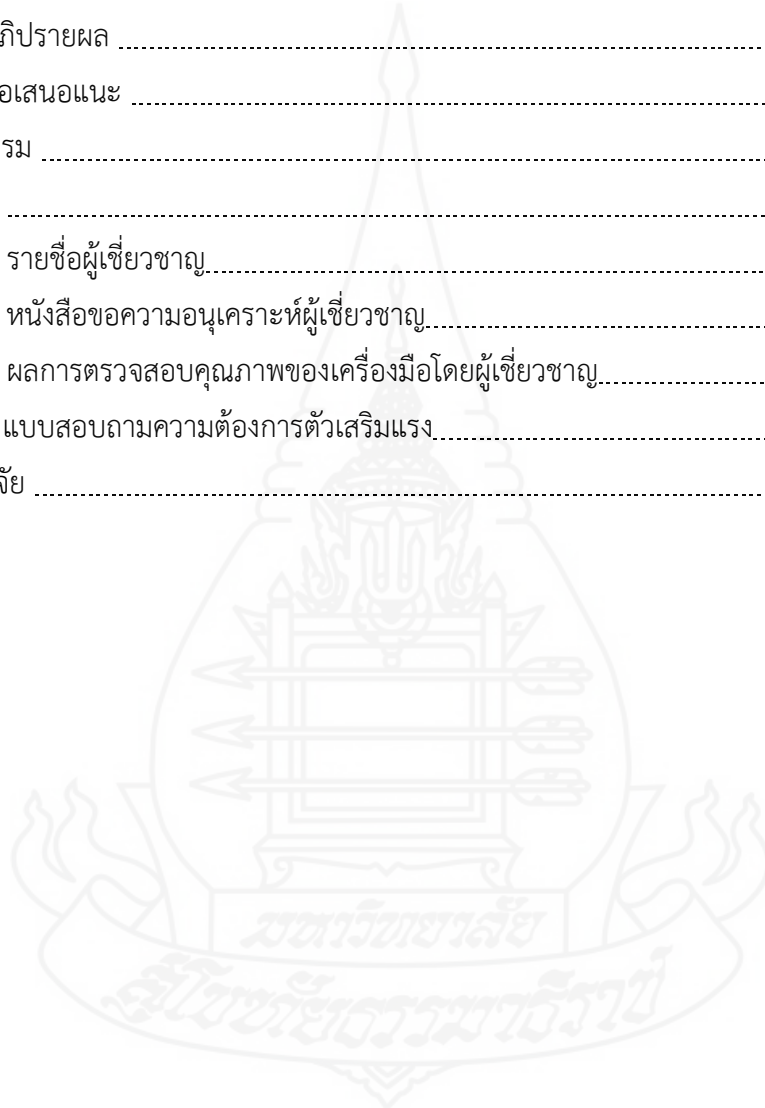
ธันวาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	32
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	61
รูปแบบการวิจัย	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	71
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
สรุปการวิจัย	79
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	94
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	95
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ.....	97
ค ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	105
ง แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรง.....	114
ประวัติผู้วิจัย	122

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงอัตราการแลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกร (สติ๊กเกอร์รูปดาว) กับตัวเสริมแรงต่างๆ ..	63
ตารางที่ 3.2 แสดงช่วงเวลาการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย	66
ตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ของ เด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร	72
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความ ซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร	75
ตารางที่ 4.3 สรุปผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความ ซื่อสัตย์ ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร	76
ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความ ซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล	76

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรง ด้วยเบี้ยอรรถกร	72

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 – 2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น.17) ระบุถึงวัตถุประสงค์ของแผนไว้ว่า 1) พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา 2) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ 3) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมทุกช่วงวัยเพื่อให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558, น.3) ซึ่งกล่าวถึงสถานะของประเทศในปัจจุบันในแต่ละด้าน โดยได้ระบุถึงสภาพปัจจุบันด้านสังคมตอนหนึ่งว่า “คนไทยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพทั้งด้านสุขภาพการเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรม”

วินัยในตนเองเป็นหัวใจหลักของการแสดงออกซึ่งคุณธรรม เนื่องจากวินัยจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองได้ รู้จักยับยั้งและป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดสามารถกระทำสิ่งที่ดีได้ด้วยตนเองและรู้สึกกังวลเมื่อกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2527, น.22 อ้างถึงใน อรุณี หรดาล, 2558, น.7-8) ความมีวินัยในตนเองนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่เกิดจากการเรียนรู้ การเลียนแบบและการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งช่วงวัยที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังหรือพัฒนาคือช่วงปฐมวัย เนื่องจากเด็กช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด - 5 ขวบนับได้ว่าเป็นช่วงวัยทองของชีวิตและเป็นช่วงระยะที่มีความสำคัญที่สุดในการหล่อหลอมบุคลิกภาพและการวางรากฐานคุณภาพชีวิตของเด็กเพื่อที่จะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากเด็กได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังความมีวินัยในตนเองตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ก็จะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุขและสามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2556, น.5-20 และ อรุณี หรดาล, 2558, น.7-5)

การปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการฝึกวินัยของเด็กและสิ่งสำคัญคือการเป็นตัวแบบที่ดีให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กได้สังเกตตัวแบบและฝึกปฏิบัติตาม และเมื่อเด็กเข้าศึกษาใน

สถานศึกษาซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่นอกเหนือจากคนในครอบครัว ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็กด้วยวิธีการต่างๆ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะปลูกฝังความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ให้แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญทั้งต่อตนเองและต่อสังคม หากเด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะสองประการนี้จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ สอดคล้องกับประภาพรรณ เอี่ยมสุภาศิต (2556, น.6-97) ที่กล่าวว่าเด็กที่มีความรับผิดชอบนอกจากสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองแล้วยังสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เด็กที่มีความรับผิดชอบสูงมักจะเป็นคนที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีความซื่อสัตย์ มีความเชื่อมั่นและมีความเป็นพลเมืองดีสูงด้วย อีกทั้งผลการสังเกตพัฒนาการของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนวัดสุทธาวาสแต่ละด้านพบว่า ตัวบ่งชี้ 5.1 ซื่อสัตย์สุจริต และตัวบ่งชี้ 5.4 มีความรับผิดชอบนั้นเด็กปฐมวัยยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เหมาะสมตามวัยสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย พบว่ามีผู้ให้ความสนใจในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ให้แก่เด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคและนวัตกรรมต่างๆ มากมาย ประกอบกับผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเชื่อว่าการทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความรู้สึกพึงพอใจกับสิ่งที่ได้รับหลังจากแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว จะส่งผลให้เด็กมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ จนทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่คงทนถาวรได้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ ที่มีความเชื่อว่า 1) พฤติกรรมหรือการกระทำใดหากได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมนั้นอีก ส่วนพฤติกรรมหรือการกระทำใดหากไม่มีการเสริมแรงจะมีแนวโน้มความถี่ของพฤติกรรมนั้นลดลงและหายไปในที่สุด 2) การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว และ 3) การให้เสริมแรงเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการจะช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ (วัฒนา มัคคสมัน, 2561, น.5-15) ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะใช้เทคนิคการเสริมแรงเพื่อส่งเสริมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ในครั้งนี้

เบี้ยอรรถกรเป็นเทคนิคการเสริมแรงประเภทหนึ่งที่สามารถใช้ได้ง่ายและไม่รบกวนต่อพฤติกรรมที่เด็กกำลังกระทำอยู่ นอกจากนี้สามารถนำมาแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงได้มากกว่าหนึ่งตัวขึ้นไป (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาศิต, 2556, น.201) ผู้วิจัยพิจารณาว่ามีความน่าสนใจและเหมาะที่จะนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของเด็ก โดยเด็กจะได้รับเบี้ยอรรถกรเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสามารถนำเบี้ยอรรถกรไปสะสมหรือแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่ต้องการตามเงื่อนไขการแลกเปลี่ยน ส่งผลให้เด็กเกิดความพึงพอใจและต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยตาม

แนวคิดทฤษฎีของ Kohlberg ที่เชื่อว่าเด็กปฐมวัยจะใช้การลงโทษและการได้รับรางวัลเป็นเครื่องตัดสินความถูก-ผิด โดยเด็กปฐมวัยจะเคารพและทำตามกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยง การถูกลงโทษและจะเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2560, น.1-35)

ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถมาใช้ในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น เบี้ยอรรถที่ผู้วิจัยใช้เป็นสติ๊กเกอร์รูปดาว โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถนำไปสะสมหรือแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่ต้องการตามเงื่อนไขได้ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยต้องการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านความมีวินัยในตนเองถี่มากขึ้นเพื่อให้ได้ตัวเสริมแรงที่ต้องการ

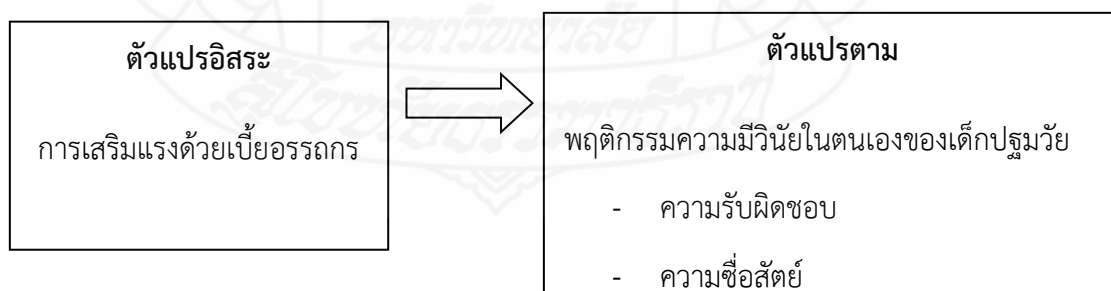
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถ

2.3 เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถและระยะติดตามผล

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 เมื่อได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่สูงขึ้น

4.2 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรสูงกว่าก่อนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

4.3 พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไม่แตกต่างจากระยะติดตามผล

5. ขอบเขตการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่อง “ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

5.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

5.2 เนื้อหา ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

5.3 ระยะเวลาที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการทำวิจัยทั้งหมดเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - เดือนตุลาคม การทดลองจะแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะหาเส้นฐานเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ระยะที่ 2 ระยะทดลอง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลองหรือระยะถอดถอนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และระยะที่ 4 ระยะติดตามผล เป็นเวลา 2 สัปดาห์

5.4 ตัวแปรที่ศึกษา

5.4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

5.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของ เด็กปฐมวัย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร หมายถึง เทคนิควิธีการโดยการใช้สติ๊กเกอร์รูปดาวเป็นตัวเสริมแรงเพื่อให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่พึงประสงค์ ซึ่งเมื่อเด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับสติ๊กเกอร์รูปดาวสำหรับนำไปสะสมหรือแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่ต้องการตามเงื่อนไขการแลกเปลี่ยนที่ได้กำหนดไว้

6.2 ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการแสดงออกถึงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวเป็นการกระทำโดยสมัครใจมิใช่กระทำเนื่องจากการถูกผู้อื่นบังคับ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้กำหนดความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ต้องการศึกษา ดังนี้

6.2.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมในรูปของการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ การตรงต่อเวลา และการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังปฏิบัติกิจกรรมเสร็จและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย

6.2.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การที่เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมในรูปของการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน และการไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน

6.3 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปีซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมีพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่สูงขึ้น

7.2 ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการปรับพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของผู้เรียนโดยใช้เบี้ยอรรถกร

7.3 ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการใช้เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนด้านอื่นๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่อง “ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย” ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
 - 1.1 ความหมายของการเสริมแรง
 - 1.2 ความสำคัญของการเสริมแรง
 - 1.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง
 - 1.4 ประเภทของการเสริมแรง
 - 1.5 ตารางการเสริมแรง
 - 1.6 ความหมายของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
 - 1.7 ข้อดีและข้อจำกัดในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
 - 1.8 หลักการใช้เบี้ยอรรถกรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
 - 2.1 ความหมายของความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ความสำคัญของความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 2.4 ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 2.5 แนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
 - 3.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
 - 3.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
 - 3.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
 - 3.4 ประเภทของความรับผิดชอบ
 - 3.5 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

- 3.6 แนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
- 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
- 4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์
 - 4.1 ความหมายของความซื่อสัตย์
 - 4.2 ความสำคัญของความซื่อสัตย์
 - 4.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์
 - 4.4 ประเภทของความซื่อสัตย์
 - 4.5 ลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย
 - 4.6 แนวทางการส่งเสริมความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย
 - 4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

1.1 ความหมายของการเสริมแรง

การเสริมแรงเป็นแนวทางการปรับพฤติกรรมวิธีหนึ่งที่อาศัยหลักการเรียนรู้ของ Skinner นักจิตวิทยาชาวอเมริกันซึ่งเป็นผู้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำ จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการเสริมแรงสอดคล้องกันและอยู่ บนพื้นฐานหลักการและแนวคิดของ Skinner ดังนี้

ทิพภา ประเสริฐกุล (2553, น.9) กล่าวถึงความหมายของการเสริมแรงว่า การเสริมแรง หมายถึง การใช้สิ่งเร้าเพื่อทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้กับพฤติกรรมที่ได้แสดงออกมา แล้วมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นอีกจนเกิดเป็นพฤติกรรมที่มีความคงทนถาวร

โสภากรณ์ วัจนพิสิฐ (2554, น.60) กล่าวถึงความหมายของการเสริมแรงว่าการเสริมแรง คือ การเพิ่มความถี่ของการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เมื่ออินทรีย์ได้รับตัวเสริมแรงปฐมภูมิและตัวเสริมแรงทุติยภูมิ โดยการให้การเสริมแรงจะต้องเกิดขึ้นหลังจากอินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว

ดาวรุ่ง แสนคำลือ (2555, น.60) กล่าวถึงความหมายของการให้แรงเสริมหรือการเสริมแรงว่า คือ การเพิ่มความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น โดยการทำให้บุคคลได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหลังจากที่บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นแล้ว ทำได้โดยวิธีการให้สิ่งที่บุคคลพึงพอใจหรือนำเอาสิ่ง ที่บุคคลไม่พึงพอใจออกจากสถานการณ์ที่บุคคลอาศัยอยู่

พัชรมณฑต์ ศุภสุข (2556, น.47) กล่าวถึงความหมายของการเสริมแรงว่าการเสริมแรง คือ การใช้สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจเป็นตัวกระตุ้นเพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรม

ต่างๆ ที่ถี่มากขึ้น และการใช้สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลไม่พึงพอใจ เพื่อให้บุคคลลดความถี่ของการแสดงพฤติกรรมให้น้อยลง

Skinner (1971, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, น.33) ได้กล่าวถึงความหมายของการเสริมแรงว่า การเสริมแรง คือ การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมถี่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น และผลกรรมที่ทำให้บุคคลแสดงความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นเรียกว่า ตัวเสริมแรง (Reinforcer)

จากคำจำกัดความข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการเสริมแรง หมายถึง การทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจกับสิ่งที่ได้รับหลังจากแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งแล้วและมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ มากขึ้น

1.2 ความสำคัญของการเสริมแรง

การที่จะกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือกระทำในสิ่งที่เราต้องการนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ยากอย่างที่คิด หากเราสามารถทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกพึงพอใจกับสิ่งที่จะได้รับหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาได้ การเสริมรแรงนับเป็นวิธีที่ดีอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้บุคคลมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อที่จะได้รับในสิ่งที่ต้องการภายหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้นๆ แล้ว จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการเสริมแรงที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2555, น.87-88) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเสริมแรงทางบวกที่ส่ง ผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่า เมื่อเด็กเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมและได้รับการเสริมแรงทางบวกซึ่งทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจแล้ว เด็กจะแสดงพฤติกรรมทางสังคมนั้นอีกและจะเกิดการเรียนรู้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกไปและได้รับการเสริมแรงบวกนั้นเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนในสังคมนี้ได้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556, น.172) อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการเสริมแรงในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้ว่า การเสริมแรงบวกจะช่วยเพิ่มความถี่ในการเกิดพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้การเสริมแรงบวกยังทำหน้าที่ในการทำให้พฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมออีกด้วย

สิริอร วิชชาวุธ และคณะ (2556, น.129) อธิบายความสำคัญของการเสริมแรงว่าการเสริมแรงเป็นวิธีการฝึกวิธีหนึ่งที่จะทำให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการได้ เพราะเมื่ออินทรีย์ได้รับสิ่งเร้าที่ให้เกิดความพึงพอใจแล้วก็จะเกิดความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นอีก

พระประสิทธิ์ จารุบุญ (ช่วยบุญ) (2561, น.27) อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการเสริมแรงว่าการเสริมแรงจะช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน นักเรียนมีความสุขในการเรียน เกิดการเรียนรู้ที่ดีและพัฒนาไปถึงขั้นที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การเสริมแรงเป็นเทคนิคที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นเทคนิคที่สามารถดำเนินการได้ง่าย สะดวกและสามารถนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของบุคคลให้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning Theory) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ถูกคิดค้นขึ้นโดยSkinner นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเนื่องจากSkinnerได้ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเขาเชื่อว่าการกระทำหรือพฤติกรรมทุกอย่างนั้นจะทำให้เกิดผลกรรมเมื่ออินทรีย์แสดงพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลกรรมที่พึงพอใจจะส่งผลให้อินทรีย์ต้องการแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง แต่หากอินทรีย์แสดงพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลกรรมที่ไม่พึงพอใจก็จะส่งผลให้ความต้องการแสดงพฤติกรรมนั้นลดลงหรือหายไป

Skinnerได้ทำการทดลองโดยนำหนูที่หิวไปไว้ในกล่อง Skinner ซึ่งภายในกล่องจะมีคานและเหนือคานจะมีหลอดไฟฟ้า ใต้คานมีถาดไว้สำหรับรองรับอาหารที่จะตกลงมาเมื่อกดคาน เมื่อหนูรู้สึกหิวก็จะวิ่งสำรวจไปรอบๆ กล่องจนในที่สุดเกิดไปกดคานโดยบังเอิญทำให้อาหารตกลงมาที่ถาดอาหาร หนูจึงได้กินอาหารและในไม่ช้าหนูก็จะกดคานซ้ำอีก อาหารที่หนูได้กินนั้นจะทำให้หน้าทีในการเสริมแรง ต่อการตอบสนองโดยการกดคานและสุดท้ายหนูก็จะกดคานบ่อยขึ้น (ยुरาวดี เนื่องโนราช, 2558, น.226) จากการทดลองครั้งนี้Skinnerได้ค้นพบว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง แต่Skinnerให้ความสำคัญต่อการตอบสนองมากกว่าสิ่งเร้า นอกจากนี้ Skinner ยังให้ความสำคัญต่อ การเสริมแรง (Reinforcement) ว่ามีผลทำให้อินทรีย์เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวรมากขึ้นด้วยโดยเขาได้แบ่งการเสริมแรงออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ การเสริมแรงทางบวกเป็นการให้รางวัลแก่อินทรีย์เมื่ออินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และการเสริมแรงทางลบ เป็นการเอาสิ่งที่อินทรีย์ไม่ต้องการออกไปเมื่ออินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลธร (2557, น.3-16) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของSkinner ว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อม โดยสิ่งเร้าต่างๆ จะมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมและผลของพฤติกรรมนั้น โดยเทคนิคการเสริมแรง การลงโทษ การใช้เวลานอกและการหยุดยังสามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของSkinner สรุปได้ว่า Skinnerเชื่อว่าพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกนั้นเกิดจากผลของการปฏิสัมพันธ์กับสังคม หากบุคคลแสดงพฤติกรรมใดแล้วได้รับการเสริมแรงจะทำให้เกิดความพึงพอใจและมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ แต่หากแสดงพฤติกรรมนั้นแล้วไม่ได้รับการเสริมแรงก็จะทำให้ความต้องการแสดง

พฤติกรรมนั้นลดลงจนไม่ต้องการแสดงพฤติกรรมนั้นอีก ในการใช้เทคนิคการเสริมแรงนั้นมีตัวเสริมแรงหลายลักษณะ สำหรับ ลักษณะของตัวเสริมแรงที่คนนิยมนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของบุคคล คือ ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกรเนื่องจากเป็นตัวเสริมแรงที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้

1.4 ประเภทของการเสริมแรง

จากการศึกษาการแบ่งประเภทของการเสริมแรงนั้น พบว่านักวิชาการหลายท่านได้แบ่ง ประเภทของการเสริมแรงตามเกณฑ์ต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน เช่น แบ่งตามเกณฑ์การวางเงื่อนไข แบ่งตามลักษณะของตัวเสริมแรง เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยของเสนอแนวคิดของนักวิชาการตามที่ได้ศึกษารายละเอียดดังนี้

ทิพภา ประเสริฐกุล (2553, น.10) ได้แบ่งประเภทของตัวเสริมแรงไว้ว่า ตัวเสริมแรงจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เป็นตัวเสริมแรงโดยธรรมชาติและตัวเสริมแรงทุติยภูมิเป็นตัวเสริมแรงที่สามารถนำไปสู่ตัวเสริมแรงอย่างอื่นได้ เช่น คะแนน เงิน เกรด เบี้ย หรืออาจเป็นตัวเสริมแรงที่คนเกิดการเรียนรู้แล้วต้องการตัวเสริมแรงขึ้นมา เช่น คำชม เกียรติยศหรือเหรียญตรา เป็นต้น

โสภารณ วังนพิสิฐ (2554, น.62) กล่าวถึงประเภทของการเสริมแรงว่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงบวกและการเสริมแรงลบซึ่งทั้ง 2 ประเภทนี้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรม ที่ต้องการเกิดขึ้นเพราะผู้แสดงพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ย่อมจะได้รับความพึงพอใจ ภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้นสิ้นสุดลง โดยหากต้องการเพิ่มความถี่ของการแสดงพฤติกรรมแล้ว สามารถเลือกใช้วิธีการเสริมแรงวิธีใดวิธีหนึ่งให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้

อิชยา จินะกาญจน์ (2554, น.24) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของการเสริมแรงออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก เป็นการให้สิ่งเร้าที่อินทรีย์พอใจ และการเสริมแรงทางลบ ซึ่งเป็นการกำจัดสิ่งเร้า ที่อินทรีย์ไม่พอใจออกไป

दारुंग แสนคำลือ (2555, น.18-20) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของการให้แรงเสริมเป็น 2 ประเภท คือ การให้แรงเสริมบวกและการให้แรงเสริมลบ

1. การให้แรงเสริมบวก เป็นการให้สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นหรือการให้สิ่งเร้าที่บุคคลพึงพอใจ สบายใจเมื่อมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สิ่งที่ทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้นเรียกว่า ตัวเสริมแรงบวก

2. การให้แรงเสริมลบ เป็นการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมโดยวิธีการขจัดสิ่งเร้าที่บุคคลไม่พึงพอใจออกทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้นเนื่องจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกนั้นสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่น่าพึงพอใจได้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.172-174) ได้แบ่งตัวเสริมแรงออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Material Reinforcers) เขามีความเชื่อว่า ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของนี้จะเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากตัวเสริมแรงประเภทนี้จะประกอบไปด้วย อาหาร ของที่เสฟได้และสิ่งของต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของบุคคลได้เป็นอย่างดี

2. ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcers) สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ คำพูดและการแสดงออกทางท่าทาง เช่น การชมเชย การยิ้มและการกอด เป็นต้น ซึ่งในชีวิตประจำวันของคนเรามีการให้และการระงับการให้ตัวเสริมแรงทางสังคมกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่มีการให้และระงับการให้โดยที่เราไม่รู้ตัว แต่การแสดงออกที่เป็นภาษาท่าทาง เช่น การมองหรือการแสดงออกทางสีหน้าที่ไม่พึงพอใจนั้น เป็นสิ่งที่นักปรับพฤติกรรมควรจะต้องระวังในการแสดงออกเพราะการแสดงดังกล่าวย่อมมีผลต่อการแสดงออกของบุคคล

3. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (Activity Reinforcers) บุคคลส่วนใหญ่จะรู้จักกันในชื่อของหลักการของพรีแม็ค (Premack Principle) ซึ่งกล่าวไว้ว่า กิจกรรมที่มีความถี่สูงสามารถนำมาใช้เสริมแรงกิจกรรมที่มีความถี่ต่ำได้ เช่น การอนุญาตให้เด็กเล่นฟุตบอลได้หลังจากที่เด็กทำการบ้านเสร็จ เป็นต้น

4. ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร (Token Reinforcers) เบี้ยอรรถกรนั้นมักอยู่ในรูปของเงิน เบี้ย คุปอง แต้ม ดาวหรือแสตมป์ เป็นต้น ซึ่งเบี้ยอรรถกรนี้จะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อสามารถนำไปแลกเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้และจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นถ้าสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้มากกว่า 1 ตัว ขึ้นไป ในปัจจุบันเบี้ยอรรถกรถือว่าเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการปรับพฤติกรรมของบุคคล

5. ตัวเสริมแรงภายใน (Covert Reinforcers) ตัวเสริมแรงภายในนี้ครอบคลุมถึงความคิด ความรู้สึกต่างๆ เช่น ความภูมิใจและความสุข เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถเห็นผลตอบแทนอย่างชัดเจนได้ เช่น การทำบุญ เมื่อบุคคลกระทำแล้ว จะเกิดความรู้สึกเป็นสุขใจที่ได้ทำ ความรู้สึกภายในดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นตัวเสริมแรงต่อการแสดงพฤติกรรมนั้นนั่นเอง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของการเสริมแรงข้างต้น จะเห็นว่า นักวิชาการบางท่านได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของการเสริมแรง และบางท่านได้อธิบายเกี่ยวกับประเภทของตัวเสริมแรง ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเสริมแรง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การเสริมแรงทางบวกและ 2) การเสริมแรงทางลบ นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งประเภทของตัวเสริมแรงออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ 2) ตัวเสริมแรงทางสังคม 3) ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม 4) ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร และ 5) ตัวเสริมแรงภายใน

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ตัวเสริมแรงประเภทเบี้ยยรรถกรโดยจะอยู่ในรูปของสติ๊กเกอร์รูปดาว ซึ่งเป็นตัวเสริมแรงที่คนให้ความสนใจและนิยมใช้ในการปรับพฤติกรรม เพื่อให้ เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

1.5 ตารางการเสริมแรง

ตารางการเสริมแรงเป็นการกำหนดระยะเวลาในการให้การเสริมแรง จากการศึกษา จะ เห็นว่านักวิชาการส่วนใหญ่ได้นำเสนอตารางการเสริมแรงที่มีความสอดคล้องกันเนื่องจากแนวคิดของนักวิชาการได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขของการกระทำของ Skinner สำหรับ ตารางการเสริมแรงของนักวิชาการหลายท่านที่ได้นำเสนอไว้ มีดังนี้

โสภารณ วังนพิสิฐ (2554, น.65) ได้เสนอตารางการเสริมแรง 2 วิธี คือ การให้การเสริมแรงทุกครั้งและการให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว สำหรับการเสริมแรงเป็นครั้งคราวนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่แน่นอน การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไมแน่นอน การให้การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่แน่นอนหรือคงที่และการให้การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่ไมแน่นอน โดยการให้การเสริมแรงทั้ง 4 ลักษณะนี้จะส่งผลต่อแบบแผนของการแสดงพฤติกรรมที่สนองตอบแตกต่างกัน

อิชยา จินะกาญจน์ (2554, น.27) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับตารางการเสริมแรงว่า มี 2 แนว คือ

1. การเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง เป็นการเสริมแรงทุกครั้งที่บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น
2. การเสริมแรงเป็นครั้งคราว การเสริมแรงลักษณะนี้จะขึ้นอยู่กับเวลาที่ผ่านไปหรือขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่เกิดขึ้นของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะมีทางเลือกในการเสริมแรง 4 ตาราง ดังนี้ ตารางระยะเวลาแน่นอน ตารางระยะเวลาผันแปร ตารางจำนวนครั้งแน่นอน และตารางจำนวนครั้งผันแปร

สมโภชน์ เอี่ยมสุภชาติ (2556, น.35-39) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับตารางการเสริมแรงที่ไม่ซับซ้อนและตารางการเสริมแรงที่ซับซ้อน กล่าวคือ ตารางการเสริมแรงที่ไม่ซับซ้อนได้กำหนดตารางการเสริมแรงออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การเสริมแรงแบบทุกครั้ง (Continuous Reinforcement) เป็นการให้แรงเสริมแก่อินทรีย์ทุกครั้งอินทรีย์มีการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ถูกต้อง การเสริมแรงลักษณะนี้จะส่งผลให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงระดับที่ค่อนข้างคงที่แต่ไม่ค้อยสูงมากนัก และจะลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อหยุดให้การเสริมแรง

2. การเสริมแรงแบบครั้งคราว (Intermittent Reinforcement) เป็นการให้แรงเสริมแก่อินทรีย์เป็นครั้งคราว โดยอาจให้แรงเสริมตามช่วงเวลาอินทรีย์แสดงพฤติกรรมหรือให้แรง

เสริม ตามจำนวนครั้งที่อินทรีย์แสดงพฤติกรรม การเสริมแรงแบบครั้งคราวแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

2.1 การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน เป็นการให้แรงเสริมแก่อินทรีย์เมื่อมีการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายครั้งแรกเมื่อครบช่วงเวลาที่กำหนดให้ การเสริมแรงแบบนี้เมื่อใกล้ถึงเวลาที่จะได้รับ แรงเสริม อินทรีย์จะแสดงพฤติกรรมถี่มากและการแสดงพฤติกรรมนี้จะลดลงเมื่อได้รับการเสริมแรงแล้ว

2.2 การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน เป็นการให้แรงเสริมแก่อินทรีย์เมื่อมีการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายครั้งแรกเมื่อครบช่วงเวลาที่กำหนดที่ไม่แน่นอน ซึ่งปกติแล้วมักจะตั้งเป็นค่าเฉลี่ย การเสริมแรงแบบนี้อินทรีย์จะไม่สามารถรู้ได้ว่าจะได้รับแรงเสริมเมื่อใด ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายของอินทรีย์มักจะมีอัตราการแสดงออกที่ค่อนข้างสูงและสม่ำเสมอ

2.3 การเสริมแรงตามจำนวนครั้งที่แน่นอน เป็นการให้แรงเสริมแก่อินทรีย์เมื่อมีการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ครบตามจำนวนครั้งที่ได้กำหนดไว้แน่นอน การเสริมแรงแบบนี้ส่งผลให้อินทรีย์มีการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างรวดเร็วและเพิ่มขึ้นในระดับที่สม่ำเสมอ แต่เมื่อได้รับการเสริมแรงแล้วจะมีการหยุดการแสดงพฤติกรรมอยู่ช่วงหนึ่งและจะแสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างรวดเร็วต่อไป

2.4 การเสริมแรงตามจำนวนครั้งที่ไม่แน่นอน เป็นการให้แรงเสริมแก่อินทรีย์เมื่อมีการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ครบตามจำนวนครั้งที่ไม่แน่นอน โดยปกติแล้วมักจะมีการกำหนดไว้เป็นค่าเฉลี่ย การเสริมแรงแบบนี้จะทำให้อินทรีย์ไม่สามารถรู้ได้ว่าจะต้องแสดงพฤติกรรมเป้าหมายถี่บ่อยแค่ไหนจึงจะได้รับแรงเสริม ทำให้การแสดงพฤติกรรมเป้าหมายของอินทรีย์อยู่ในอัตราการแสดงออกที่สูงและสม่ำเสมอ

สำหรับตารางการเสริมแรงที่ซับซ้อนนั้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.37-39) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาขึ้น 7 ลักษณะ ดังนี้

1. ตารางการเสริมแรงแบบหลายตาราง (Multiple Schedules) เป็นตารางการเสริมแรงที่ออกแบบให้ประกอบด้วยตารางการเสริมแรงที่มากกว่า 2 ตารางขึ้นไป โดยจะเสนอสลับกัน อีกทั้งในการเสนอสิ่งเร้าของแต่ละตารางยังต้องมีความแตกต่างกันอีกด้วย

2. ตารางการเสริมแรงแบบผสม (Mixed Schedules) เป็นตารางการเสริมแรงที่มีลักษณะเหมือนกับตารางการเสริมแรงแบบหลายตาราง แต่จะต่างกันที่ตารางการเสริมแรงแบบผสมจะไม่มีสิ่งเร้าภายนอกมาเกี่ยวข้อง การเสริมแรงลักษณะนี้จะใช้วิธีการสุ่มตารางแทน

3. ตารางการเสริมแรงแบบ Tandem (Tandem Schedules) เป็นการใช้ตารางการเสริมแรง 2 ตารางต่อเนื่องกันโดยมีลำดับการเสนอที่แน่นอน

4. ตารางการเสริมแรงแบบลูกโซ่ (Chained Schedules) เป็นตารางการเสริมแรงที่ต้องใช้ตั้งแต่ 2 ตารางขึ้นไปต่อเนื่องกัน ในลำดับการเสนอที่แน่นอน แต่ในการเปลี่ยนตารางการเสริมแรงแต่ละครั้งนั้นจะต้องมีการให้สิ่งเร้าภายนอกที่แตกต่างกันก่อนเสมอ

5. ตารางการเสริมแรงแบบ DRH (Differential Reinforcement of High Rate) เป็นตารางการเสริมแรงที่ให้แรงเสริมเมื่ออินทรีย์เกิดพฤติกรรมที่สูงในช่วงระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ ข้อควรระวังของการใช้ตารางการเสริมแรงลักษณะนี้คือไม่ควรกำหนดอัตราการเกิดพฤติกรรมของอินทรีย์ให้สูง เกินกว่าที่อินทรีย์จะปฏิบัติได้

6. ตารางการเสริมแรงแบบ DRL (Differential Reinforcement of Low Rate) ตารางการเสริมแรงลักษณะนี้สามารถให้แรงเสริมได้ 2 กรณี คือ ให้แรงเสริมเมื่ออินทรีย์มีอัตราการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายน้อยกว่าอัตราที่กำหนดในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ และอีกกรณีคือการให้แรงเสริม เมื่ออินทรีย์ไม่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายภายในช่วงเวลาที่กำหนดเลย ตารางการเสริมแรงลักษณะนี้เหมาะสำหรับใช้เพื่อทำให้พฤติกรรมเป้าหมายของอินทรีย์เกิดขึ้นในระดับที่ต่ำตามต้องการ

7. ตารางการเสริมแรงแบบ DRO (Differential Reinforcement of Other Behavior) เป็นตารางการเสริมแรงที่ให้แรงเสริมเมื่ออินทรีย์ไม่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วจะเสริมแรงพฤติกรรมอื่นแทนทันทีที่หมดช่วงเวลานั้น แต่ถ้าอินทรีย์แสดงพฤติกรรมเป้าหมายภายในช่วงเวลาที่กำหนดจะต้องเริ่มต้นนับช่วงเวลาใหม่โดยไม่มีให้การเสริมแรง

นอกจากนี้ สิริอร วิชชาวุธ และคณะ (2556, น.132-133) ได้กำหนดตารางการเสริมแรงออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. การเสริมแรงทุกครั้งที่มีอินทรีย์มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (Continuous Reinforcement) การเสริมแรงลักษณะนี้จะทำให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์บ่อยครั้ง แต่เมื่อหยุดการเสริมแรง การแสดงพฤติกรรมของอินทรีย์ก็จะลดลงทันทีเช่นกัน

2. การเสริมแรงเป็นครั้งคราว (Partial Reinforcement หรือ Intermittent Reinforcement) การเสริมแรงลักษณะนี้จะเป็นการให้แรงเสริมแก่อินทรีย์เป็นบางครั้งเมื่ออินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเมื่อหยุดให้แรงเสริมการแสดงพฤติกรรมของอินทรีย์ก็จะยังคงอยู่นานกว่าการเสริมแรงทุกครั้ง การเสริมแรงเป็นครั้งคราวจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่แน่นอน (Fixed Ratio Schedule) FR เป็นการกำหนดจำนวนครั้งของการแสดงพฤติกรรมเพื่อที่จะได้รับการเสริมแรงในแต่ละครั้งอย่างชัดเจน การเสริมแรงลักษณะนี้จะทำให้อินทรีย์มีการหยุดแสดงพฤติกรรมชั่วคราวหลังจากได้รับการเสริมแรงในแต่ละครั้งและจะมีการตอบสนองอย่างรวดเร็วอีกครั้งจนกว่าจะได้รับการเสริมแรงในครั้งต่อไป

2.2 การเสริมแรงตามอัตราส่วนไม่แน่นอน (Variable Ratio Schedule) VR เป็นการกำหนดจำนวนครั้งของการแสดงพฤติกรรมเพื่อที่จะได้รับการเสริมแรงในแต่ละครั้งที่ไม่คงที่แน่นอน ซึ่งการเสริมแรงลักษณะนี้อินทรีย์จะไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะได้รับการเสริมแรงอีกครั้งเมื่อไร ทำให้อัตราการตอบสนองของอินทรีย์สูงมากและการแสดงพฤติกรรมของอินทรีย์ก็ยังคงเกิดขึ้นต่อไปอีกเป็นเวลานานหลังจากที่ไม่ได้การเสริมแรง

2.3 การเสริมแรงตามเวลาที่แน่นอน(Fixed Interval Schedule) FI เป็นการเสริมแรง ที่ผู้ฝึกจะกำหนดระยะเวลาในการให้การเสริมแรงแต่ละครั้งที่แน่นอน เช่น การจ่ายเงินเดือนให้ลูกจ้างทุกสิ้นเดือน เป็นต้น การให้การเสริมแรงลักษณะนี้ อินทรีย์จะสามารถคาดเดาได้ว่าจะได้รับการเสริมแรงเมื่อไร ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของอินทรีย์จะเพิ่มขึ้นเมื่อใกล้จะถึงเวลาที่กำหนดให้ได้รับการเสริมแรงและจะหยุดการตอบสนองหลังจากได้รับการเสริมแรงในแต่ละครั้งแล้ว

2.4 การเสริมแรงตามเวลาที่ไม่มีแน่นอน (Variable Interval Schedule) VI เป็นการเสริมแรงที่ผู้ฝึกจะกำหนดระยะเวลาในการให้การเสริมแรงแต่ละครั้งที่ไม่มีแน่นอนหรือแปรเปลี่ยนไปไม่คงที่ เช่น ครั้งแรก 5 นาที ให้ครั้งหนึ่ง ต่อไป 10 นาทีให้อีกครั้ง เป็นต้น การเสริมแรงลักษณะนี้ทำให้อินทรีย์ไม่สามารถที่จะคาดเดาได้ว่าจะได้รับการเสริมแรงครั้งต่อไปเมื่อไร ส่งผลให้อัตราการตอบสนองของอินทรีย์เกือบจะคงที่

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าตารางการเสริมแรง จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะพื้นฐาน คือ 1) การเสริมแรงแบบทุกครั้ง และ 2) การเสริมแรงแบบครั้งคราว ซึ่งการเสริมแรงแบบครั้งคราวนี้ สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 4 ลักษณะคือ 1) การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่แน่นอน 2) การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไม่มีแน่นอน 3) การเสริมแรงตามจำนวนครั้งที่แน่นอน และ 4) การเสริมแรงตามจำนวนครั้งที่ไม่มีแน่นอน

1.5 ความหมายของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

นักวิชาการหลายท่านเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของเบี้ยอรรถกรไว้ ซึ่งบางท่านอาจ มีการเรียกชื่อเบี้ยอรรถกรที่แตกต่างกัน โดยได้นิยามความหมายของเบี้ยอรรถกรไว้ดังนี้

ทิพภา ประเสริฐกุล (2553, น.20) ได้กล่าวว่า เบี้ยอรรถกร หมายถึง สิ่งที่สามารถนำมา แลกเปลี่ยนกับสิ่งเสริมแรงตามเงื่อนไขที่กำหนด

รมย์ภรณ์ สุขเกษม (2554, น.56) ได้กล่าวว่า เบี้ยอรรถกร หมายถึง สัญลักษณ์หรือรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของคะแนน เบี้ย ดาว คุปองและแสตมป์ เป็นต้น โดยผู้ที่ได้รับสามารถนำมาแลกเปลี่ยนสิ่งของต่างๆ ได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคลภายใต้เงื่อนไขการแลกเปลี่ยนของแต่ละชนิด

พรพิมล ดานะ (2555, น.22) ได้กล่าวว่า เบี้ยอรรถกร หมายถึง การเสริมแรงทางบวกวิธีหนึ่งโดยการใช้เบี้ยที่สามารถนำไปแลกกับสิ่งของที่ต้องการตามเงื่อนไขของการแลก

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556, น.199) ได้กล่าวว่า เบี้ยอรรถกร หมายถึง การใช้เบี้ย ดาว เต็มหรือคะแนนเป็นตัวเสริมแรงโดยที่เบี้ย ดาว เต็ม หรือคะแนนนั้นสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้มากกว่า 1ตัวขึ้นไป ส่งผลให้เบี้ยอรรถกรมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยายซึ่งมีประสิทธิภาพสูงและมีโอกาสที่จะหมดสภาพจากการเป็นตัวเสริมแรงน้อยมาก ตัวอย่างเบี้ยอรรถกรที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น เงินและคุปองแลกของ เป็นต้น

สุชาติ กลางสอน (2557, น.47) ได้กล่าวว่า เบี้ยอรรถกร คือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจอยู่ในรูปของคะแนน ดาว เบี้ย เต็ม คุปอง ตัว หรือเงิน เป็นต้น โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะได้รับเบี้ยอรรถกรตามจำนวนที่กำหนดไว้ บุคคลที่ได้รับเบี้ยอรรถกรสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆได้ตามต้องการ การกำหนดให้เบี้ยอรรถกรสามารถแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของอื่นๆ ได้นั้นส่งผลให้เบี้ยอรรถกรมีลักษณะเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยายที่มีประสิทธิภาพสูง และขณะเดียวกันก็มีโอกาสที่จะหมดสภาพเป็นตัวเสริมแรงได้น้อย

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร หมายถึง เทคนิควิธีการ โดยการใช้เบี้ย สติ๊กเกอร์รูปดาว หรือบัตรสะสมคะแนนเป็นตัวเสริมแรงเพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับเบี้ย สติ๊กเกอร์รูปดาว หรือบัตรสะสมคะแนนสำหรับนำไปสะสมหรือแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่ต้องการตามเงื่อนไขการแลกเปลี่ยนที่กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจและต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ โดยในการวิจัยครั้งนี้ เบี้ยอรรถกรที่ใช้ คือ สติ๊กเกอร์รูปดาว ซึ่งเด็กจะได้รับเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ เพื่อนำไปสะสมหรือแลกเปลี่ยนสิ่งที่ต้องการตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

1.6 ข้อดีและข้อจำกัดในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

การใช้เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงเพื่อปรับพฤติกรรมของเด็กนั้น ผู้ที่จะนำไปใช้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาข้อดีและข้อจำกัดของเบี้ยอรรถกร เพื่อที่จะสามารถดำเนินการใช้เบี้ยอรรถกรให้เกิดประสิทธิภาพกับเด็กมากที่สุด จากการศึกษาหมื่นกวีชากรหลายท่านได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไว้ ซึ่งรายละเอียดมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

กฤษฎา ม่วงศรีพิทักษ์ (2552, น.201) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไว้ดังนี้

ข้อดี

1. เบี้ยอรรถกรสามารถใช้ได้ทันทีหลังจากที่เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม
2. เป็นแรงเสริมชนิดเดียวที่สามารถใช้เสริมแรงแก่ทุกคนได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

ละบุคคล

3. สามารถใช้เชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมเป้าหมายกับแรงเสริมอื่น

4. ไม่มีสถานะของการหมดประสิทธิภาพในการเสริมแรงเพราะสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นได้มากกว่า 1 ตัว

5. ใช้ง่ายและไม่รบกวนพฤติกรรมที่เด็กกำลังกระทำอยู่

6. สามารถนำติดตัวไปได้ทุกแห่งและเก็บสะสมได้

ข้อจำกัด

1. ภายหลังจากการใช้เบี้ยอรรถกรในการเสริมสร้างพฤติกรรมแล้ว เมื่อยุติการให้เบี้ยอรรถกรจะส่งผลให้พฤติกรรมที่เสริมเรงนั้นยุติหรือลดลงอย่างรวดเร็ว

2. เมื่อเบี้ยอรรถกรมีประสิทธิภาพอย่างมาก อาจทำให้เด็กมีความคิดอยากได้โดยไม่ชอบธรรม เช่น การขโมย การแย่งจากเพื่อน ฯลฯ ส่วนวิธีการให้แลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกรหากยิ่งซับซ้อนมากก็จะเกิดความยุ่งยากในการใช้ระบบการเสริมแรงมากเช่นกัน

Kazdin (1980, อ้างถึงใน รมย์ภรณ์ สุขเกษม, 2554, น.48-49) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไว้ดังนี้

ข้อดี

1. สามารถคงไว้ซึ่งอัตราการแสดงพฤติกรรมในระดับที่สูงกว่าการใช้แรงเสริมอื่นๆ

2. สามารถให้ได้ทันทีเมื่อบุคคลมีการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่ขัดขวางหรือรบกวนพฤติกรรมนั้น

3. ไม่หมดสถานะของการมีประสิทธิภาพในการเสริมแรง เพราะสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของหรือกิจกรรมที่ต้องการได้มากมาย

4. เป็นแรงเสริมชนิดเดียวที่สามารถเสริมแรงบุคคลที่มีความต้องการต่างกันได้

5. สามารถนำติดตัวไปง่ายและจำนวนของเบี้ยอรรถกรที่ได้รับจะแดงถึงอัตราการแสดงของพฤติกรรมด้วย

6. ง่ายต่อการให้และสามารถให้เบี้ยอรรถกรได้อย่างยุติธรรม

7. สามารถใช้เบี้ยอรรถกรกับสถานที่ที่บ้านได้

ข้อจำกัด

1. การให้เบี้ยอรรถกรมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นบุคคลจะเกิดการเรียนรู้ว่าเบี้ยอรรถกรแดงถึงพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เมื่อหยุดให้เบี้ยอรรถกรพฤติกรรมนั้นจึงลดลง ถ้าต้องการให้พฤติกรรมนั้นยังคงเดิมจะต้องใช้แรงเสริมอื่นที่มีคุณค่ามาแทนเบี้ยอรรถกรหรืออาจใช้สถานการณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และแรงเสริมทางสังคมแทนได้

2. ปัญหาในเรื่องการเก็บรักษาเบี้ยอรรถกร ซึ่งบางคนได้มาด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ส่งผลให้เบี้ยอรรถกรมีประสิทธิภาพลดลง วิธีการป้องกันการขโมย สามารถทำได้โดยให้เบี้ยอรรถกรที่แตกต่างกัน

สำหรับแต่ละคน ในเรื่องของการทำเบี้ยอรรถกรหายผู้ที่ทำหายจะเสียสิทธิในการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ต้องการ นอกจากนี้การคิดค้นวิธีการให้และวิธีการแลกเปลี่ยนเบี้ยรางวัลที่ยุ่งยากจะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้ปรับพฤติกรรมด้วย

ฐานัญญา เสาร์ดี (2556, น.63) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรว่า ข้อดี คือ เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมาก เป็นตัวเชื่อมระหว่างพฤติกรรมเป้าหมายกับตัวเสริมแรงชนิดอื่น เบี้ยอรรถกรสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงชนิดอื่นได้มากกว่า 1 อย่างใช้ง่าย สะดวก สามารถเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงตามความต้องการของแต่ละบุคคล สำหรับข้อจำกัด คือ เมื่อหยุดให้เบี้ยอรรถกร พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงจะลดลง นอกจากนี้การใช้เบี้ยอรรถกรอาจส่งผลให้เกิดปัญหาการลักขโมยหรือการปลอมแปลง

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.201) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไว้ดังนี้

ข้อดี

1. เป็นเทคนิคการเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพสูงมากและสามารถคงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ในระดับสูง

2. สามารถนำมาเป็นตัวเชื่อมกับตัวเสริมแรงที่ไม่สามารถให้ได้ทันที

3. เบี้ยอรรถกรสามารถนำมาแลกตัวเสริมแรงได้มากกว่าหนึ่งตัวขึ้นไป

4. สามารถใช้ได้ง่ายและไม่รบกวนต่อพฤติกรรมที่เด็กกำลังกระทำอยู่

5. สะดวกในการใช้ เนื่องจากเบี้ยอรรถกรสามารถใช้แทนตัวเสริมแรงตัวอื่นๆได้

ข้อจำกัด

1. การใช้เบี้ยอรรถกรเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งของที่ต้องการนั้นทำให้คนเกิดความต้องการเบี้ยอรรถกรสูง จนอาจนำมาซึ่งการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น การขโมยหรือการปลอมเบี้ยได้

2. การใช้เบี้ยอรรถกรในการปรับพฤติกรรมนั้น หากยุติการใช้เบี้ยอรรถกรอย่างทันทีทันใดก็จะส่งผลให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วกลับสู่สภาพเดิมทันที

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรนั้นมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดที่ผู้นำไปใช้ควรพึงระวัง กล่าวคือ ข้อดีของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร คือ การใช้เบี้ยอรรถกรเป็นเทคนิคการเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพสูงมากและสามารถคงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงได้ในระดับสูง สามารถนำมาเป็นตัวเชื่อมกับตัวเสริมแรงที่ไม่สามารถให้ได้ทันที สามารถนำมาแลกกับตัวเสริมแรงที่ต้องการได้มากกว่า 1 ตัวขึ้นไป สามารถใช้ได้ง่ายและไม่รบกวนต่อพฤติกรรมที่เด็กกำลังกระทำอยู่ อีกทั้งยังใช้งานได้สะดวกเนื่องจากสามารถใช้แทนตัวเสริมแรงตัวอื่นได้ สำหรับข้อจำกัดที่ควรพึงระวัง คือเมื่อเบี้ยอรรถกรสามารถนำมาแลกเปลี่ยนกับสิ่งของที่ต้องการได้อาจทำให้เด็กเกิดความต้องการและนำมาซึ่งการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ในการใช้เบี้ยอรรถกรนั้น

หากยุติการใช้เบียร์รกรอย่างกะทันหัน ก็ส่งผลให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วกลับสู่สภาพเดิมทันที

1.7 หลักการใช้เบียร์รกรอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้เบียร์รกรเพื่อปรับพฤติกรรมของบุคคลให้ได้ผลดีนั้นมีหลักการใช้เบียร์รกรที่สำคัญหลายประการ จากการศึกษาพบว่ามีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการใช้เบียร์รกรอย่างมีประสิทธิภาพไว้หลายท่าน ดังนี้

พรพิมล ดานะ (2555, น.24) ได้อธิบายหลักการใช้เบียร์รกรอย่างมีประสิทธิภาพว่า ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในขณะนั้นด้วย กล่าวคือ ผู้ทดลองต้องเลือกใช้สิ่งเสริมแรงให้ตรงกับความต้องการ สิ่งแวดล้อม ปัญหา และคนที่จะปรับพฤติกรรม โดยยึดหลักง่าย ๆ ว่าจะต้องมีลักษณะที่ปลอมแปลงได้ยาก สะดวกในการใช้ พกพาได้ง่าย มีลักษณะเฉพาะ มีการกำหนดเงื่อนไขและอัตราแลกเปลี่ยนที่แน่นอน และเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปรับพฤติกรรมต่อไป

ฐาณินา เสาร์ดี (2556, น.63) ได้อธิบายหลักการใช้เบียร์รกรว่า ผู้ให้เบียร์รกรควรเสริมแรงหลังจากบุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้นและควรให้ทันทีอย่างสม่ำเสมอ ควรอธิบายให้ผู้ถูกปรับพฤติกรรมเข้าใจเงื่อนไข มีการเตรียมสิ่งเสริมแรงในปริมาณที่เพียงพอ มีการวางแผนการให้การเสริมแรงและควรเลือกตัวเสริมแรงให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.199-200) ได้อธิบายหลักในการใช้เบียร์รกรให้มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. กำหนดเงื่อนไขในการได้รับเบียร์รกรไว้อย่างชัดเจน
2. วิธีการในการแลกเปลี่ยนเบียร์รกรไม่ควรซับซ้อนเกินไป
3. ควรมีการกำหนดอัตราการแลกเปลี่ยนเบียร์รกรไว้อย่างชัดเจน
4. การให้เบียร์รกร ควรให้ทันทีที่บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์
5. การเตรียมสิ่งที่จะนำมาแลกเปลี่ยนนั้นควรมีหลากหลายชนิด เพื่อให้บุคคลสามารถ

แลกเปลี่ยนสิ่งของได้ตามความต้องการอย่างแท้จริง

ณัฐนิชา กองจันทร์ (2557, น.27) ได้อธิบายหลักในการใช้เบียร์รกรให้มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. กำหนดเงื่อนไขการให้เบียร์รกรอย่างชัดเจน ไม่ควรซับซ้อนเกินไป
2. ควรให้เบียร์รกรทันทีที่บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์
3. ควรเตรียมสิ่งของที่จะนำมาแลกเปลี่ยนหลายชนิด เพื่อให้บุคคลแลกเปลี่ยนสิ่งของได้

ตามความต้องการอย่างแท้จริง

พระสุวรรณ สุเมธบุณโย(เข้าโพธิ์ทัย) (2560, น.27) ได้อธิบายหลักการใช้เบียร์รกรให้มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. กำหนดเงื่อนไขการให้เบี้ยอรรถกรให้ชัดเจน
2. วิธีการแลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกรไม่ควรซับซ้อนเกินไป เด็กสามารถแลกเปลี่ยนได้ทันทีเมื่อมีจำนวนดาวตามที่เด็กต้องการ
3. ควรกำหนดอัตราการแลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกรอย่างชัดเจน และครูควรกำหนดอัตราการแลกเปลี่ยนร่วมกับเด็ก
4. ควรให้เบี้ยอรรถกรทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์
5. ควรเตรียมสิ่งแลกเปลี่ยนหลายชนิดเพื่อให้บุคคลแลกเปลี่ยนได้ตามความต้องการ จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้เบี้ยอรรถกรอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีหลักการที่สำคัญ คือ ควรมีการกำหนดเงื่อนไขในการได้รับเบี้ยอรรถกรและวิธีการในการแลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกรไว้อย่างชัดเจน ไม่ซับซ้อน ในการให้เบี้ยอรรถกรนั้นควรให้ทันทีที่บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย ครูควรเตรียมสิ่งที่จะนำมาแลกเปลี่ยนไว้หลากหลายชนิด เพื่อให้บุคคลสามารถแลกเปลี่ยนสิ่งของได้ตามความพอใจ อีกทั้งการใช้เบี้ยอรรถกรควรใช้ร่วมกับการให้แรงเสริมทางสังคมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

เนื่องจากการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นเทคนิควิธีการที่มีประสิทธิภาพในการปรับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและผู้สนใจหลายท่านได้นำเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมาใช้ในสภาพการณ์ต่างๆ ดังนี้

ฐานิตา ภาษา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้เบี้ยอรรถกรควบคุมการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4-5 ขวบ ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนขอนแก่นวิเทศศึกษาที่มีพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้น้อยกว่า 1/4 ของจำนวนผักและผลไม้ที่กำหนดให้จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสัมภาษณ์หาตัวเสริมแรง แบบประเมิน การรับประทานผักและผลไม้ แบบบันทึกคะแนนที่กลุ่มทดลองทำได้และแบบบันทึกการแลกเปลี่ยนของรางวัลที่นักเรียนกลุ่มทดลองทำได้ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรควบคุมการเสริมแรงทางสังคมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดาวรุ่ง แสนคำลือ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของการเสริมแรงที่มีต่อการพัฒนาวินัยการแปรงฟันก่อนนอนของเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองจำนวน 55 คน ได้รับทันตสุขศึกษาร่วมกับการเสริมแรงและกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 62 คน ได้รับทันตสุขศึกษาแต่ไม่มีการเสริมแรง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีวินัย

ในการแปร่งฟันก่อนนอนดีกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 แต่ความมีวิสัยในการแปร่งฟันก่อนนอนของเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P=0.677$)

พรพิมล ดานะ(2555) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือและเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 6 คนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านแสนสุข อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย คัดเลือกโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มๆละ 3 คน โดยการจับฉลาก กลุ่มทดลองจะได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือควบคู่การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร และกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวแบบแบ่งช่วงเวลา แบบสำรวจตัวเสริมแรง และแผนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือ ซึ่งจะทำการสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวในช่วงกิจกรรมกลางแจ้ง ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้ว กลุ่มทดลองทั้ง 3 คน มีค่าเฉลี่ยความถี่ของการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงจากระยะเส้นฐาน และเมื่อนำผลการวิจัยการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบกัน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันและมีแนวโน้มว่าการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรจะสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กได้ดีกว่าการใช้กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือเพียงอย่างเดียว

McGoey, Kara, DuPaul and George (2000 อ้างถึงใน สุชาติดา กลางสอน, 2557, น. 50) ได้ศึกษาการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นโดยใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและการงดการเสริมแรงทางบวกในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กก่อนวัยเรียนที่เป็นเด็กสมาธิสั้น จำนวนทั้งสิ้น 4 คน อายุระหว่าง 4-5 ปี ผลการศึกษาพบว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและการงดการเสริมแรงทางบวกสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนได้ อีกทั้งการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและการงดการเสริมแรงทางบวกยังได้รับการยอมรับจากครูของเด็กๆ ด้วย

Tahmina (2008 อ้างถึงใน พรพิมล ดานะ, 2555, น.27) ได้ศึกษาผลของการใช้เบี้ยอรรถกรของครูที่ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนในเมืองการาชิ ประเทศปากีสถาน จำนวน 6 คน โดยได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียน ในการทดลองครั้งนี้ใช้เบี้ยอรรถกรเพื่อปรับพฤติกรรมการอยู่ไม่สุขและก้าวร้าวในชั้นเรียน ซึ่งจะได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเมื่อพฤติกรรมเหล่านั้นลดลงในช่วงระยะเวลา 1 เดือน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ไม่สุขและก้าวร้าวชั้นเรียนลดน้อยลง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

2.1 ความหมายของความมีวินัยในตนเอง

ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานด้านหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของความมีวินัยในตนเองไว้หลายลักษณะ ดังนี้

พักรัตน์วิภา บุญมาก (2553, น.10) กล่าวถึงความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลใช้ความคิด ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้ ทำให้สามารถเข้าใจการแสดงพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีเหตุมีผล สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ โดยการแสดงพฤติกรรมเกิดจากการเห็นคุณค่าของการปฏิบัติและปฏิบัติด้วยความสมัครใจไม่ใช่การถูกบังคับ

ดารารัตน์ ทัพโต (2554, น.25) กล่าวถึงความหมายของความมีวินัยในตนเองว่าวินัยในตนเอง หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติตนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับและละเว้นจากการประพฤติในสิ่งที่ไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับด้วยความสมัครใจ ไม่ได้มีใครบังคับ โดยที่การประพฤติปฏิบัตินี้เป็นสิ่งที่ส่งผลดีต่อตนเองและไม่ส่งผลให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน

ฉันทนา ศรีภักดี (2555, น.18) ได้กล่าวถึงความหมายของวินัยในตนเองว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาในลักษณะที่สังคมให้การยอมรับ โดยการแสดงพฤติกรรมเกิดจากความสำนึกได้ด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับด้วยอำนาจภายนอกใดๆ

สรินยา นาคะพงศ์ (2556, น.42) กล่าวถึงความหมายของความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกระทำสิ่งต่างๆ อันเกิดจากการเรียนรู้และสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและสังคมให้การยอมรับ ซึ่งการกระทำสิ่งต่างๆ เป็นการกระทำโดยสมัครใจ และเกิดจากการสำนึกได้ด้วยตนเองว่าเป็นค่านิยมที่ดี

อรุณี หรดาล (2558, น.7-7) ได้กล่าวถึงความหมายของวินัยในตนเองว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอันดีงามของสังคมอย่างเหมาะสมด้วยความสมัครใจ อันเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งนั้นๆ อันก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและช่วยให้สังคมมีความสุข

จากคำจำกัดความข้างต้น สรุปได้ว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้แสดงออกอย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นซึ่งการแสดงออกดังกล่าวเป็นการกระทำโดยสมัครใจ ไม่ใช่กระทำเนื่องจากถูกผู้อื่นบังคับ

2.2 ความสำคัญของความมีวินัยในตนเอง

ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณธรรมด้านอื่นๆ หากบุคคลมีวินัยในตนเองที่ดีแล้วย่อมสามารถวางแผนจัดระเบียบการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ จากการศึกษา พบว่า มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัยในตนเองที่สอดคล้องกัน ดังนี้

พักตร์วิภา บุญมาก (2553, น.17) ได้อธิบายความสำคัญของความมีวินัยในตนเองว่า วินัยในตนเองจะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นในตนเองและสังคม ช่วยลดความขัดแย้งระหว่างบุคคล สังคมเกิดความสามัคคี บุคคลมีการควบคุมตัวเองให้สามารถแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติสุข

ฉันทนา ศรีภักดี (2555, น.16) ได้อธิบายความสำคัญว่า ความมีวินัยในตนเองเป็นพฤติกรรม ที่ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาตนและพัฒนาประเทศ หากบุคคลมีการแสดงออกของพฤติกรรมที่ดีงาม ประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ และปฏิบัติจนเกิดเป็นความเคยชินแล้วก็จะช่วยให้สังคมมีความสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อยได้

เบญจวรรณ สายโยค (2556, น.52) ได้อธิบายความสำคัญของความมีวินัยในตนเองไว้ว่า ความมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.6-89) อธิบายความสำคัญของวินัยว่า วินัยมีความสำคัญทั้งต่อตัวเด็ก ต่อครอบครัวและต่อสังคม ดังนี้

1. ด้านตัวเด็ก การที่เด็กมีวินัยจะทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมต่างๆที่สังคมยอมรับทำให้มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีและเป็นที่รักของทุกคน

2. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยจะช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว บุคคลในครอบครัวอยู่กันอย่างมีความสุข ไม่ต้องกังวลกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว

3. ด้านสังคม การที่สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมจะช่วยให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นไปด้วยความสงบสุข มีความสามัคคีต่อกัน

สรินยา นาคะพงค์ (2556, น.44) อธิบายความสำคัญของวินัยในตนเองว่า วินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญทางบุคลิกภาพของบุคคล ผู้ที่มีวินัยในตนเองย่อมจะรู้จักกาลเทศะ มีความสนใจและให้ความสำคัญต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของ

สังคม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมได้อย่างมีความสุข สังคมก็จะเกิดความสงบสุขและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

จากการศึกษา สรุปได้ว่า ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะช่วยให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่ดี บุคคลที่มีวินัยในตนเองย่อมจะสามารถวางแผนและดำเนินชีวิตตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนอกจากจะนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จแล้วยังทำให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างสงบสุขอีกด้วย

2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพัฒนาการทางจริยธรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางสังคมจากนักทฤษฎีที่เสนอแนวคิดที่สอดคล้อง ดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (Kohlberg's Moral Development Theory)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556, น.8-40) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีของ Kohlberg ว่า เป็นแนวคิดที่ได้พัฒนามาจากแนวคิดของPiaget โดย Kohlberg ได้สรุปแนวคิดว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของแต่ละบุคคลนั้นจะพัฒนาไปตามวัยโดยมีขั้นตอนที่แน่นอน แบ่งออกเป็น 3 ระดับใหญ่ๆ ได้แก่

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (ช่วงอายุ 4-10 ปี) ในระดับนี้การตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกต้องหรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการส่วนตนและกฎเกณฑ์ที่ผู้อื่นตั้งไว้ โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นที่ 1 ขั้นหลักการหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษ กล่าวคือ การที่เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ นั้นเกิดจากการที่เด็กต้องการหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ เด็กจะเกิดความเข้าใจว่าเมื่อกระทำการสิ่งใดแล้วถูกลงโทษแปลว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี

1.2 ขั้นที่ 2 ขั้นหลักการแสวงหารางวัล กล่าวคือ การที่เด็กปฏิบัติสิ่งใดแล้วได้รับรางวัลกลับคืนมา เด็กจะเกิดความเข้าใจว่าการกระทำสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่ต้อง

2. ระดับกฎเกณฑ์สังคม (ช่วงอายุ 10-20 ปี) ในระดับนี้การตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกต้องหรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับมารยาทของผู้อื่น ความคาดหวังของครอบครัว ค่านิยมที่ทำตามกันมา กฎของสังคมและความจงรักภักดีต่อประเทศ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นที่ 3 ขั้นใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ กล่าวคือ การกระทำที่เด็กปฏิบัติแล้วได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น เด็กจะเกิดความเข้าใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง

2.2 ขั้นที่ 4 ขั้นหลักการทำตามหน้าที่ของสังคม กล่าวคือ ในขั้นนี้การที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง

3. ระดับเลกฏเกณฑ์ของสังคม (ช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป) ในระดับนี้การตัดสินว่าสิ่งใดถูกต้องหรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับหลักคุณธรรมจริยธรรมที่บุคคลนั้นยึดถือ โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นที่ 5 ขั้นใช้หลักการทำตามข้อตกลงของสังคมและคำมั่นสัญญา

3.2 ขั้นที่ 6 ขั้นยึดหลักอุดมคติสากล

อรุณี หรดาล และ บุซบง ดันติวังค์ (2557, น.3-18) กล่าวถึงการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ว่าแบ่งออกเป็น 3 ระดับโดยการเทียบเคียงกับระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของ Piaget ซึ่งเด็กจะพัฒนาด้านจริยธรรมไปตามลำดับขั้นและในการพัฒนาจริยธรรมไปสู่ขั้นจริยธรรมที่สูงขึ้นนั้นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ หลายประการ เช่น การอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางสติปัญญา บุคลิกภาพและอื่นๆ

พัชรี ผลโยธิน (2558, น.1-29) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlbergว่า เป็นทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรมของมนุษย์ตั้งแต่ช่วงวัยเด็กถึงช่วงวัยผู้ใหญ่โดยมีการเชื่อมโยงพัฒนาการด้านสังคมกับพัฒนาการด้านสติปัญญา บุคคลจะใช้เหตุผลตัดสินว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือผิด โดยแต่ละขั้นจะมีการพัฒนาไปตามลำดับ นอกจากนี้พัชรี ผลโยธินยังอธิบายเพิ่มเติมว่า การปลูกฝังทักษะชีวิตทางด้านการคิดให้กับเด็กปฐมวัยนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางสังคม การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาทางจริยธรรมและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (Bandura's Social Cognitive Theory)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556, น.8-43) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีของ Bandura ว่าเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับตัวแบบ โดย Bandura มีความเชื่อว่าคนเราส่วนใหญ่จะเรียนรู้ผ่านกระบวนการ สังเกตจากตัวแบบ โดยตัวแบบจะทำหน้าที่หลายแง่ ได้แก่ แงของการระงับไม่ให้คุณแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แงของการเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กที่มีอยู่แล้วเพิ่มมากขึ้น และแง่ การหยุดยั้งการระงับของพฤติกรรมที่ถูกระงับไว้ไม่ให้คุณแสดงออก การเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนอกจากจะทำให้เด็กได้เรียนรู้การแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแล้ว ยังทำให้เด็กได้เรียนรู้การให้เหตุผล เชิงจริยธรรมอีกด้วย

นอกจากนี้ Bandura ยังได้แบ่งกระบวนการสังเกตออกเป็น 4 กระบวนการดังนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, น.8-26)

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional Processes) เป็นกระบวนการแรกที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ ปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดความตั้งใจมี 2 ปัจจัย คือ ลักษณะของตัวแบบ ที่เป็นที่น่าสนใจของเด็กและลักษณะของเด็ก หากเด็กมีความสามารถในการรับรู้ดีและเคย

ได้รับการเสริมแรงจากการลอกเลียนแบบตัวแบบมาก่อน จะทำให้เด็กมีความสนใจและสามารถจดจำพฤติกรรมต่างๆ ของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) ในกระบวนการนี้หากเด็กได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบ่อยๆ และมีโอกาสฝึกซ้อมแสดงพฤติกรรมดังกล่าวก็จะช่วยให้เด็กสามารถจดจำลักษณะของพฤติกรรมนั้นได้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่เด็กนำเอาข้อมูลที่เก็บไว้มาแสดงออกเป็นการกระทำ ซึ่งการแสดงพฤติกรรมจะใกล้เคียงกับตัวแบบมากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการจดจำและความสามารถทางกายของเด็ก

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) เป็นกระบวนการที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมที่ได้ลอกเลียนแบบมา โดยใช้ตัวเสริมแรงในการจูงใจเด็ก

ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร (2557, น.3-12) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Banduraว่าเป็นแนวคิดที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างแนวคิดพฤติกรรมนิยมและแนวคิดวิทยาศาสตร์ทางปัญญา โดย Bandura เชื่อว่าการเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการที่บุคคลสังเกตตัวแบบที่ชื่นชอบ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ตัวแบบหนึ่งคนสามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและการกระทำได้พร้อมๆ กันอีกทั้งตัวแบบนี้เป็นได้ทั้งตัวแบบบุคคลและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์

วสพร นิซรัตน์ (2557, น.4-11) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคมของ Banduraว่า มนุษย์จะเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ การสังเกตลักษณะพฤติกรรมของบุคคลอื่นและเลือกปฏิบัติในสิ่งที่สังคมยอมรับ เมื่อเด็กเกิดมาจะมาพร้อมกับพฤติกรรมเบื้องต้น และต่อมาเด็กจะเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้นตามวัยแต่ละขั้น

อรุณี หรดาล (2558, น.7-18) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคมของ Bandura ว่า พฤติกรรมของบุคคลไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในตัวบุคคลด้วยทั้งความเชื่อ ความคิด ความรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญญามาเกี่ยวข้องด้วย การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด เมื่อเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสังคมก็จะเกิดการเลียนแบบจากตัวแบบที่กว้างขวางมากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองทั้ง 2 แนวคิดสรุปได้ว่าตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg นั้น ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล ออกเป็นระดับต่างๆ 3 ระดับ โดยแต่ละระดับนั้นแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน สำหรับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยนั้นจะอยู่ในระดับที่ 1 คือระดับก่อนกฎเกณฑ์ กล่าวคือ เด็กจะตัดสินว่าพฤติกรรมที่แสดงออก ถูกต้องหรือไม่นั้น พิจารณาจากการถูกลงโทษและการได้รับรางวัล สำหรับมุมมองของ

แนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura นั้น จะพบว่า Bandura มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นเกิดจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางปัญญาซึ่งหมายถึง ความคิด ความเชื่อและความรู้สึก เป็นต้น โดย Bandura จะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตัวแบบ ซึ่งกระบวนการสังเกตตัวแบบนี้จะแบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการตั้งใจ 2) กระบวนการเก็บจำ 3) กระบวนการกระทำ และ 4) กระบวนการ จูงใจ

2.4 ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง

การพิจารณาว่าบุคคลใดเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองหรือไม่นั้นสามารถพิจารณาได้จากคุณลักษณะ ที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา จากการศึกษาที่มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองไว้หลายลักษณะดังนี้

พัคตรีวิภา บุญมาก (2553, น.15) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองไว้ทั้งหมด 17 คุณลักษณะ ดังนี้ 1) มีความซื่อสัตย์ 2) การตรงต่อเวลา 3) มีความอดทน 4) รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) มีความรับผิดชอบ 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) ไม่วิตกกังวล 8) มีความจริงใจ 9) มีเหตุผล 10) มีความเป็นผู้นำ 11) รู้จักเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน 12) มีการควบคุมตนเอง 13) มีการยอมรับผลของการกระทำของตนเอง 14) มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 15) มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม 16) มีลักษณะมุ่งอนาคต และ 17) รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ฉันทนา ศรีภักดี (2555, น.19) กล่าวถึงพฤติกรรมการแสดงออกสำคัญที่แสดงถึงความเป็นวินัยในตนเอง ดังนี้ 1) มีความซื่อสัตย์ 2) มีความเป็นผู้นำ 3) มีความรับผิดชอบ 4) มีความตรงต่อเวลา 5) เคารพในสิทธิของผู้อื่น 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) ไม่วิตกกังวล 8) มีลักษณะมุ่งอนาคต 9) มีความอดทนขยันหมั่นเพียร 10) มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม 11) เห็นอกเห็นใจผู้อื่น 12) เสียสละเพื่อส่วนรวม 13) มีความตั้งใจจริง 14) มีเหตุผล 15) มีการควบคุมตนเอง 16) รู้จักยอมรับผลการกระทำ ของตนเอง และ 17) มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

เบญจวรรณ สายโยค (2556, น.56) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองมีทั้งหมด 17 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ซื่อสัตย์ 2) ตรงต่อเวลา 3) มีความอดทน 4) เสียสละเพื่อส่วนรวม 5) มีความรับผิดชอบ 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) ไม่วิตกกังวล 8) มีความจริงใจ 9) มีเหตุผล 10) มีความเป็นผู้นำ 11) รู้จักเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน 12) รู้จักควบคุมตนเอง 13) มีการยอมรับผลการกระทำของตนเอง 14) มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 15) มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม 16) มีลักษณะมุ่งอนาคต และ 17) รู้จักการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.6-88) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่สำคัญดังต่อไปนี้ 1) มีความรับผิดชอบ 2) มีความตั้งใจ 3) ตรงต่อเวลา 4) มีความอดทนและขยันหมั่นเพียร 5) มีความซื่อสัตย์สุจริต 6) มีความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น 7) มีความเชื่อมั่นใน

ตนเอง 8) มีความเสียสละและเห็นใจผู้อื่น 9) มีความรักและเมตตากรุณาต่อผู้อื่น และ 10) มีความเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

สรินยา นาคะพงศ์ (2556, น.45) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองว่าเป็นคุณลักษณะที่บุคคลสามารถประพฤติปฏิบัติตนในลักษณะที่สังคมให้การยอมรับและเกิดความสำนึกด้วยตนเองว่าเป็นค่านิยมที่ดีงามในด้านต่างๆ ได้แก่ การควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา มีความอดทนอดกลั้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำผู้ตาม มีความซื่อสัตย์ มีเหตุผล การรู้จักปฏิบัติตนตามข้อตกลงร่วมกัน การยอมรับผู้อื่น ความเป็นประชาธิปไตย การปฏิบัติตามมารยาททางสังคมและมีความสะอาด เป็นต้น

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองนั้นประกอบด้วย การแสดงถึงพฤติกรรมที่สำคัญ 17 ลักษณะ คือ 1) มีความซื่อสัตย์ 2) มีความรับผิดชอบ 3) มีการควบคุมตนเอง 4) ตรงต่อเวลา 5) มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม 6) เชื่อมั่นในตนเอง 7) มีความอดทนขยันหมั่นเพียร 8) มีลักษณะมุ่งอนาคต 9) เคารพในสิทธิของผู้อื่น 10) ไม่วิตกกังวล 11) เห็นอกเห็นใจผู้อื่น 12) เสียสละเพื่อส่วนรวม 13) มีความตั้งใจจริง 14) มีเหตุผล 15) ความเป็นผู้นำ 16) รู้จักยอมรับผลการกระทำของตนเอง และ 17) มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกคุณลักษณะความมีวินัยในตนเองที่ควรเสริมสร้างให้แก่เด็กปฐมวัย 2 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ เนื่องจากผู้วิจัยได้ตระหนักว่าคุณลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญมากในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันและควรปลูกฝังให้เกิดเป็นนิสัยถาวรตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะหากเด็กรู้จักรับผิดชอบตั้งแต่เยาว์วัยแล้วเมื่อโตขึ้นก็จะสามารถรับผิดชอบตนเอง ครอบครัวและสังคมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งความซื่อสัตย์ก็เปรียบเสมือนใบนำทาง หากเด็กปฐมวัยมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นเมื่อโตขึ้นก็จะทำให้เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากคนรอบข้าง สังคมให้การยอมรับส่งผลให้การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมเป็นไปด้วยความปกติสุขและสังคมมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

2.5 แนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

ในการปลูกฝังพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นในตัวของเด็กปฐมวัยนั้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อให้เด็กได้รับการปลูกฝังอย่างถูกวิธีทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและขณะอยู่ที่บ้าน จากการศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยไว้ ซึ่งรายละเอียดมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

พักรวีวิภา บุญมาก (2553, น.18) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยว่า ควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยและควรใช้วิธีจูงใจเด็กไม่ใช่การบังคับ ควรปลูกฝังให้เด็กมีวินัยในตนเองโดยตั้งอยู่บนรากฐานของการใช้เหตุผลและให้ความรัก ซึ่งการฝึกวินัยควรกระทำอย่าง

ค่อยเป็นค่อยไปและต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอจนเด็กกระทำติดเป็นนิสัย เมื่อเด็กกระทำผิดควรมีการชี้แนะเพื่อให้เด็กรู้จักปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น นอกจากนี้การกล่าวคำชมเชยเมื่อเด็กประพฤติดีก็จะช่วยให้เด็กมีกำลังใจที่จะประพฤติดีต่อไปเรื่อยๆ

ฉันทนา ศรีภักดี (2555, น.22) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยว่า ครูควรใช้วิธีการจูงใจไม่ใช่การบังคับ ครูควรทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปและกระทำอย่างสม่ำเสมอ ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ควรใช้เทคนิคการเสริมแรงและสร้างบรรยากาศให้เด็กได้คิดและตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจ และที่สำคัญครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความมีวินัยในตนเองด้วย

เบญจวรรณ สายโยค (2556, น.58) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยว่า ควรเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัยโดยใช้เทคนิควิธีการจูงใจเด็กมากกว่าการบังคับ ควรปลูกฝังให้เด็กเกิดวินัยในตนเองโดยอยู่บนรากฐานของการใช้เหตุและผลและให้ความรัก นอกจากนี้การฝึกวินัยให้กับเด็กควรกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปและกระทำอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นนิสัย อีกทั้งผู้ส่งเสริมควรให้การชี้แนะเมื่อเด็กกระทำผิด เพื่อให้เด็กมีการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมให้ดีขึ้นและหากเด็กประพฤติดีควรมีการชมเชยเพื่อให้กำลังใจแก่เด็กด้วย

สรินยา นาคะพงส์ (2556, น.59) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยว่าครูควรคำนึงถึงหลักสำคัญหลายประการ ได้แก่ หลักการบูรณาการกับชีวิตประจำวันของเด็ก หลักของการยอมรับนับถือและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก คำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กและความสามารถของเด็กตามระดับอายุด้วยความรัก คำนึงถึงหลักของเสรีภาพในการนำตนเอง มีการให้อิสระแก่เด็กในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถมีจุดมุ่งหมาย และควบคุมตนเองได้ หลักของความเคยชินโดยครูพยายามให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีมีวินัยบ่อยๆ จนเกิดเป็นนิสัย เมื่อเด็กปฏิบัติในสิ่งที่ดีควรให้การยกย่องชมเชยอย่างสม่ำเสมอ และหลักของความร่วมมือ ควรสร้างวินัยในตนเองให้เกิดแก่เด็กโดยให้เด็กได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เด็กรู้สึกเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อสังคม ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก จัดประสบการณ์ให้เด็กมีอิสระในการคิด วางแผนลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกับครูและเพื่อน และครูควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละช่วงวัยด้วย

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญและควรปลูกฝังตั้งแต่ช่วงปฐมวัย โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ในการเลือกใช้วิธีการปลูกฝังวินัยให้เหมาะสมกับวัย พ่อแม่ผู้ปกครองและครูผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความมีวินัยในตนเองเพื่อให้เด็กเกิดการซึมซับและปฏิบัติตาม ไม่ควรใช้วิธีการบังคับเด็ก ทั้งนี้ ในการฝึกวินัยในตนเองให้แก่เด็กนั้นจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

และกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยมีการยืดหยุ่นได้ตามสภาพของเด็ก ควรฝึกให้เด็กได้เข้าใจถึงเหตุผลของกฎระเบียบต่างๆ และเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมควรให้แรงเสริมแก่เด็กเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกพึงพอใจ และมองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการแสดงพฤติกรรมนั้น อันจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ยั่งยืนถาวรต่อไป แต่หากเด็กมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควรตำหนิที่พฤติกรรมที่เด็กกระทำผิด ไม่ควรตำหนิที่ตัวเด็กและควรมีการชี้แนะเพื่อให้เด็กมีแนวทางในการปรับพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น สำหรับ การเสริมแรงนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การชมเชย การให้รางวัล และการใช้เบี้ยอรรถกร เป็นต้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่สูงขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

เนื่องจากพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุขและประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาและพยายามหาแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กเกิดคุณลักษณะด้านนี้ โดยมีการนำนวัตกรรมต่างๆ มาใช้อย่างหลากหลาย ดังนี้

พัทตร์วิภา บุญมาก (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการใช้ชุดกิจกรรมการละเล่นไทยที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 24 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ของโรงเรียนบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากรทั้งหมด 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการละเล่นไทย จำนวน 24 แผน แบบวัดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วันๆ ละ 30 นาที สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัย พบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นไทยก่อนและหลังการทดลองมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้านได้แก่ ความรับผิดชอบ ความอดทน การปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน การยอมรับผู้อื่น และความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและ 2) คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้น

ฉันทนา ศรีภักดี (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การละเล่นพื้นบ้านของไทย” โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของ

โรงเรียน บ้านบัวมล (เจริญราษฎร์อุทิศ) สำนักงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยวิธี การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย และแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ละ 3 วัน วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated-Measures ANOVA) และคำนวณขนาดส่งผลโดยใช้ Partial η^2 ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลังการทดลองมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านการตรงต่อเวลาเพิ่มขึ้นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญจวรรณ สายโยค (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนชุมชนบ้านพระยีน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันแดนเขต 1 จำนวน 20 คน โดยใช้รูปแบบการวิจัยการทดลองขั้นต้น (Pre-experimental Design) แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One-Shot Case Study) มีการวัดผลหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 24 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบโดยมีคำถามเป็นภาพสถานการณ์สมมติ มีตัวเลือกเป็นรูปภาพ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบ วัดความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยเป็นแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบโดยมีคำถามเป็นภาพสถานการณ์สมมติมีตัวเลือกเป็นรูปภาพ 3 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน (วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์) วันละ 20 นาที สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเฉลี่ยร้อยละ 80.75 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ 2) เด็กปฐมวัยร้อยละ 95.00 มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับดีขึ้นไปซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรินยา นาคะพงศ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมแบบวางแผนปฏิบัติ ทบทวนที่มีต่อการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านผือพิทยาภูมิ จังหวัดอุดรธานี” กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 25 คน ที่ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลบ้านผือพิทยาภูมิ จังหวัดอุดรธานี ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดประสบการณ์แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบวัดความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านผือพิทยาคมที่ได้รับ การจัดประสบการณ์แบบวางแผนปฏิบัติทบทวนมีวินัยในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

3.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่สำคัญมากในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ จากการศึกษา พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้นิยามความหมายของความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

รัชนิกร รักแร่ (2553, น.23) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ รู้จักแสดงถึงการรับผิดชอบและรับชอบในการกระทำของตนเอง มีความพากเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ รวมถึงรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน มีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะพัฒนาหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

มลฤดี ยุตินาวา (2554, น.8) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความตั้งใจและความเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและส่วนรวมจนสำเร็จ โดยการควบคุมตัวเอง รู้จักยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งดีและร้าย และรู้จักการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

สุจิตรา สิทธิไทย (2555, น.8) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยความเพียรพยายาม ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ รู้จักตรงต่อเวลาและรู้จักยอมรับผลของการกระทำของตนเอง

ประภาพรธรรม เอี่ยมสุภาชาติ (2556, น.6-94) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทันทตามระยะเวลาที่กำหนดด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้อื่นควบคุม

ผกา สัตยธรรม (2556, น.185) กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดเป็นธรรมที่เกิดขึ้นในใจ เป็นคุณลักษณะของความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้

บุญถม บุตรมา (2557, น.68) กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่าความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตนเองด้วยความเพียรพยายามอย่างรอบคอบ เพื่อให้ภารกิจ สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย รู้จักยอมรับในผลที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง และพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนา งานให้ดียิ่งขึ้น

จากคำจำกัดความข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของ บุคคลในการเพียรพยายามตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีทันตามเวลาที่ กำหนดและรู้จักยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งคุณลักษณะ ดังกล่าวนี้อาจเกิดจากความตระหนักของตัวบุคคลเองไม่ได้เกิดจากผู้อื่นควบคุมหรือบังคับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง คุณลักษณะของ เด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงพฤติกรรม 3 พฤติกรรมโดยไม่เกิดจากการถูกบังคับ ดังนี้ 1) การ ปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 2) การตรงต่อเวลา และ 3) การจัดเก็บและดูแลรักษาวัสดุ อุปกรณ์หลังปฏิบัติกิจกรรมให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย

3.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ในการอยู่ร่วมกันในสังคม คุณธรรมสำคัญที่บุคคลควรยึดถือปฏิบัติเพื่อให้สังคมเกิด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยคือ คุณธรรมด้านความรับผิดชอบเพราะหากแต่ละคนรู้จักหน้าที่และ รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์แล้วก็จะนำมาซึ่งความสงบสุขมาสู่สังคมนั้น จาก การศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

รัชนิย์พร หมิ่นเรือคำ (2552, น.28) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความ รับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อความสงบสุขของสังคมเพราะถ้าบุคคลในสังคมมีความ รับผิดชอบจะทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และเสร็จทันเวลา มีการปฏิบัติที่ สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายในสังคมส่วนรวม ส่งผลให้สังคมเกิดความ สงบสุขเรียบร้อยแต่หากบุคคลขาดความรับผิดชอบก็จะทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายไม่สงบสุข

รัชนิกร รักแร่ (2553, น.24) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญอันจะทำให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสงบสุขและ สามารถพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังหรือเสริมสร้าง ให้เกิดกับทุกคนในสังคม

มลฤดี ยุตินาวา (2554, น.9-10) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความ รับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของเด็ก เพราะหากเด็กมีความรับผิดชอบในตนเอง และสังคมแล้ว ย่อมจะทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กได้ ฝึกการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขด้วย ซึ่งในการปลูกฝังคุณลักษณะความรับผิดชอบนั้น

ควรเริ่มปลูกฝังให้แก่เด็กตั้งแต่ยังเล็กเพราะจะสามารถส่งผลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านอื่นๆ ได้อีกด้วย

สุจิตรา สิทธิไทย (2555, น.9) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่ควรวางรากฐานและเสริมสร้างให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยตั้งแต่เด็ก การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อเด็กจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ (2556, น.6-97) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความรับผิดชอบต่อว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญทั้งต่อตัวเด็กและต่อสังคมเป็นอย่างมาก เด็กที่มีความรับผิดชอบจะสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองแล้วยังสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เด็กที่มีความรับผิดชอบสูงมักจะเป็นคนที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีความซื่อสัตย์ มีความเชื่อมั่นและมีความเป็นพลเมืองที่สูงด้วย

จากการศึกษา สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญทั้งต่อตนเองและต่อสังคมมาก เพราะจะทำให้บุคคลกระทำการสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเองและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สามารถแก้ปัญหาและปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสงบสุข ประเทศชาติมีการพัฒนาที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น นอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการส่งเสริมให้เด็กเกิดคุณธรรมที่สูงขึ้นอีกด้วย

3.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบต่อเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านจิตใจและสังคมจากนักทฤษฎีที่เสนอแนวคิดที่มีความสอดคล้อง ดังนี้

3.3.1 ทฤษฎีจิตสังคมของ Erikson (Erikson's Psychological Theory)

ทฤษฎีของ Erikson (Erikson, 1963 อ้างถึงใน อรุณี หรดาล และ บุษบง ต้นติววงศ์, 2557, น.3-17) ได้สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีของ Sigmund Freud โดยเขาเชื่อว่าพฤติกรรมของแต่ละคนจะสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความเข้าใจและยอมรับตนเองในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมได้มากน้อยเพียงใด Erikson ให้ความสำคัญกับขั้นพัฒนาการในช่วงปฐมวัยมาก เนื่องจากช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่กำลังพัฒนาหลักของบุคลิกภาพที่สำคัญทั้งทางบวกและทางลบขึ้นอยู่กับปัจจัยคือ สภาพแวดล้อมและการปรับตัว ถ้าสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ก็จะเกิดความรู้สึกมีความสุข และมีพัฒนาการในทางบวก แต่หากปรับตัวไม่ได้ก็จะเกิดความรู้สึกขัดแย้งและคับข้องใจส่งผลให้มีพัฒนาการทางลบ ซึ่งความรู้สึกบวก หรือลบในแต่ละขั้นนั้นจะติดตัวเป็นบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลไปตลอดชีวิต (อชรา เอิบสุขสิริ, 2556, น.79) ขั้นพัฒนาการตามที่ Erikson ได้เสนอไว้มี 8 ขั้น แต่ในที่นี้จะขอลำถึงขั้นพัฒนาการที่สอดคล้องกับเด็กปฐมวัย 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (ช่วงแรก

เกิด-1ปี) ในขั้นนี้หากเด็กได้รับ การตอบสนองที่เหมาะสม ได้รับอาหาร ได้รับการเลี้ยงดูและการเอาใจใส่ เด็กก็จะเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจมีความไว้วางใจคนรอบข้าง แต่หากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองที่เหมาะสมจะทำให้เด็กเกิดความไม่ไว้วางใจต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม ขั้นที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเอง - ความละอายและสงสัย (ช่วงอายุ 1-3 ปี) ในขั้นนี้หากเด็กได้เรียนรู้ทักษะพื้นฐานง่าย ๆ ในการดูแลช่วยเหลือตนเองและได้ฝึกทำสิ่งต่างๆ ตามความต้องการของตนเองโดยอยู่ในความดูแลของผู้ปกครองแล้ว เด็กจะเกิดความรู้สึกมั่นใจในความสามารถของตนเองมีอิสระและเด็กจะพัฒนาความรู้สึกมุ่งมั่นตั้งใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ขั้นที่ 3 ความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (ช่วงอายุ 3-6 ปี) ในขั้นนี้เด็กจะมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองมากขึ้นแต่อยู่ในขีดจำกัด เด็กจะเกิดความคิดริเริ่มและมีจินตนาการต่างๆ มีความสนใจเรียนรู้และสำรวจสิ่งรอบตัวอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ เริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศและมาตรฐานทางศีลธรรม ดังนั้นพ่อแม่ผู้ใกล้ชิดสามารถปลูกฝังคุณธรรมด้านความรับผิดชอบให้แก่เด็กผ่านการฝึกให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ และเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมตามความสามารถอย่างอิสระจะช่วยให้เด็กเกิดการซบซันด้านคุณธรรมและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ แต่หากเด็กถูกตำหนิหรือถูกตักเตือนเมื่อต้องการทำกิจกรรมบางอย่างแล้ว เด็กก็จะเกิดความรู้สึกผิดและเสียใจกับการแสดงพฤติกรรมนั้น และขั้นที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร - ความรู้สึกด้อย (ช่วงอายุ 6-12 ปี) ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มต้องการเปรียบเทียบความสามารถของตนเองกับผู้อื่น มีความต้องการที่จะแข่งขันและเอาชนะผู้อื่น ส่งผลให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นตั้งใจ ซึ่งเด็กจะประสบความสำเร็จและสามารถเอาชนะผู้อื่นได้หากเด็กมีความรับผิดชอบและมีความขยันหมั่นเพียร แต่หากเด็กไม่สามารถเอาชนะผู้อื่นได้ก็จะเกิดความรู้สึกอับอายและคิดว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่นตลอดเวลา (นุชลี อุปภัย, 2558, น. 52-57)

จากทฤษฎีจิตสังคมของ Erikson สามารถสรุปได้ว่า Erikson ได้แบ่งพัฒนาการทางจิตใจและสังคมของบุคคลออกเป็นขั้นต่างๆ 8 ขั้น ซึ่งขั้นพัฒนาการที่สอดคล้องกับเด็กปฐมวัยนั้นจะมี 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ความไว้วางใจ-ความไม่ไว้วางใจ คือ ช่วงแรกเกิด-1 ปี ขั้นที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเอง- ความละอายและสงสัย คือ ช่วงอายุ 1-3 ปี ขั้นที่ 3 ความคิดริเริ่ม-ความรู้สึกผิด คือ ช่วงอายุ 3-6 ปี และขั้นที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร-ความรู้สึกด้อย (ช่วงอายุ 6-12 ปี) พัฒนาการในแต่ละขั้นนั้น หากเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมและการส่งเสริมที่ดีก็จะส่งผลให้เด็กเกิดความไว้วางใจตนเองและคนรอบข้าง กล้าเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเองเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและมีความภูมิใจในตนเองติดตัวเป็นบุคลิกภาพไปตลอดชีวิต ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองและครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กโดยการช่วยเหลือสนับสนุน จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบุคลิกภาพของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ให้เด็กได้ฝึกความรับผิดชอบและให้การเสริมแรงเมื่อเด็กทำได้เพื่อให้เด็กสามารถก้าวผ่านขั้นต่างๆ ของการพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างมั่นใจ

3.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (Bandura's Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีของ Bandura (Bandura, 1977 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, น. 8-43) ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านการสังเกตจากตัวแบบ ไม่ว่าตัวแบบจะมีชีวิตจริงหรือตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ สอดคล้องกับ ปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลทร (2557, น.3-12) กล่าวสนับสนุนแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมว่า การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการสังเกตตัวแบบที่ชื่นชอบ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยตัวแบบหนึ่งคนสามารถถ่ายทอดทั้งความคิด ความรู้สึกและการกระทำได้พร้อมๆ กัน และตัวแบบยังเป็นที่ตั้งตัวแบบบุคคลและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ โดยแบนดูราได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เด็กได้สังเกตและลอกเลียนแบบ 4 ปัจจัย ดังนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, น.8-26)

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional Processes) ซึ่งเด็กจะไม่สามารถจดจำพฤติกรรมของตัวแบบได้เลยหากขาดความตั้งใจ ปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดความตั้งใจมี 2 ปัจจัย คือ ลักษณะของตัวแบบและลักษณะของเด็ก กล่าวคือ หากตัวแบบมีลักษณะเด่นและเด็กชื่นชอบ ประกอบกับเด็กมีความสามารถในการรับรู้ดี ตื่นตัวและเคยได้รับการเสริมแรงจากการลอกเลียนแบบตัวแบบมาก่อนจะทำให้เด็กเกิดความสนใจในตัวแบบมากขึ้นและสามารถจดจำพฤติกรรมต่างๆ ของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) เด็กจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบได้หากเด็กไม่สามารถจดจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ ดังนั้นเด็กจะจดจำได้ดีหากเด็กรู้จักวิธีการเก็บข้อมูลและการจัดระบบของข้อมูล อีกทั้งการที่เด็กได้มีโอกาสเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบ่อยๆ และเด็กได้ฝึกซ้อมแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อยๆ ก็จะช่วยทำให้เด็กสามารถจดจำลักษณะของพฤติกรรมนั้นได้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นการนำเอาข้อมูลที่เก็บไว้มากแสดงออกในรูปของการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกจะใกล้เคียงกับตัวแบบมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการจดจำและความสามารถทางกายของเด็ก

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) เป็นกระบวนการที่จะบอกให้รู้ว่าเด็กจะแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการลอกเลียนแบบออกมาหรือไม่ ซึ่งเด็กจะเกิดความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมก็ต่อเมื่อเขามีแรงจูงใจที่จะกระทำ

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูราสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของคนเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบทั้งตัวแบบที่มีชีวิตและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เด็กได้สังเกตและเลียนแบบนั้นมี 4 ปัจจัย คือ กระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำและกระบวนการจูงใจ ดังนั้น หากต้องการ

ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ พ่อแม่และผู้ใกล้ชิดเด็กควรเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านความรับผิดชอบให้แก่เด็กและควรใช้วิธีการจูงใจเพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะแสดง พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ

3.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner (Skinner's Operant Conditioning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner (Skinner, 1989) อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, น.32) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลพวงมาจากการ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนไปเนื่องจากผลกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม นั้นซึ่งผลกรรม มี 2 ประเภท คือ 1) ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรง ผลกรรมประเภทนี้จะทำให้พฤติกรรมที่ บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตราของการกระทำเพิ่มสูงขึ้น และ 2) ผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษ ผลกรรมประเภทนี้ จะทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นยุติลงสอดคล้องกับบอร์นีย์ ทรดาล และบุษบง ต้นติววงศ์ (2557, น. 3-16) ที่กล่าวถึงทฤษฎีของ Skinner ว่าแรงเสริมเป็นตัวแปรสำคัญของการเรียนรู้ พฤติกรรมใดที่บุคคล แสดงออกแล้วได้รับการเสริมแรงบุคคลก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่หากพฤติกรรมใดที่แสดงออก แล้วไม่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นก็คงอยู่ไม่นาน นอกจากนี้ Skinner ยังได้แบ่งพฤติกรรมที่เกิด จากการเรียนรู้ ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) พฤติกรรมการสนองตอบ ซึ่งเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่เกิด จากการกระตุ้นด้วยสิ่งเร้า และ 2) พฤติกรรมที่เกิดจากการกระทำเป็นลักษณะพฤติกรรมโดยทั่วไปของ บุคคลที่แสดงออกในสังคม ซึ่งสามารถถ่ายทอดออกมาในรูปของเงื่อนไขสภาพแวดล้อม 2 ประการ คือ การควบคุมด้วยผลกรรม และการควบคุมด้วยเงื่อนไขนำรายละเอียด ดังนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และ อนุชา ม่วงใหญ่, 2553, น.7-27)

1) การควบคุมด้วยผลกรรม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรง ทางบวก และการลงโทษ กล่าวคือ การเสริมแรงทางบวกเป็นการให้ผลกรรมบางอย่างตามหลัง พฤติกรรมมีผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้งขึ้น ประเภทของตัวเสริมแรงทางบวกมี 5 ประเภท คือ อาหารหรือสิ่งของ ตัวเสริมแรงทางสังคม กิจกรรมหรือหลักของ Premack เบี้ยอรรรถกรและการ ให้ข้อมูลป้อนกลับ สำหรับการลงโทษนั้นเป็นการให้ผลกรรมบางอย่างตามหลังพฤติกรรม ซึ่งจะมีผล ให้พฤติกรรมนั้นลดลงหรือยุติลง การลงโทษมี 2 ลักษณะ คือ การให้ในสิ่งที่บุคคลไม่พึงพอใจ เช่น การ ตำหนิ การตี เป็นต้น และการถอดถอนตัวเสริมแรงทางบวก เช่น การปรับเงินเดือน เป็นต้น

2) การควบคุมด้วยเงื่อนไข ซึ่งเงื่อนไขนี้จัดว่าเป็นสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นก่อน พฤติกรรม เป็นสิ่งเร้าที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมขึ้น โดยสิ่งเร้านี้จะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าที่ แยกแยะได้ คือ ทำให้บุคคลเรียนรู้ว่าควรจะแสดงพฤติกรรมใดในสภาพสิ่งเร้าใดเพื่อที่จะได้รับการ เสริมแรง เช่น การชี้แนะโดยใช้ภาษา การใช้สัญลักษณ์และการใช้ร่างกายชี้แนะ เป็นต้น

จากทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่ บุคคลแสดงออกนั้นเกิดจากผลของการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของบุคคล จะเปลี่ยนไปเนื่องจากผลกรรม ซึ่งผลกรรมมี 2 ประเภท คือ ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรงและผลกรรมที่เป็น ตัวลงโทษ สำหรับการเสริมแรงนั้นจะส่งผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจและจะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ แต่ การลงโทษนั้นจะส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นลดลงหรือหยุดการแสดงพฤติกรรม ดังนั้นการ เสริมแรงจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดสามารถ นำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในรูปแบบที่เหมาะสม

3.3.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (Kohlberg's Moral Development Theory)

Kohlberg (1964 อ้างถึงใน จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2560, น.1-34) เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นโดยเริ่มจากขั้นแรกก่อนแต่ระยะเวลาในการอยู่ ขั้นหนึ่งขั้นใดนั้นอาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล หรือบางคนอาจอยู่ในขั้นที่คาบเกี่ยวกันได้ ซึ่งพัฒนาการทางจริยธรรมนี้จะ มีการดำเนินแบบค่อยๆมีการเปลี่ยนแปลงในการแยกแยะถึงผลดีและ ผลเสีย แล้วก่อให้เกิดการจัดระบบใหม่ที่น่าไปสู่การสร้างสมดุลของเหตุผลและการกระทำในที่สุด โดย Kohlberg ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับจะแบ่ง ออกเป็น 2 ขั้นตอน สำหรับพัฒนาการเฉพาะช่วงวัยเด็กมี 2 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับก่อนกฎเกณฑ์ เป็น ขั้นเริ่มมีจริยธรรมของเด็กอายุ 2-10 ปี โดยเด็กวัยนี้จะใช้การถูกลงโทษและการได้รับรางวัลเป็นเครื่อง ตัดสินความถูกผิด นอกจากนี้เด็กจะทำตามสิ่งที่สังคมกำหนดว่าดีหรือไม่ดีจะเลือกปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อตนเองและหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นการใช้การลงโทษเป็น เหตุผลของการตัดสิน และขั้นใช้การตอบสนองความต้องการของตนเป็นเหตุผลในการตัดสิน 2) ระดับ ตามเกณฑ์เป็นขั้นมีจริยธรรมตามเกณฑ์และประเพณีนิยมของเด็กอายุ 10-16 ปี เด็กวัยนี้จะยึดถือ กฎเกณฑ์ของสังคมหรือกฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อให้กลุ่มหรือสังคมยอมรับ แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือขั้นใช้ การยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสิน และขั้นใช้ระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ของสังคมเป็น เหตุผลในการตัดสิน สอดคล้องกับวัลภา สบายยิ่ง (2555, น.2 - 36 อ้างถึงใน อรุณี หรดาล, 2561, น.1-21)ที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่อายุ 4-20 ปีขึ้นไป โดยจริยธรรมของบุคคล จะพัฒนาไปตามลำดับไม่สามารถข้ามขั้นตอนได้แต่สามารถกระตุ้นให้เกิดเร็วขึ้นได้ด้วยวิธีการที่ เหมาะสม ซึ่งจริยธรรมแต่ละขั้นนั้นเกิดจากการคิดไตร่ตรองโดยอาศัยข้อมูล และข้อมูลที่นำมา พิจารณานั้นส่วนหนึ่งเป็นความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ อีกส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ ทางสังคมที่ได้ปฏิสัมพันธ์มา

นอกจากนี้สूरังค์ โค้วตระกูล (2552, น.69 -71) ยังกล่าวถึงขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวคิดทฤษฎีของ Kohlberg ที่สอดคล้องกันว่า ขั้นที่ 1 ใช้หลักการหลบหลีกการลงโทษ เกิดกับเด็กวัยแรกเกิดถึง 7 ปี ในขั้นนี้เด็กจะเข้าใจและตัดสินใจว่าอะไรถูกหรือผิดโดยมองที่ผลลัพธ์ของการกระทำ ไม่ได้มองที่สาเหตุของการกระทำ เช่น หากทำแล้วถูกลงโทษก็จะตัดสินใจว่าการกระทำนั้นผิด ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัล เกิดกับเด็กวัย 7-10 ปี ขั้นนี้เด็กจะให้ความสำคัญกับรางวัล โดยการให้รางวัลแก่เด็กจะช่วยจูงใจให้เด็กกระทำความดีได้มากกว่าการขู่ลงโทษ ขั้นที่ 3 ใช้หลักการกระทำที่คนอื่นเห็นว่าเป็นที่ดี เกิดกับเด็กวัย 10-13 ปี ขั้นนี้เด็กจะให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนและจะกระทำเพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ขั้นที่ 4 ใช้หลักการกระทำตามหน้าที่ เกิดกับบุคคลวัย 13-16 ปี ขั้นนี้บุคคลจะมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในกลุ่มและยอมรับในกฎเกณฑ์ของกลุ่ม อีกทั้งยังปฏิบัติตามหน้าที่ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมมากกว่ากลัวการถูกลงโทษหรือทำเพื่อต้องการรางวัล ขั้นที่ 5 ใช้หลักการเคารพตนเองหรือการทำตามคำมั่นสัญญา เกิดกับบุคคลอายุ 16 ปีขึ้นไป ขั้นนี้บุคคลจะปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ตกลงไว้ รู้จักเคารพตนเองและเคารพผู้อื่นและมีคุณธรรมประจำใจตน ขั้นที่ 6 ใช้หลักอุดมคติสากล เป็นขั้นที่บุคคลเกิดความรู้สึกละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปและรู้จักเสียสละตนเองเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นตามลำดับขั้นโดยจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้แต่สามารถกระตุ้นให้เกิดเร็วขึ้นได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม พัฒนาการทางจริยธรรมนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับนั้นจะมี 2 ขั้น สำหรับเด็กปฐมวัยขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมยังอยู่ในระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ ในระดับนี้จะประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นการใช้การลงโทษเป็นเหตุผลของการตัดสินใจ ในขั้นนี้เด็กจะพิจารณาจากผลลัพธ์เพื่อตัดสินใจว่าการกระทำนั้นดีหรือไม่ดีโดยไม่ได้มองที่สาเหตุของการกระทำ กล่าวคือ หากเด็กกระทำสิ่งใดแล้วถูกลงโทษแสดงว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ผิดหรือไม่ดี แต่หากเด็กกระทำสิ่งใดแล้วได้รับรางวัลแสดงว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือดีงาม และขั้นที่ 2 ขั้นการใช้การตอบสนองความต้องการของตนเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ ในขั้นนี้เด็กจะกระทำตามคำสั่งหรือกฎระเบียบต่างๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ เป็นการแสวงหารางวัลเป็นสิ่งตอบแทนในการปฏิบัติตน เด็กจะให้ความสำคัญกับรางวัล การใช้รางวัลเพื่อจูงใจให้เด็กกระทำความดีจะช่วยให้สำเร็จได้มากกว่าการขู่ลงโทษ การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้เบียร์รณกรเพื่อจูงใจให้เด็กแสวงหารางวัลในสิ่งที่ต้องการ โดยเด็กจะได้รับเบียร์รณกรก็ต่อเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

3.4 ประเภทของความรับผิดชอบ

ในการแบ่งประเภทของความรับผิดชอบนั้น สามารถแบ่งได้หลายประเภท จากการศึกษาพบว่า นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของความรับผิดชอบซึ่งมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

จิตตรา นุ่มพญา (2552, น.44) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การขจัดปัญหาทุกอย่างที่ทำให้ตนเองเกิดความทุกข์ เช่น การป้องกันรักษาตนเองให้ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ การดูแลรักษาร่างกายให้แข็งแรงและการรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด ตรงต่อเวลา และ 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ควรปฏิบัติต่อสังคม เช่น ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ประเทศชาติและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ (2556, น.6-95) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเองนั้น ได้แก่ การรับผิดชอบต่อกิจวัตรประจำวันและการรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว พฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่ การช่วยเหลือครอบครัวในการประหยัดค่าใช้จ่าย การเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่โดยประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม การที่เด็กพบสิ่งชำรุดเสียหายในบ้านแล้วแจ้งให้พ่อแม่ทราบ และการจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ให้เป็นระเบียบ และ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสังคมมี 2 ด้าน คือ สังคมในโรงเรียนและสังคมในชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่

ผกา สัตยธรรม (2556, น.185-186) แบ่งความรับผิดชอบเป็น 3 ประเภท คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ การดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนเอง การประพฤติตนเป็นคนดี ช่วยเหลือการทำงานในบ้านและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จ 2) ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นหรือสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และ 3) ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดี เป็นต้น

วันเพ็ญ ชันชวา (2558, น.36) แบ่งความรับผิดชอบเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 2) ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม ได้แก่ การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในครอบครัว การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียน หรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การที่เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และ 2) ความรับผิดชอบต่อ

สังคม หมายถึง การที่เด็กสามารถประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคมได้โดยไม่ต้องมีผู้คอยย้ำเตือน และรู้จักรักษาสิ่งต่างๆ ที่เป็นสาธารณสมบัติ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตใจที่ตั้งงามในเรื่องของการมีความรับผิดชอบและด้านการมีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการมีวินัยในตนเองตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น.29-30)

3.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

บุคคลที่มีความรับผิดชอบนั้นย่อมจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะของความรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองหรือความรับผิดชอบต่อสังคมจากการศึกษามีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

รัชนิย์พร หมั่นเรือคำ (2552, น.32) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบนั้นจะต้องมีความขยันหมั่นเพียร มีความพยายามที่จะทำงานต่างๆ ให้สำเร็จมีความเอาใจจริงเอาใจในการทำงาน ทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผนตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าเผชิญกับปัญหาต่างๆ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้บรรลุตามเป้าหมาย มีศักดิ์ศรี ที่จะรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

มลฤดี ยุตินาวา (2554, น.18) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงการมีความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความสนใจ ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและส่วนรวมด้วยความเพียรพยายามจนสำเร็จ รู้จักยอมรับผลการกระทำของตนเอง เก็บอุปกรณ์ของตนเองและการทำความสะอาดมือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ การปฏิบัติตามข้อตกลง ช่วยเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม ช่วยเหลือผู้อื่นทั้งที่ขอร้องหรือไม่ขอร้อง แนะนำหรือบอกเพื่อนเมื่อเล่นหรือกระทำไม่ถูกวิธี และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้จนเสร็จ

สุจิตรา สิทธิไทย (2555, น.16) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบโดยแบ่งออกเป็นรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการรู้หน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มด้วยความเต็มใจ รู้จักวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน จนสำเร็จตามเงื่อนไข 2) การยึดมั่นในกฎเกณฑ์ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับและช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดหลังทำกิจกรรมเสร็จแล้ว 3) มีความเพียรพยายาม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความพยายามในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีการพูดปลอบให้กำลังใจและภาคภูมิใจในผลงาน 4) มีความตรงต่อเวลา หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตามตารางเวลา

ปฏิบัติตามข้อตกลงและทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และ 5) ยอมรับการกระทำของตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรู้จักขอโทษเมื่อตนเองทำผิดและเก็บของเล่นของใช้ที่ตนเองนำมาเล่นเข้าที่ให้เรียบร้อย

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.6-96) กล่าวถึงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยที่มีความรับผิดชอบว่าควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ 1) การดูแลช่วยเหลือตนเอง เช่น สวมเสื้อและถอดเสื้อได้ด้วยตนเอง อาบน้ำแปรงฟันด้วยตนเองโดยไม่ต้องเตือน เป็นต้น 2) การปฏิบัติตามข้อตกลง เช่น นำของเล่นไปเก็บไว้ในที่ที่กำหนด ถอดรองเท้าและนำรองเท้าไปเก็บไว้ในที่ที่กำหนด เป็นต้น และ 3) การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น มีความสามารถควบคุมตนเองให้ตรงต่อเวลา รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี เป็นต้น

ถ้ายอง รอดเรือง (2557, น.58) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า จะต้องเป็นบุคคลที่แสดงถึงความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน มีความพากเพียรพยายามเพื่อให้งานสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงการมีความรับผิดชอบ นั้น ประกอบด้วย การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่สำคัญ 7 ลักษณะ คือ 1) การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 2) การตรงต่อเวลา 3) มีความเพียรพยายาม 4) การยอมรับผลของการกระทำของตนเอง 5) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม 6) การช่วยเหลือตนเอง และ 7) การดูแลรักษาและจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังจากปฏิบัติกิจกรรมเสร็จให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อควมเสริมสร้างให้แก่เด็กปฐมวัย 3 ลักษณะ คือ 1) การปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 2) การตรงต่อเวลา และ 3) การจัดเก็บและดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์หลังปฏิบัติกิจกรรมให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย เนื่องจากผู้วิจัยได้ตระหนักว่าลักษณะสำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าว หากเด็กปฐมวัยได้รับการฝึกฝนให้รู้จักทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความตั้งใจ มีสมาธิในขณะที่ทำงานก็จะส่งผลให้ผลงานที่สำเร็จออกมามีคุณภาพและเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด และหากเด็กปฐมวัยถูกปลูกฝังให้รู้จักดูแลเก็บรักษาสิ่งของต่างๆ ที่ใช้ร่วมกันให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยดีแล้ว เด็กปฐมวัยก็จะเกิดความตระหนักในการเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ รู้จักใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าและรู้จักรักษาสิ่งต่างๆ ที่เป็นสาธารณสมบัติต่อไป

3.3 แนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ความรับผิดชอบนั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็กและพัฒนาต่อไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ จากการศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยไว้ ซึ่งรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

จิตตรา นุ่มพญา (2552, น.47) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยได้ ครอบครัวและโรงเรียน

สามารถที่จะช่วยปลูกฝังและพัฒนาให้เด็กมีความรับผิดชอบได้โดยเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกความรับผิดชอบตั้งแต่ยังเด็กในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป และไม่ควรเร่งรัดกับเด็กจนเกินไป

มลฤดี ยุตินาวา (2554, น.24) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยว่า การจะปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยมีความรับผิดชอบนั้นควรเริ่มฝึกตั้งแต่เด็กเล็กๆ กิจกรรมที่ฝึกนั้นควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกในเรื่องของการให้ความร่วมมือเพื่อให้เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักให้อภัย รวมถึงจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ความรับผิดชอบได้ดีจากประสบการณ์ตรงของเด็กเองไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ผู้มอบหมายงานควรมีการติดตามการปฏิบัติงานของเด็กที่ได้รับมอบหมาย หากเด็กมีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมก็ควรให้แรงเสริม และเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ควรลงโทษเพื่อเป็นการหยุดยั้ง สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการมอบหมายหน้าที่ให้เด็กได้รับฝึคนั้นจะต้องดูความเหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กด้วย

สุจิตรา สิทธิไทย (2555, น.18) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยว่า ผู้ดูแลเด็กจะต้องเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ควรฝึกให้เด็กได้ทำอะไรด้วยตนเองหรือหากเด็กพยายามช่วยเหลือสิ่งใดก็ควรสนับสนุนและแนะแนวทางให้เด็กได้ฝึกทำ ควรฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบไปพร้อมกับการเคารพเชื่อฟัง โดยการฝึกบ่อยๆ จนกลายเป็นนิสัย ส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้ดูแลเด็กควรใช้เหตุผลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ เพื่อให้เด็กมีแนวทางในการกระทำสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม

ประภาพรพรณ เอี่ยมสุภาชิต (2556, น.6-100) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยว่า สามารถกระทำได้หลายแนวทาง เช่น การสอนโดยตรงและเน้นให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติจริงการที่ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ในการปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะความรับผิดชอบนั้น เป็นหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็กไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครูผู้สอน สำหรับแนวทางการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะความรับผิดชอบนั้นสามารถกระทำได้ ดังนี้ 1) พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเด็กควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก 2) ควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกความรับผิดชอบทั้งความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม 3) การฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กควรกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่เร่งรัดเด็กจนเกินไป 4) การฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็ก ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กเกิดความเคยชินและปฏิบัติจนเป็นนิสัยที่ถาวร 5) ควรมอบหมายงานให้เด็กได้ฝึกความรับผิดชอบโดยภาระงานนั้นจะต้องเหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก 6) ในการมอบหมายงานให้เด็กปฏิบัตินั้นควรมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการส่งมอบงานเพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการตรงต่อเวลา และ 7) หากเด็กแสดงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่

เหมาะสมควรให้การเสริมแรงแก่เด็กด้วย สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรนี้เป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมของบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงมากและเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กปฐมวัย อีกทั้งยังมีผลการวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่สะท้อนให้เห็นว่าเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยเพื่อให้ เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้สำเร็จจริง

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

เนื่องจากความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กไทยทุกคน จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้นำนวัตกรรมต่างๆ มาใช้เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กไทยมีคุณลักษณะดังกล่าว รายละเอียดจากการศึกษามีดังนี้

จิตตรา นุ่มพญา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2” กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนจันทร์ทองเอี่ยม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 16 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และการทดสอบค่า t – test ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) กิจกรรมการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ 80.16/80.74 และ 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบหลังการทดลองมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มลฤดี ยุตินาวา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านรถไฟ จังหวัดชลบุรี” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านรถไฟ จังหวัดชลบุรี จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย และแบบสังเกตความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ระยะเวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยมีระดับคะแนนความรับผิดชอบก่อนการทดลองส่วนใหญ่ร้อยละ 91.67 อยู่ในระดับต่ำ ระหว่างการทดลองเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ร้อยละ

75 มีคะแนนระดับปานกลาง และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ร้อยละ 70.83 มีคะแนนระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านไทยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้น และ 2) หลังการทดลองจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านไทยเด็กปฐมวัยมีความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจิตรา สิทธิไทย (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โรงเรียนบ้านจิว จังหวัดชัยภูมิ” โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิงที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนบ้านจิว อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองและแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัยที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 ระยะเวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 30 นาที สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ผลการวิจัย พบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง และ 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองสูงขึ้น

Wilson (2000) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมของเด็กในช่วงวัยอนุบาลชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กช่วงวัยอนุบาลชาวญี่ปุ่น จำนวน 29 คน และเด็กช่วงวัยอนุบาลชาวอเมริกัน จำนวน 29 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า เด็กช่วงวัยอนุบาลชาวญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากรูปแบบสังคมที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันและการแสดงออกทางอารมณ์ ในขณะที่เด็กช่วงวัยอนุบาลชาวอเมริกันได้รับอิทธิพลจากรูปแบบสังคมที่เน้นการใช้ชีวิตอย่างอิสระและการเรียนรู้คุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมากกว่า

Ingvarsson (2006 อ้างถึงใน รุ่งอรุณ เทียนลม, 2552, น.66) ได้ประเมินความสำคัญของระดับความเข้มงวดและปัจจัยด้านความไม่แน่นอนในการใช้กระบวนการเสริมแรงทางบวกเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมกวนใจเรื้อรังของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับปฐมวัย 3 คนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาวเคราะห์ว่า 1) การจัดให้เด็กได้รับสิ่งของในแบบที่พวกเขาชอบเพื่อให้พวกเขาเชื่อฟังและเข้าเรียนตามตารางเรียนนั้นเป็นผลจากการเสริมแรงในระดับสูงหรือต่ำ 2) การจัดให้เด็กได้รับสิ่งของในแบบที่พวกเขาชอบเพื่อให้พวกเขาเชื่อฟังควรใช้รูปแบบการดำเนินการที่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือเป็นการเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเด็กได้รับสิ่งของในแบบที่พวกเขาชอบจะส่งผลให้การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก 1 คนลดลงได้บ้าง ในขณะที่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กคนที่ 2 ลดลงได้อย่างคงที่ และในกระบวนการ

สังเกตพฤติกรรม พบว่ามีระดับของการเชื่อฟังเพิ่มขึ้นในเด็กทั้ง 3 คน แต่ไม่พบว่าระดับความเข้มงวดของการใช้กระบวนการเสริมแรงจะมีผลกระทบใดๆ อีกทั้งยังพบว่า รูปแบบการดำเนินการเสริมแรงที่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนยังให้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพเท่ากับรูปแบบการดำเนินการเสริมแรงที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญด้วย นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียน 3 คน สามารถหยุดพฤติกรรมการหนีเรียนไปได้ โดยที่นักเรียน 2 คนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลงจนถึงระดับที่เป็นค่านัยสำคัญ

Charles Brobbey (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็กชาวแคนาดาที่อยู่ในครอบครัวที่ขาดความพร้อมซึ่งพวกเขาต้องรับมือกับภาระต่างๆ ในครอบครัว โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชาย 7 คน นักเรียนหญิง 9 คน ที่มีอายุระหว่าง 8-15 ปี ที่อาศัยในชุมชน นอกจากนี้ ยังมีผู้ปกครอง 7 คนที่มีอายุระหว่าง 40-65 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กๆ ที่เติบโตในครอบครัวที่มีความไม่พร้อมอันเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้เด็กๆ เหล่านี้ต้องทำกิจกรรมต่างๆ จำนวนมากเพื่อแบ่งเบาภาระในครอบครัว ทำให้ส่งผลกระทบต่อการศึกษา รวมถึงชีวิตสังคมของเด็กเหล่านี้ แต่กลับพบว่ากลายเป็นแรงผลักดันให้เด็กเหล่านี้มีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กทั่วไป ที่ไม่ต้องรับมือกับภาระต่างๆ ในครอบครัว

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

4.1 ความหมายของความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมพื้นฐานอันดับแรกที่เราทุกคนควรยึดถือปฏิบัติ จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้นิยามความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ ดังนี้

ปิยะพร ศิลาอ่อน (2553, น.45) ได้กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาในทางที่ถูกต้องทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ เป็นการกระทำที่ยึดหลักแห่งความยุติธรรมและไม่เอาเปรียบผู้อื่น

พิศมัย เทียนทอง (2553, น.12) กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติชอบ ประพฤติดีและถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มี 3 อย่างคือ การประพฤติชอบด้วยกาย เรียกว่า กายสุจริต การประพฤติชอบด้วยวาจา เรียกว่า วาจาสุจริต และการประพฤติชอบด้วยใจ เรียกว่า มโนสุจริต

สิริภัทร ขจรสมบัติ (2553, น.19) ได้กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมาด้วยความบริสุทธิ์ใจทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น การพูดในสิ่งที่เป็นความจริง ไม่คดโกง ไม่หาผลประโยชน์และเอาเปรียบผู้อื่นในทางที่มีขอบ

ดวงรัตน์ วาฬสะ (2554, น.15) ได้กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการเป็นผู้ที่ปฏิบัติอย่างเหมาะสมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ในลักษณะของการรักษาสัจจะ ไม่ทุจริต คดโกง ไม่ลักขโมย ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นและไม่พูดโกหก

เกษม วัฒนชัย (2555, น.5) กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์ว่าความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคด ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง

ศาสตรพันธุ์ บุญน้อย (2556, น.12) กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์ว่าความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติอย่างเหมาะสมตรงความเป็นจริงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เช่น การปฏิบัติที่ตรงต่อหน้าที่ ที่รับผิดชอบ คำพูดของตนเองและกฎเกณฑ์ทางสังคม

ขวัญชนก ทองคุษ (2557, น.75) ได้กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การแสดงออกถึงความประพฤติปฏิบัติตนที่ยึดหลักคุณธรรม ปฏิบัติด้วยความจริงใจทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

อรุณี หรดาล (2558, น.7-27) ได้กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์หมายถึง การปฏิบัติตนในทางที่เหมาะสมและตรงกับความเป็นจริง ตรงไปตรงมาทั้งทางกาย ทางวาจาและทางจิตใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

จากคำจำกัดความข้างต้นสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลในการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งทางกาย วาจาและจิตใจด้วยความจริงใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่โกหก ไม่คดโกง ไม่ขโมย ไม่หลอกลวงและไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงพฤติกรรม 2 พฤติกรรมอย่างเหมาะสม ดังนี้ 1) การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน และ2) การไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน

4.2 ความสำคัญของความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นคุณลักษณะสำคัญที่จำเป็นต่อชีวิตในการจะทำให้บุคคลได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากผู้อื่น มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์ไว้ ดังนี้

พระบรมราโชวาทที่พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2531 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2530 อ้างถึงใน ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม (2558, น.6) ความว่า “ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่างเด็กๆ จึงต้องฝึกฝน อบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดี มีประโยชน์และมีชีวิตที่สะอาดที่เจริญมั่นคง”

เกษม วัฒนชัย (2555, น.21) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ต้องฝึกให้เกิดก่อนจะนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ถือเป็นคุณธรรมระดับสูงสุดเพราะถ้าเสียคุณธรรมนี้คุณธรรมอื่นไม่ต้องพูดถึง

วรรณภา อินทร์ทรัพย์ (2556, น.44) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์มีความสำคัญทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคมและประเทศชาติ ในการพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

ขวัญชนก ทองค้อย (2557, น.77) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมที่ทุกคนทุกวัยจะต้องยึดถือเป็นหลักในการดำรงตนเพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคม ให้มีวัฒนธรรมที่ดีงาม

ชนัญชิตา วงศ์ทอง (2557, น.10) มีแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ว่า การปฏิบัติตนเป็นคนมีความซื่อสัตย์ พุดจริง ทำจริง มีความจริงใจ จะทำให้เป็นคนที่น่าเชื่อถือได้รับการเคารพนับถือจากผู้อื่นและเป็นผู้ที่เคารพนับถือตนเองได้ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและชีวิตมีความสุข

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของความซื่อสัตย์ สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมระดับสูงสุดที่มีความสำคัญทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ เพราะจะทำให้บุคคลเป็นคนดี น่าเชื่อถือ ได้รับการเคารพนับถือจากผู้อื่น มีชีวิตที่สะอาด ประสบความสำเร็จ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาให้สังคมมีวัฒนธรรมที่ดีงาม คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า

4.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษานำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่คิดค้นขึ้นโดยนักวิชาการไทย ดังนี้

4.3.1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538, น.161) ได้คิดค้นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมขึ้นโดยเกิดจากผลการวิจัยพฤติกรรมและจิตลักษณะของคนไทย นับเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาทฤษฎีแรกๆของนักวิชาการไทย เป็นทฤษฎีที่แสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและพฤติกรรมของคนเก่งว่า พฤติกรรมเหล่านี้ มีสาเหตุทางจิตใจที่ติดตัวผู้กระทำโดยตลอด และสาเหตุทางจิตใจที่เกิดและเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์นั้นมีอะไรบ้าง ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมจะอยู่ในรูปของต้นไม้ใหญ่ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ 2) ส่วนลำต้น และ 3) ส่วนที่เป็นราก ในส่วนแรกที่เป็นดอกและผลบนต้นนั้น แสดงถึงพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในปริมาณมากและพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาในปริมาณน้อย เช่น พฤติกรรมความซื่อสัตย์ พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ตลอดจนพฤติกรรมสุขภาพและอื่นๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนี้มีสาเหตุ 2 กลุ่ม คือ สาเหตุกลุ่มแรกอยู่ที่ลำต้นของต้นไม้ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ คือ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 2) ความเชื่ออำนาจในตน 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) เหตุผลเชิงจริยธรรม และ 5) ทักษะคติ คุณธรรมและค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ส่วนสาเหตุกลุ่มที่สองอยู่ที่

รากของต้นไม้ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ประการ คือ 1) สติปัญญาหรือความเฉลียวฉลาด 2) สุขภาพจิต และ 3) การมีประสบการณ์ทางสังคม จิตลักษณะ 3 ประการหลังนี้อาจเป็นสาเหตุของการเกิดและพัฒนาการของจิตลักษณะ หลายด้าน ดังนั้นจิตลักษณะ 3 ประการที่รากของต้นไม้ นั้นจึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมพฤติกรรมของคนดีและพฤติกรรมของคนเก่งนั่นเอง ทฤษฎีต้นไม้จึงมีการกำหนดจิตลักษณะ 8 ประการดังกล่าวให้เป็นจิตลักษณะที่จำเป็นต่อการเกิดและการคงอยู่ของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ ของคนไทย

สุวรรณ มีทองคำและคณะ (2552, น.21) และพิสมัย เทียนทอง (2553, น.17) มีแนวคิดที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม โดยกล่าวว่าทฤษฎีนี้มีพื้นฐานทางความคิดจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg และมีกรอบแนวคิดที่เป็นจุดเด่นคือ ลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อให้บุคคลเป็นคนดีและคนเก่ง โดยทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมจะมี 3 ส่วน คือ 1) ส่วนของดอกผล เปรียบเสมือนลักษณะพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง การที่ต้นไม้จะให้ดอกและผลที่ใหญ่ได้นั้นจะต้องมีลำต้นและรากที่สมบูรณ์ 2) ส่วนของลำต้นที่สมบูรณ์ เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมที่ดีมี 5 ประการ คือ ประการที่ 1 มีทัศนคติ ค่านิยมที่ดีและคุณธรรม ประการที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ประการที่ 3 ลักษณะมุ่งอนาคตและคาดการณ์ไกล ประการที่ 4 การเชื่ออำนาจในตน และประการที่ 5 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งลักษณะทางจิตทั้ง 5 ประการนี้ ถ้าบุคคลใดมีมากก็จะเป็นผู้มีพฤติกรรมเก่งและพฤติกรรมดีอย่างสม่ำเสมอ และส่วนที่ 3) ส่วนของรากต้นไม้ เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานที่จะชอบไขหาอาหารเลี้ยงลำต้นให้สมบูรณ์มี 3 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 คือ สติปัญญา ประการที่ 2 คือ ประสบการณ์ทางสังคม และประการที่ 3 คือ สุขภาพจิตดี หากบุคคลมีลักษณะพื้นฐานทางจิตทั้ง 3 ประการสูงและเหมาะสมกับอายุก็เปรียบกับคนที่เป็นบัวเหนือน้ำในพระพุทธศาสนา ถ้าต้องการพัฒนาคนให้เป็นคนเก่งและคนดีจะต้องพัฒนาจิตใจทั้ง 8 ประการในส่วนของรากและลำต้น นอกจากนี้ วรณา อินทร์พรชัย (2556, น.47) ก็ได้สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีนี้ด้วยเช่นกัน โดยได้เปรียบเทียบพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งเสมือนกับผลไม้บนต้น หากต้องการให้ได้รับผลดี ใหญ่ หวานและอร่อยนั้น ลำต้นและรากจะต้องมีความสมบูรณ์

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน สรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า ลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยทฤษฎีนี้จะแบ่งต้นไม้จริยธรรมออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลเปรียบได้กับการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือพฤติกรรมของคนเก่งและคนดี ส่วนที่ 2 คือ ส่วนที่เป็นลำต้น เปรียบได้กับลักษณะทางจิตใจ 5 ประการซึ่งเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา อันได้แก่ 1) การมีทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยมที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมของคนเก่งและคนดี 2) การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม 3) ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 4)

ความเชื่ออำนาจในตน และ 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และส่วนสุดท้ายคือ ส่วนที่เป็นรากของต้นไม้เปรียบได้กับลักษณะทางจิตใจที่เป็นพื้นฐาน 3 ประการ ซึ่งเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือพฤติกรรมของคนเก่งและคนดี อันได้แก่ 1) สติปัญญาหรือความเฉลียวฉลาด 2) สุขภาพจิต และ 3) การมีประสบการณ์ทางสังคม ดังนั้น หากต้องการให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือแสดงพฤติกรรม ของคนเก่งและคนดี ควรเริ่มต้นจากการพัฒนาลักษณะทางจิตใจทั้ง 8 ประการในส่วน ของรากและลำต้นของบุคคลนั้นให้แข็งแรงและสมบูรณ์ก่อน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิค การเสริมแรงด้วย เปี้ยอรรถกรมาใช้ในการพัฒนาลักษณะทางจิตใจด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อให้ เด็กมีความต้องการแสดงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ถี่มากขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยยังจัด สภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ทางสังคมที่ดีเพื่อให้เด็กได้ซึมซับและ สามารถแสดงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ได้ด้วยตนเอง

4.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (Kohlberg's Moral Development Theory)

Kohlberg (1964 อ้างถึงใน วัฒนา มัคคสมัน, 2561, น.5-10) เชื่อว่าเด็ก จำเป็นต้องอาศัยทั้งวุฒิภาวะและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประสบการณ์ทางสังคมที่เด็กได้รับจะช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้รับรู้บทบาทหน้าที่ของบุคคลต่างๆ รอบตัว ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เข้าใจมุมมองของผู้อื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและยังช่วยให้เด็กมี พัฒนาการทางจริยธรรมที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้นด้วย สอดคล้องกับบุษบง ต้นติววงศ์ (2552, น.153) ที่ได้ กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีของ Kohlberg ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์แบ่งเป็น 3 ระดับโดย เด็กจะพัฒนาจริยธรรมไปตามลำดับขั้น ซึ่งในการพัฒนาไปสู่ขั้นจริยธรรมที่สูงขึ้นนั้นต้องอาศัยปัจจัย หลายประการ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางสติปัญญา บุคลิกภาพและอื่นๆ โดยระดับ พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg แต่ละระดับมี รายละเอียดดังนี้ ระดับที่ 1 ระดับก่อน กฎเกณฑ์สังคม ในระดับนี้เด็กจะรับรู้กฎเกณฑ์ของพฤติกรรมว่าเป็นพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีจากผู้มี อำนาจเหนือตน เช่น พ่อ แม่ ครูหรือเด็กที่โตกว่า พบในเด็กที่มีอายุระหว่าง 2-10ปี ประกอบด้วย ขั้น ที่1การเชื่อฟังและการถูกลงโทษ โดยเด็กจะใช้ผลที่ตามมาหลังจากแสดงพฤติกรรมเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า พฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ดี กล่าวคือ ถ้าเด็กถูกทำโทษแสดงว่าพฤติกรรมนั้นไม่ดีแต่ถ้าเด็กได้รับรางวัล หรือคำชมแสดงว่าพฤติกรรมนั้นดี และขั้นที่ 2 ขั้นกฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน เป็น ขั้นที่เด็กแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองโดยให้ความสำคัญกับการได้รับรางวัล ตอบแทน ระดับที่ 2 คือระดับตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ระดับนี้เด็กจะแสดงพฤติกรรมตามกฎเกณฑ์ ของสังคมที่ตนอยู่ ทำตามความคาดหวังของบุคคลรอบข้างโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ยึดถือความซื่อสัตย์และความจงรักภักดีเป็นสำคัญ จริยธรรมระดับนี้มักพบช่วงอายุ 10-16 ปี โดย ระดับนี้จะประกอบด้วย ขั้นที่ 3 คือ ขั้นการคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” ในขั้นนี้

เด็กจะไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเองเนื่องจากเด็กจะพยายามแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ ยกย่องชมเชยและไม่กล้าประพฤติผิดเพราะกลัวพ่อแม่เสียใจ และขั้นที่4 คือ ขั้นกฎและระเบียบ ในขั้นนี้บุคคลจะเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนในสังคม และปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด เพราะถือว่าคนที่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมคือคนที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย ระดับที่ 3 คือ ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม เป็นระดับของผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป โดยบุคคลจะใช้วิจารณญาณตีความหรือตัดสินใจว่า “ถูก” “ผิด” “ควร” หรือ “ไม่ควร” โดยในการตัดสินใจจะต้องอยู่บนหลักของความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบด้วย ขั้นที่ 5 ขั้นสัญญาสังคมเป็นขั้นที่บุคคลมีเหตุผลในการเลือกกระทำ ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม และขั้นที่ 6 ขั้นหลักการคุณธรรมสากล ขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับมโนธรรมที่แต่ละคนยึดถือ มีคุณธรรมประจำใจ ละอายเกรงกลัวต่อบาปและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล, 2551, น.16 อ้างถึงใน รุ่งรวี คำเหมือน, 2557, น.11-13)

นอกจากนี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย และ รุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล (2551, น.16 อ้างถึงใน รุ่งรวี คำเหมือน, 2557, น.10) ยังให้แนวคิดที่ว่าทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ทำให้ทราบว่า การที่บุคคลใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกกระทำต่อสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดๆ นั้นเป็นสิ่งที่บ่งบอกให้ทราบถึงความเจริญในจิตใจของบุคคลผู้นั้น ซึ่งทฤษฎีนี้จะช่วยให้เราทราบและเข้าใจถึงระดับพัฒนาการของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย และสามารถวางแผนบำบัดแก้ไขฟื้นฟูรวมทั้งพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อช่วยลดปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนได้

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลมาจากวุฒิภาวะและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดย Kohlberg ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับจะแบ่งเป็น 2 ขั้น ได้แก่ ระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเชื่อฟังและการถูกลงโทษ และขั้นที่ 2 ขั้นกฎเกณฑ์ เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน ระดับที่ 2 คือระดับตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ระดับนี้จะประกอบด้วย ขั้นที่ 3 คือ ขั้นการคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” และขั้นที่ 4 คือ ขั้นกฎและระเบียบ และระดับสุดท้าย คือ ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม ประกอบด้วย ขั้นที่ 5 ขั้นสัญญาสังคม และขั้นที่ 6 ขั้นหลักการคุณธรรมสากล สำหรับขั้นพัฒนาการที่สอดคล้องกับเด็กปฐมวัยได้แก่ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม คือ ช่วงอายุ 2-10 ปี ซึ่งเด็กในวัยนี้ยังไม่เข้าใจกฎเกณฑ์สังคม แต่จะรับกฎเกณฑ์ข้อกำหนดว่าอะไรดีและไม่ดีจากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น พ่อแม่ ครู หรือ เด็กที่โตกว่า โดยเด็กจะเข้าใจว่าพฤติกรรมใดที่แสดงออกแล้วได้รับรางวัล หมายถึงพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ดี และพฤติกรรมใดที่แสดงออกแล้วถูกลงโทษ หมายถึงพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งไม่ดี จริยธรรมในระดับนี้ คือ การหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษและคิดถึงผลตอบแทนที่เป็นประโยชน์ เช่น การแสวงหารางวัล ดังนั้นในการทำวิจัยครั้ง

นี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธี การเสริมแรงโดยใช้เบี้ยอรรถกรเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้ว่า พฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบและ ความซื่อสัตย์ที่เด็กแสดงออกและได้รับการเสริมแรงจากครู แสดงว่าพฤติกรรม นั้นเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมและควรปฏิบัติ ส่วนพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกและไม่ได้รับการเสริมแรง จากครูแสดงว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ควรปฏิบัติ

4.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner (Skinner's Operant Conditioning Theory)

นุชลี อุภักย์ (2558, น.133-137) กล่าวถึงแนวคิดของ Skinner ว่า Skinner เชื่อว่าพฤติกรรมเปรียบเสมือนแซนวิชที่อยู่ระหว่างผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือเหตุ ที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมและอีกส่วนหนึ่งเป็นผลที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรม โดยบุคคลจะ แสดงพฤติกรรมซ้ำอีกหากพฤติกรรมนั้นให้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ ซึ่ง Skinner เรียกการทำให้บุคคลแสดง พฤติกรรมเพิ่มขึ้นว่า การเสริมแรง ส่วนการทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมลดลงเรียกว่า การลงโทษ สำหรับการ เสริมแรงนั้นแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือการเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ การเสริมแรง ทางบวก คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมแล้วเกิดสิ่งเร้าขึ้นซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความพอใจจึงส่งผลให้ บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นเพิ่มมากขึ้น แต่การเสริมแรงทางลบ คือ การนำสิ่งเร้าที่บุคคลไม่ต้องการ ออกเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่เหมาะสม ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจส่งผลให้บุคคล แสดงพฤติกรรมนั้นเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ส่วนการลงโทษนั้นเป็นการทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมลดลง หรือหยุดพฤติกรรม โดยการให้ในสิ่งบุคคลไม่ต้องการ สามารถทำได้ 2 แบบเช่นกัน คือ การให้การ ลงโทษและการถอดถอนสิ่งที่พึงปรารถนา การให้การลงโทษเป็นการให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงปรารถนา หลังจากที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บุคคลยุติการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ สำหรับการถอดถอนเป็น การตัดสิ่งเร้าที่บุคคลได้รับและมีความชื่นชอบออกไป ซึ่งจะช่วยให้บุคคลลดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิตและศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2556, น.8-27) ที่ได้ให้แนวคิดว่า ตัวเสริมแรงทางบวกอาจเป็นอะไรก็ได้เพียงแต่มีคุณสมบัติทำให้พฤติกรรมที่ได้รับ ผลกรรมนั้นเกิดเพิ่มขึ้น เช่น คำชมเชย อาหาร เงิน เบี้ยอรรถกร หรือกิจกรรมที่ชอบทำบ่อยๆ เป็นต้น

พัชรี ผลโยธิน (2560, น.1-33) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีของ Skinner ว่า Skinner จำแนกทฤษฎีทางพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type S. (Respondent Behavior) เป็นพฤติกรรมที่มีการตอบสนองโดยอัตโนมัติ และ 2) พฤติกรรม ที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type R. (Operant Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองโดยขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง นอกจากนี้ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกแล้วมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นหรือคงที่หรือลดลง นั้นเป็นผลมาจากผลกรรมของพฤติกรรมนั้น ถ้าผลกรรมที่บุคคลได้รับเป็นสิ่งที่บุคคลมีความพึงพอใจ พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้น แต่ถ้าผลกรรมที่บุคคลได้รับเป็นสิ่งที่บุคคลไม่พึงพอใจ พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะลดลง ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นตัวการสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงการตอบสนอง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอัตราการตอบสนองจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเสริมแรง โดยสิ่งเร้าที่จะส่งผลให้อัตราการตอบสนองมีการเปลี่ยนแปลงเราเรียกว่า ตัวเสริมแรง ซึ่งตัวเสริมแรงนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ตัวเสริมแรงบวก คือ สิ่งเร้าที่เมื่อบุคคลได้รับแล้วส่งผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เข้มข้นขึ้น และ 2) ตัวเสริมแรงลบ คือ สิ่งเร้าที่บุคคลไม่พึงพอใจ เมื่อตัดสิ่งเร้านี้ออกไปจะส่งผลให้อัตราการตอบสนองมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เข้มข้นขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับ บุชบง ตันติวังศ์ (2552, น.150) ที่กล่าวถึงทฤษฎีของ Skinner ว่า Skinner ได้ให้ความสำคัญกับแรงเสริมหลังการเรียนรู้ โดยถือว่าแรงเสริมเป็นตัวแปรที่สำคัญของการเรียนรู้ หากบุคคลแสดงพฤติกรรมใดแล้วได้รับการเสริมแรง บุคคลก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่หากพฤติกรรมใดที่บุคคลแสดงออกแล้วไม่ได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นก็จะคงอยู่ไม่นาน ดังนั้น การเสริมแรงจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดควรกระทำหรือพฤติกรรมใดไม่ควรกระทำ

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner สรุปได้ว่า Skinner ให้ความสำคัญกับการจัดการผลกรรม โดยวิธีการเสริมแรงและการลงโทษ ซึ่งการเสริมแรงกระทำได้ 2 แบบ คือการเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ เป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น ส่วนการลงโทษก็กระทำได้ 2 แบบ เช่นกัน คือการให้การลงโทษและการถอดถอน เป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลยุติการแสดงพฤติกรรมหรือแสดงพฤติกรรมลดลง ในการเสริมแรงทางบวกนั้นสามารถใช้ตัวเสริมแรงได้หลากหลาย ได้แก่ การชมเชย การให้เงิน การให้รางวัล อาหารและการใช้เบี้ยอรรถกร เป็นต้น ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกตัวเสริมแรงทางบวกที่เป็นเบี้ยอรรถกรมาใช้ ในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเป็นตัวเสริมแรงที่ใช้ง่าย เด็กสามารถนำไปแลกเปลี่ยนของแต่ละคนต้องการได้ และเป็นเทคนิควิธีที่คนนิยมนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมเด็กเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

4.4 ประเภทของความซื่อสัตย์

ในการแบ่งประเภทของความซื่อสัตย์นั้น สามารถแบ่งได้หลายประเภท จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของความซื่อสัตย์ไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกัน ดังนี้

ปิยะพร ศิลาอ่อน (2553, น.47) ได้แบ่งประเภทของความซื่อสัตย์สุจริตออกเป็น 3 ประเภทหลักๆ คือ 1) ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง 2) ซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่น และ 3) ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งทั้ง 3 ประเภทเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและผู้อื่นโดยไม่เอาใจเอาเปรียบและไม่คดโกงให้มากที่สุด

พระณรงค์ฤทธิ์ วงษ์สุดตา (2553, น.19) แบ่งประเภทของความซื่อสัตย์ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 2) ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น 3) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และ 4) ความซื่อสัตย์ต่อสังคมหรือประเทศชาติ

พิศมัย เทียนทอง (2553, น.13) ได้แบ่งประเภทของความซื่อสัตย์สุจริตออกเป็น 3 อย่าง คือ 1) กายสุจริต เป็นการประพฤติดีทางกาย ประกอบด้วย การเว้นจากการฆ่าสัตว์หรือทำลายชีวิตผู้อื่น เว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของไม่ได้ให้และเว้นจากการผิดลูกผิดเมียผู้อื่น 2) วาจาสุจริตเป็นการประพฤติดี ทางวาจา ประกอบด้วย การเว้นจากการพูดไม่จริง เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ และเว้นจากการพูดเพื่อจ้อ และ 3) มโนสุจริต เป็นการประพฤติดีทางใจ ประกอบด้วย การเว้นจากการคิดอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน เว้นจากการคิดจงล้างจอมผลาญหรือคิดร้ายต่อผู้อื่น และการเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม

ดวงรัตน์ วาห์สะ (2554, น.17) ได้แบ่งประเภทของความซื่อสัตย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ได้แก่ การละอายเกรงกลัวต่อบาป การไม่พูดหลอกลวง การไม่คิดโลภของของผู้อื่น การประพฤติตามที่ได้พูดและคิด และ 2) ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ได้แก่ การไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน การไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยการขโมยหรือฉ้อโกง การยอมรับความผิดและ การเคารพสิทธิของผู้อื่น

รุ่งรวี คำเหมือน (2557, น.8) ได้แบ่งประเภทของความซื่อสัตย์ออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 2) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน 3) ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล และ 4) ความซื่อสัตย์ต่อคณะสังคมและประเทศชาติ

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) ความซื่อสัตย์ ต่อตนเอง 2) ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น 3) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และ 4) ความซื่อสัตย์ต่อสังคมหรือประเทศชาติ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพัฒนาความซื่อสัตย์ 2 ประเภท คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ได้แก่ การไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่า หากเด็กปฐมวัยถูกปลูกฝังให้มีความซื่อสัตย์โดยเริ่มจากการซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นแล้ว เมื่อโตขึ้นเด็กปฐมวัยก็จะเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองและซื่อสัตย์ต่อสังคมประเทศชาติได้

4.5 ลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์

บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ย่อมจะแสดงออกถึงพฤติกรรมความซื่อสัตย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ จากการศึกษาที่มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ไว้ซึ่งมีความสอดคล้องใกล้เคียงกัน ดังนี้

พิศมัย เทียนทอง (2553, น.24) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ว่า บุคคลที่มีความซื่อสัตย์นั้นจะมีลักษณะดังนี้ คือ 1) เป็นผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่และวิชาชีพ 2) ตรงต่อเวลา 3) ไม่ใช่เล่นท์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม 4) รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

วันวิสาข์ จิตต์สุภา (2553, น.54-55) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตว่า พฤติกรรมบ่งชี้ความซื่อสัตย์สุจริตแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ประกอบด้วย 1) ไม่คดโกงคะแนนจากการสอบ 2) ทำการบ้านด้วยตนเอง 3) ตรงต่อเวลาในการเข้าเรียน 4) ไม่นำสิ่งของ มีค่าที่เก็บได้มาเป็นของตน 5) ยอมรับในฐานะความเป็นอยู่ของตน 6) ไม่คล้อยตามการกระทำที่ผิด สำหรับความซื่อสัตย์ต่อบุคคลนั้นประกอบด้วยพฤติกรรม 1) รักษาคำพูดที่สัญญาไว้กับเพื่อน 2) ไม่เอาไรต์เอาเปรียบเพื่อน 3) ไม่กลั่นแกล้งเพื่อน 4) ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของครู 5) ยอมรับความผิดที่ทำให้ครูเดือดร้อน และ 6) เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์

สิริภัทร ขจรสมบัติ (2553, น. 21) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ว่า บุคคลที่มีความซื่อสัตย์นั้นจะมีลักษณะ ดังนี้ คือ 1) เป็นผู้มีจิตใจที่บริสุทธิ์ 2) เป็นผู้ที่มีความจริงใจ ไม่คิดทรยศผู้อื่น 3) ไม่คล้อยตามผู้ที่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย 4) ประพฤติปฏิบัติตนตรงตามที่ได้พูดและคิด 5) ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือเอาดีเข้าตน 6) ตรงต่อเวลา 7) รักษาความยุติธรรม และ 8) ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น.34) ได้กำหนดมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในในระดับการศึกษาปฐมวัยไว้ โดยในมาตรฐานที่ 3 เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือแบ่งปัน ได้อธิบายเกณฑ์พิจารณาพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของ เด็กปฐมวัยไว้ว่า เด็กไม่นำทรัพย์สินหรือสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ยอมรับผิดเมื่อตนเองกระทำความผิด บอกได้ว่าสิ่งของใดเป็นของตนเองและสิ่งของใดเป็นของผู้อื่นและไม่พูดปด

ขวัญชนก ทองค้อย (2557, น.80) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพฤติกรรมความซื่อสัตย์ว่าเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมาในลักษณะต่างๆ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเองเป็นความรู้สึกลึกซึ้งดีเกี่ยวกับตัวบุคคล พฤติกรรมที่แต่ละบุคคลแสดงออกมามีแตกต่างกัน โดยไม่ผ่านการบังคับใดๆ 2) ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ได้แก่ การแสดงออกต่อบุคคลอื่นเช่นเดียวกันทั้งต่อหน้าและลับหลังตรงไปตรงมา และมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น 3) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการยอมรับข้อบกพร่องร่วมกัน

รุ่งรวี คำเหมือน (2557, น.10) กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ว่า บุคคลที่มีความซื่อสัตย์นั้นจะมีการแสดงพฤติกรรม ดังนี้ คือ 1) ตรงต่อเวลา นัดหมายแล้วมาตามนัดและตรงเวลา 2) ไม่พูดปด พูดความจริงเสมอ 3) ไม่หน้าไหว้หลังหลอก ต่อหน้าทำอย่างหนึ่ง ลับหลังทำอีกอย่างหนึ่ง 4) ยอมรับผิดเมื่อทำผิด ไม่ใส่ร้ายความผิดให้ผู้อื่น 5) จ่ายเงินทุกครั้งเมื่อซื้อของหรือใช้บริการอื่นๆ ที่ต้องเสียเงินค่าบริการ 6) ไม่หยิบของของผู้อื่นมาเป็นของตน เมื่อต้องการใช้สิ่งของของผู้อื่นต้องขออนุญาตก่อน และ 7) ไม่ลอกการบ้านของเพื่อน ไม่แอบอ้างผลงานของเพื่อนเป็นผลงานของตนเอง และไม่ลอกคำตอบของเพื่อน

อรุณี หรดาล (2558, น.7-27) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ไว้ดังนี้ 1) การขออนุญาตก่อนนำของเล่น อุปกรณ์ออกไปเล่นนอกห้อง 2) ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตน 3) บอกเมื่อเห็นเพื่อนนำของเล่นอุปกรณ์ออกจากห้อง และ 4) เมื่อพบของเล่น อุปกรณ์ สิ่งของที่ไม่ใช่ของตนหล่นอยู่สามารถนำมาส่งคืน

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์นั้น ประกอบด้วย การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่สำคัญ 11 ลักษณะ ดังนี้ 1) ยอมรับผิดเมื่อกระทำความผิด 2) ตรงต่อเวลา 3) มีความจริงใจ ตรงไปตรงมา 4) ยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน 5) ไม่พูดโกหก 6) ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน 7) ไม่คดโกงหรือแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ 8) ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่นและไม่เอาเปรียบผู้อื่น 9) รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ 10) เมื่อต้องการใช้สิ่งของของผู้อื่นต้องขออนุญาตก่อน และ 11) ไม่ลอกเลียนแบบงานของเพื่อน

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกคุณลักษณะของความซื่อสัตย์ที่ควรเสริมสร้างให้แก่เด็กปฐมวัย 2 ลักษณะ คือ 1) การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน และ 2) การไม่นำของของผู้อื่นมาเป็นของตน เนื่องจากผู้วิจัยได้ตระหนักว่าลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่สำคัญซึ่งจะส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นหากเด็กแสดงออกในทางตรงข้าม อีกทั้งยังได้ถูกกำหนดเป็นมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ซื่อสัตย์สุจริต สภาพที่พึงประสงค์ที่ 5.1.1 ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นด้วยตนเองอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น.29)

4.6 แนวทางการส่งเสริมความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่ต้องได้รับการฝึกฝนพัฒนาด้วยจิตสำนึก จากการศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยไว้ ซึ่งรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2553, น.14-15) กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์ในเด็ก ความว่า 1) ครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก 2) พ่อแม่ผู้ปกครองต้องอบรมสั่งสอนและปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์ให้ลึกเข้าไปในจิตใจ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นในอนาคตจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีค่านิยมและทัศนคติที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อประเทศชาติ 3) สถานศึกษาทำหน้าที่ให้การศึกษอบรมบ่มนิสัยให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง สร้างระเบียบวินัย การประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อให้เด็กเกิดศรัทธา เชื่อในสิ่งที่ดีและปฏิบัติจนเป็นนิสัย 4) สถาบันสังคมต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างลักษณะนิสัยความซื่อสัตย์สุจริต เช่น วัดและองค์กรทางศาสนาต่างๆ มีส่วนเข้ามาglomเกลลาจิตใจเด็กให้รู้จัก ผิดชอบชั่วดีและเกิดความศรัทธาในการทำดี 5) เมื่อเด็กทำความดีควรมี

รางวัลให้ถือว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจอย่างหนึ่งเพื่อให้เห็นว่าการทำความดีนั้นเป็นสิ่งที่น่ายกย่องและภาคภูมิใจ 6) สถานศึกษาสร้างช่องทางให้เด็กได้ทำความดี เช่น สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการทำความดี ไม่ควรมุ่งเน้นให้เด็กเรียนหนังสือเพียงอย่างเดียวแต่ควรสนับสนุนให้เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมอาสาสมัคร กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯ 7) พ่อแม่ส่งเสริมให้เด็กทำความดีภายในบ้านโดยสร้างบรรยากาศการทำความดีภายในบ้านด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ส่งเสริมการทำความดีต่างๆ 8) หน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถช่วยปลูกฝังความซื่อสัตย์ได้โดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์และกิจกรรมของหน่วยงานที่เสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต เช่น การเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม การจัดประกวดต่างๆ เป็นต้น

ดวงรัตน์ วาห์สะ (2554, น.33) กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ในการปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้กับลูกไว้ดังนี้ 1) สอน ชี้แนะแนวทาง เป็นแบบอย่างที่ดีในการซึมซับพฤติกรรมจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ลูกจะได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ จากพ่อแม่ 2) เมื่อลูกทำผิดพ่อแม่ควรตักเตือนด้วยวิธีการที่เหมาะสม และ 3) เมื่อลูกทำความดีพ่อแม่ควรชมเชยให้รู้ว่าเป็นสิ่งที่ดี

ขวัญชนก ทองคุษ (2557, น.80-90) ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์ในเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้ 1) การปรับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ที่การกระทำที่เป็นพฤติกรรมโดยตรง ควรใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกหรือจิตวิทยาทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์ร่วมกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 2) การพิจารณาสร้างเสริมค่านิยมซึ่งมีหลักการสำคัญ 2 ประการคือ การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนและการใช้กระบวนการเป็นยุทธศาสตร์โดยวิธีจัดกิจกรรมและตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของผลงานด้วยตนเอง 3) การใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งการเรียนรู้ทางสังคมจะเน้นเรื่องการเล่นแบบจากตัวแบบ

ศาสตรพันธ์ บุญน้อย (2556, น.16) ได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ว่าการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่เด็กนั้น สามารถทำได้ดังนี้ 1) ให้เด็กได้เห็นตัวอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเคยชินและควรนำตัวอย่างที่ไม่ดีให้เด็กพบเห็นเป็นครั้งคราว แต่ต้องให้เด็กได้เห็นผลของการปฏิบัติไม่ดีด้วย 2) ยกย่องสรรเสริญและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติความดีด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 3) แนะนำตักเตือนเมื่อเด็กประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้องเพื่อจะได้ปรับปรุงตัว 4) ให้เด็กได้เรียนรู้จากตัวอย่างของจริง 5) ให้เด็กได้วิเคราะห์ วิเคราะห์ เหตุการณ์จริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจเชิงเหตุและผลทั้งที่ดีหรือไม่ดี และ 6) ให้เด็กได้แสดงเจตนาธรรมณ์ที่จะประพฤติปฏิบัติตนในกรอบของคุณธรรมจริยธรรม เช่น การมีคติพจน์ประจำใจ เป็นต้น

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ในการปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะความซื่อสัตย์นั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง สถานศึกษา วัด องค์กรทางศาสนา หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้แก่เด็กได้ สำหรับแนวทางในการ

ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะความซื่อสัตย์นั้น สามารถกระทำได้ ดังนี้ 1) พ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลใกล้ชิดควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก 2) สร้างช่องทางที่ส่งเสริมให้เด็กได้ทำความดี 3) เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ควรมีการชมเชยหรือให้แรงเสริมแก่เด็ก 4) อบรมกล่อมเกล่าปลูกจิตสำนึกให้เด็กเกิดความศรัทธาในการทำความดี 5) ใช้เทคนิควิธีการปลูกฝังคุณธรรม ได้แก่ เทคนิคการปรับพฤติกรรม การใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้ทางสังคม 6) ให้เด็กได้เรียนรู้จากตัวอย่างของจริง 7) ให้เด็กได้ฝึกวิเคราะห์ วิจาร์ณ เหตุการณ์จริงต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจเชิงเหตุและผลทั้ง ที่ดีหรือไม่ดี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวทางการเสริมแรงโดยใช้เบี้ยอรรถกรเพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดความรู้สึกว่าการทำความดีด้วยการแสดงความซื่อสัตย์นั้นเป็นสิ่งที่น่ายกย่องและน่าภาคภูมิใจ ซึ่งเมื่อเด็กปฏิบัติจนเป็นนิสัยแล้วโตขึ้นก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพ

4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมสำคัญประการแรกที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กไทยทุกคน จากการศึกษา พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์จึงพยายามสนับสนุนและปลูกฝังคุณลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นกับเด็กไทย สำหรับการปลูกฝังความซื่อสัตย์ในระดับปฐมวัยมีนักวิชาการได้เลือกใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย ซึ่งรายละเอียดจากการศึกษามีดังต่อไปนี้

ขวัญชนก ทองคู่ย (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์แบบเน้นประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ณ โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์พัฒนาพิทยาคม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การทดสอบ ค่า t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) ความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบเน้นประสบการณ์สูงขึ้นกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบเน้นประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบเน้นประสบการณ์ และยังส่งเสริมความซื่อสัตย์ให้กับเด็กปฐมวัยได้ อีกด้วย

วรรณภา อินทร์ทรัพย์ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมเกมแบบร่วมมือ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย” โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนอนุบาลวัดนางใน (ละเอียดอุปถัมภ์) อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 30 คน 1ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ

แผนการจัดกิจกรรมเกมแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 เกม แบบประเมินพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมแบบร่วมมือของเด็กปฐมวัย ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมแบบร่วมมือมีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมแบบร่วมมือภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

ศาสตราจารย์ บุญน้อย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาและออกแบบหนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย” กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยอายุ 5 ปีของโรงเรียนประถมศึกษาเขตอำเภอเมือง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 5 โรงเรียน จำนวน 83 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินด้านเนื้อหาและการใช้ภาษาของหนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย แบบสอบถามการออกแบบหนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย แบบประเมินคุณภาพการออกแบบหนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย และแบบทดสอบก่อนและหลัง การเรียนรู้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test ผลการวิจัย สรุปได้ว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัยพบว่า ในภาพรวมของผลการประเมินอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.14 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อหนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมของการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่ค่าเฉลี่ย 4.13

Schulze (1987 อ้างถึงใน ปิยะพร ศิลอาอ่อน, 2553, น.76) ได้ศึกษาผลของการใช้แม่แบบและวิธีการสอนที่มีต่อพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นอนุบาลและนักเรียนเกรด 2 ของโรงเรียนในเมืองเบนติมอร์ โดยใช้นักเรียนกลุ่มละ 60 คน รวมเป็น 120 คน และใช้วิธีการศึกษา 4 วิธี คือ 1) ให้เพื่อนเป็นตัวแบบและครูอธิบายตามตัวแบบ 2) ใช้หุ่นเชิดเป็นตัวแบบและครูอธิบายตามตัวแบบ 3) ให้เพื่อนเป็นตัวแบบและครูสอนโดยตรง และ 4) ใช้หุ่นเชิดเป็นตัวแบบและครูสอนโดยตรง ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มที่ครูสอนโดยตรงมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ครูอธิบายตาม

ตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนกลุ่มที่ใช้หุ่นเชิดมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ให้เพื่อนเป็นตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Cheek Mary (1994) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการสอนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ให้นักเรียนระดับชั้นอนุบาล โดยครูอนุบาลเชื่อว่า การสอนค่านิยมโดยวิธีการบอกเป็นนัยๆ และการสอนค่านิยมโดยวิธีการบอกอย่างชัดเจนมีผลต่อการสอนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนระดับอนุบาลจำนวน 27 คน ในรัฐเวอร์จิเนีย โดยทำการจับคู่วิธีการสอน 5 วิธี และมีคู่หนึ่งที่เปรียบเทียบการสอนค่านิยมความซื่อสัตย์โดยใช้วิธีการสอนแบบบอกเป็นนัยๆ กับวิธีการสอนแบบบอกอย่างชัดเจน ผลปรากฏว่า การใช้วิธีการสอนแบบบอกเป็นนัยๆและการใช้วิธีการสอนแบบบอกอย่างชัดเจนรวมกันทำให้การสอนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ประสบความสำเร็จมากกว่าการสอนแบบบอกเป็นนัยๆเพียงอย่างเดียว

Ausbel (2009) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการปลูกฝังวินัยที่มีต่อความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยพบว่า วินัยในตนเองซึ่งมีรากฐานมาจากการควบคุมภายในตนและภายนอกตนเป็นปัจจัยที่ได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากการเลี้ยงดูอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ควรมีการบังคับและการลงโทษที่ไม่สมเหตุสมผล ซึ่งการบังคับและการลงโทษที่ไม่สมเหตุสมผลเป็นการควบคุมภายนอกที่ช่วยปลูกฝังวินัยให้เด็กได้เพียงเล็กน้อยและไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความซื่อสัตย์ของเด็ก ขณะที่การปลูกฝังเลี้ยงดูโดยให้เด็กค่อยๆ ซึมซับและเรียนรู้การเสริมสร้างวินัย และการเห็นคุณค่าของการมีวินัยในตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาความซื่อสัตย์ของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01ซึ่งถือว่าเป็นระดับนัยสำคัญที่สูง จึงเป็นข้อสังเกตว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทั้งบิดามารดา หรือผู้ปกครองรวมทั้งโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูและเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กเหล่านี้ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังวินัยให้เด็กอย่างถูกต้องและสอดคล้องต่อพัฒนาการของเด็กในวัยนี้

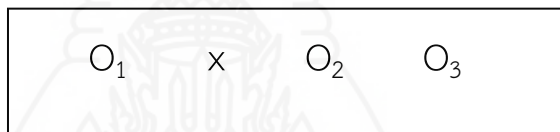
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิจัยกลุ่มเดียว วัดก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2.1 แบบวิจัย

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ 2550 : 342

เมื่อ

O ₁	แทน	การสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยระยะก่อนการทดลอง
O ₂	แทน	การสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยระยะหลังการทดลอง
O ₃	แทน	การสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยระยะติดตามผล
X	แทน	การทดลองใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัย 2) แบบบันทึกอัตราการได้รับเบี่ยงบรรณของเด็กปฐมวัย และ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาและหาคุณภาพดังนี้

3.1 แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัย

แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัยนี้จะมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างเติมตัวเลข 1-5 ลงในช่องสี่เหลี่ยมช่องรูปภาพตัวเสริมแรงที่กลุ่มตัวอย่างชอบมากที่สุด เพื่อผู้วิจัยจะได้นำตัวเสริมแรงเหล่านั้นมากำหนดอัตราการแลกเปลี่ยนเบี่ยงบรรณ (ดังตัวอย่างเครื่องมือในภาคผนวก ง หน้า 108) ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามสำหรับเด็กปฐมวัย

3.1.2 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการคือความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัยและระดับของความต้องการตัวเสริมแรงแต่ละชนิด

3.1.3 สร้างแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลพื้นฐาน

3.1.4 นำแบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมและทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.1.5 นำแบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมโดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.92 และทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 1) ตัวเสริมแรงควรเป็นสิ่งของที่ราคาไม่แพงเกินไป
- 2) ตัวเสริมแรงไม่ควรเฉพาเจาะจงเพศใดเพศหนึ่ง

3.1.6 นำแบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำอัตราการแลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกร ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงอัตราการแลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกร (สติ๊กเกอร์รูปดาว) กับตัวเสริมแรงต่างๆ

ที่	ตัวเสริมแรง	จำนวนสติ๊กเกอร์รูปดาว (ดวง)
1	ดินสอ	30
2	ยางลบ	30
3	ดินน้ำมัน	60
4	ตุ๊กตาปูนปลาสเตอร์	80
5	สมุดภาพระบายสี	100
6	กระปุกอมสกิน	130
7	สีไม้	160
8	แก้วน้ำ	200
9	กล่องใส่ดินสอ	250
10	ลูกบอล	300

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมแบบมาตราประมาณค่า ชนิดแบบสำรวจรายการ สามารถบอกปริมาณค่าได้คล้ายกับมาตราประมาณค่า ใช้สังเกตกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล (ดังตัวอย่างเครื่องมือในภาคผนวก ง หน้า 111) แบบสังเกตพฤติกรรมมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยและศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการประเมินพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมย่อยด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

3.2.2 ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

3.2.3 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตดังนี้

1) พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ได้แก่

(1) การปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

ก. ทำความสะอาดเขตรับผิดชอบให้เรียบร้อย

ข. ทำความสะอาดชั้นเก็บของส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อนกลับบ้าน

(2) การตรงต่อเวลา

ก. มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ

ข. หยุดเล่นและเก็บของเข้าที่ทันทีหลังได้ยินสัญญาณหมดเวลา

(3) การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังปฏิบัติกิจกรรมเสร็จและดูแลรักษาให้อยู่

ในสภาพที่เรียบร้อย

ก. ล้างแปรงสีฟันให้สะอาดและเก็บเข้าที่หลังใช้เสร็จ

ข. พบและจัดเก็บที่นอนเข้าที่ให้เรียบร้อยหลังตื่นนอน

2) พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ ได้แก่

(1) การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน

ก. เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลัง

ข. ไม่วิ่งในห้องเรียน

(2) การไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน

ก. ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตน

ข. ขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ

โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ระดับคะแนน 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ระดับคะแนน 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง

ระดับคะแนน 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมได้โดยมีผู้ชี้แนะ/ตักเตือน

ระดับคะแนน 0 หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรม

3.2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.2.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1) เปลี่ยนรายการประเมินจากล้างแปรงสีฟันให้สะอาดและเก็บเข้าที่หลังใช้เสร็จเป็นเก็บของใช้และของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง

3.2.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.7 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนวัดพุ่มเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างระหว่างวันที่ 11-19 กรกฎาคม 2562 โดยทำการสังเกตและบันทึกผลการสังเกตตั้งแต่วันที่เริ่มต้นจนถึงวันที่สิ้นสุดการทดลอง จากนั้นนำผลการสังเกตพฤติกรรมมาคำนวณเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3.2.8 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยขณะเด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆ ตามช่วงเวลาแสดงดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงช่วงเวลาการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ
และความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	พฤติกรรมที่สังเกต	ช่วงเวลาในการสังเกตพฤติกรรม
1. ด้านความรับผิดชอบ		
1.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	- ทำความสะอาดเขตรับผิดชอบให้เรียบร้อย - ทำความสะอาดชั้นเก็บของส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อนกลับบ้าน	- ช่วงเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ - หลังจากที่เด็กปฐมวัยกลับบ้าน
1.2 การตรงต่อเวลา	- มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ - หยุดเล่นและเก็บของเข้าที่ทันทีหลังได้ยินสัญญาณหมดเวลา	- หลังโรงเรียนให้สัญญาณเข้าแถวเคารพธงชาติ - ช่วงเช้าแถวรับยาสีฟัน - ก่อนรับประทานอาหาร - ขณะทำกิจกรรมเสรีตามมุม - ขณะทำกิจกรรมเกมการศึกษา
1.3 การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังปฏิบัติกิจกรรมเสร็จและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย	- เก็บของใช้และของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง - พับและจัดเก็บที่นอนเข้าที่ให้เรียบร้อยหลังจากตื่นนอน	- หลังทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ - หลังทำกิจกรรมเสรี - หลังรับประทานอาหาร - หลังจากตื่นนอน
2. ด้านความซื่อสัตย์		
2.1 การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	- เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อนหลัง - ไม่วิ่งในห้องเรียน	- ขณะเข้าแถวส่งงาน - ขณะเข้าแถวไปรับประทานอาหาร - ขณะเข้าแถวรับอาหารเสริม(นม) - ขณะทำกิจกรรม - ช่วงพักกลางวัน
2.2 การไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน	- ไม่นำเอาของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตน - ขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ	- ขณะทำกิจกรรมต่างๆ - ขณะทำกิจกรรมต่างๆ

3.3 แบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัย

แบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยนี้จะมีลักษณะเป็นตารางบันทึกข้อมูล ใช้บันทึกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้บันทึกข้อมูลเมื่อเด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ได้อย่างเหมาะสมและได้รับเบ็ยอรรถกรเป็นรางวัลจากผู้วิจัย ซึ่งเบ็ยอรรถกรนี้เด็กปฐมวัยจะได้รับในลักษณะของสติเกอร์รูปดาว (ดังตัวอย่างเครื่องมือในภาคผนวก ง หน้า 112) ขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรมีดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัย

3.3.2 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบบันทึกให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการ

3.3.3 สร้างแบบบันทึกที่จะใช้ในการบันทึกข้อมูล

3.3.4 นำแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมและทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3.5 นำแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1) เปลี่ยนรายการประเมินจากล้างแปรงสีฟันให้สะอาดและเก็บเข้าที่หลังใช้เสร็จเป็นเก็บของใช้และของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง

3.3.6 นำแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

3.3.7 นำแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนวัดพุ่มเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 คน ในระหว่างวันที่ 11-19 กรกฎาคม 2562 โดยทำการสังเกตและบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกร

3.3.8 นำแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นอีกครั้งก่อนที่จะนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.9 นำแบบบันทึกอัตราการได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การได้รับเบ็ยอรรถกรของเด็กปฐมวัยดังนี้

สติเกอร์รูปดาว จำนวน 3 ดวง เมื่อแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

สติเกอร์รูปดาว จำนวน 2 ดวง เมื่อแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง

สติ๊กเกอร์รูปดาว จำนวน 1 ดวง เมื่อแสดงพฤติกรรมได้โดยมีผู้ชี้แนะ/ตักเตือน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ระยะ ดังนี้

4.1 ระยะหาเส้นฐาน ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน พร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเมื่อครบ 1 สัปดาห์ แล้วนำผลการสังเกตพฤติกรรมมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อกำหนดค่าพฤติกรรมเส้นฐานก่อนที่จะมีการปรับพฤติกรรมและจะใช้ค่าพฤติกรรมเส้นฐานนี้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมหลังจากทดลองใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้ว

4.2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยทดลองให้การเสริมแรงโดยใช้เบี้ยอรรถกรแก่เด็กปฐมวัยเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ขณะทดลองผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ตามพฤติกรรมย่อยที่ได้กำหนดไว้ในขณะที่เด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน พร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร และบันทึกอัตราการได้รับเบี้ยอรรถกรของเด็กปฐมวัย ซึ่งเบี้ยอรรถกรนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการให้ทันทีที่เด็กปฐมวัย มีการแสดงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ตามเงื่อนไขการทดลอง จากนั้นผู้วิจัยเปรียบเทียบพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยในช่วงระยะ 8 สัปดาห์และเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยในระยะเส้นฐานและระยะทดลอง ซึ่งจะทำให้ทราบได้ว่าพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

4.3 ระยะหลังการทดลองหรือระยะถอดถอน ระยะนี้ผู้วิจัยหยุดให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแก่เด็กปฐมวัย จากนั้นสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยเช่นเดียวกับระยะหาเส้นฐาน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน พร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยโดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชุดเดียวกันกับแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง เมื่อครบ 1 สัปดาห์ แล้วผู้วิจัยนำผลการสังเกตพฤติกรรมมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย

เพื่อเปรียบเทียบว่า ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีการแสดงพฤติกรรมความมีวินัย ในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่สูงขึ้นหรือไม่

4.4 ระยะเวลาติดตามผล ระยะเวลาที่ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยเช่นเดียวกับระยะเวลาพื้นฐานเป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน โดยสังเกตหลังจากเว้นระยะสิ้นสุดการทดลองให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้ว 2 สัปดาห์ เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงของการเกิดพฤติกรรมว่าหลังจากหยุดให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้ว เทคนิคนี้ยังส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหรือไม่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ระยะเวลาวิเคราะห์ เปรียบเทียบโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง

5.2 สถิติที่ใช้

5.2.1 สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1) การคำนวณหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยมีสูตรดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.323)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ

IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
R	แทน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยมีสูตรดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.345)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ

\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีสูตรดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.346)

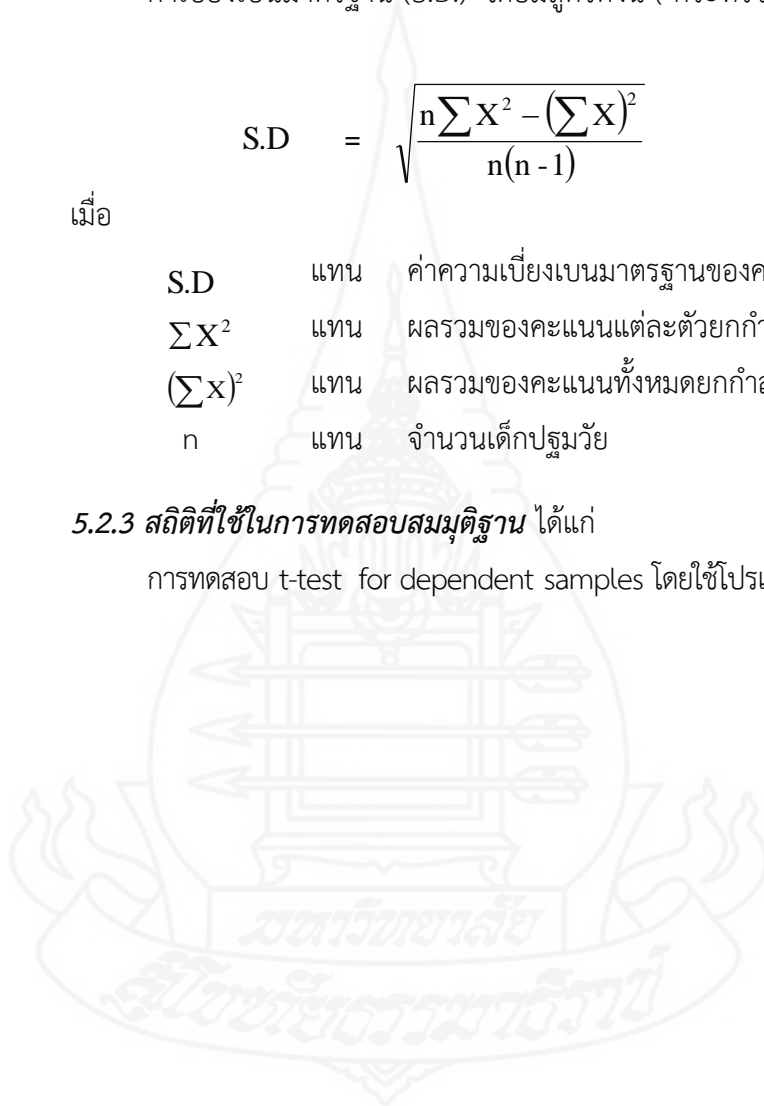
$$S.D = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ

S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัย

5.2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่

การทดสอบ t-test for dependent samples โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยเรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ณ โรงเรียน วัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

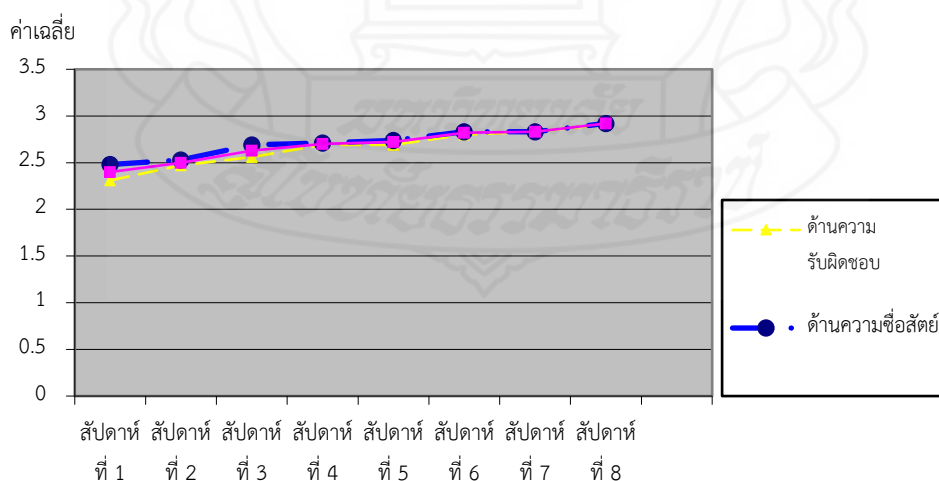
ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร (n = 18)

ช่วงเวลา ในการทดลอง	พัฒนาการความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย					
	ด้านความรับผิดชอบ		ด้านความซื่อสัตย์		รวมทั้ง 2 ด้าน	
	M	S.D	M	S.D	M	S.D
สัปดาห์ที่ 1	2.31	0.23	2.48	0.22	2.40	0.23
สัปดาห์ที่ 2	2.47	0.19	2.53	0.22	2.50	0.21
สัปดาห์ที่ 3	2.56	0.20	2.69	0.15	2.63	0.18
สัปดาห์ที่ 4	2.69	0.14	2.71	0.14	2.70	0.14
สัปดาห์ที่ 5	2.69	0.14	2.74	0.12	2.72	0.13
สัปดาห์ที่ 6	2.80	0.09	2.83	0.12	2.82	0.11
สัปดาห์ที่ 7	2.83	0.12	2.83	0.12	2.83	0.12
สัปดาห์ที่ 8	2.91	0.11	2.93	0.11	2.92	0.11
รวม	21.26	1.22	21.74	1.20	21.52	1.23
M	2.66	0.15	2.72	0.15	2.69	0.15

จากตารางที่ 4.1 พบว่าพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 และด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 เมื่อผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของแต่ละสัปดาห์ทั้ง 8 สัปดาห์มาเขียนเป็นแผนภาพ ปรากฏแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

จากภาพที่ 4.1 จะเห็นว่าเมื่อได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงขึ้น โดยในช่วง 2 สัปดาห์แรกมีการพัฒนาที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8 มีพัฒนาการที่สูงขึ้นแต่อัตราน้อยกว่าช่วง 2 สัปดาห์แรก

ข้อสังเกตจากการศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยพบว่า เด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงขึ้น โดยด้านความรับผิดชอบ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 เด็กส่วนใหญ่ทำคะแนนระดับของใช้ส่วนตัวไม่ค่อยเรียบร้อย ยังทิ้งเศษกระดาษและถุงขนมไว้ในชั้น พบและจัดเก็บที่นอนเข้าที่แต่ที่ไม่ค่อยเรียบร้อย มีเด็ก 2-3 คนที่หลังจากตื่นนอนแล้วยังนั่งอยู่กับที่ไม่พับและเก็บที่นอนทันที ส่วนพฤติกรรมที่เด็กยังปฏิบัติไม่ค่อยได้คือการมาเข้าแถวเมื่อได้ยินสัญญาณโดยมีเด็ก 6-7 คน เมื่อได้ยินสัญญาณแล้วยังทำภารกิจเดิมอยู่และจะเดินมาเข้าแถวเมื่อมีการตักเตือน การทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบยังไม่สะอาดเรียบร้อย เด็ก 4-5 คน ไม่ช่วยทำความสะอาดรับผิดชอบ ไม่หยุดเล่นและเก็บของเล่นเข้าที่เมื่อได้ยินสัญญาณและจัดเก็บของเล่นยังไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยต้องตักเตือนจึงจะทำ เมื่อเข้าสัปดาห์ที่ 2 เด็กส่วนใหญ่ทำคะแนนระดับของใช้ส่วนตัวได้เรียบร้อยขึ้นแต่มีเด็ก 4-5 คนที่ยังทำคะแนนระดับของใช้ส่วนตัวไม่ค่อยเรียบร้อย มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ ตื่นนอนและพับเก็บที่นอนได้เรียบร้อยมากขึ้น ทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบยังไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร เด็กส่วนใหญ่หยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณและเก็บของเล่นเข้าที่ได้แต่ไม่ค่อยเรียบร้อย สัปดาห์ที่ 3 เด็กส่วนใหญ่ทำคะแนนระดับของใช้ส่วนตัวเรียบร้อยขึ้น มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ ตื่นนอนและพับที่นอนได้เรียบร้อยขึ้น ทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบแต่ยังไม่สะอาดเรียบร้อยเท่าที่ควร และหยุดเล่นทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณแต่การจัดเก็บของเล่นยังอยู่ในสภาพไม่ค่อยเรียบร้อย สัปดาห์ที่ 4 เด็กส่วนใหญ่ทำคะแนนระดับของใช้ส่วนตัวได้เรียบร้อยขึ้น ตักเตือนเพื่อนให้ทำความสะอาดระดับของใช้ส่วนตัวให้เรียบร้อย มีความกระตือรือร้นและชักชวนกันวิ่งมาเข้าแถวเมื่อได้ยินสัญญาณ สามารถพับและจัดเก็บที่นอนเข้าที่หลังจากตื่นนอนได้เรียบร้อยมากขึ้น ทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบได้เรียบร้อยมากขึ้น หยุดเล่นทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณแต่ยังจัดเก็บของเล่นไม่ค่อยเรียบร้อย สัปดาห์ที่ 5 เด็กส่วนใหญ่ทำคะแนนระดับของใช้ส่วนตัวเรียบร้อยขึ้น มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ มีความตั้งใจพับที่นอนให้เรียบร้อยและตรวจสอบความเรียบร้อยของที่นอนก่อนเก็บเข้าที่ ทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบสะอาดเรียบร้อยดี รู้จักกวาดขยะไปในทิศทางเดียวกัน หยุดเล่นและจัดเก็บของเล่นเข้าที่ได้เรียบร้อยมากขึ้น มีการตักเตือนกันเมื่อเพื่อนวางของเล่นไม่ตรงตำแหน่งเดิม สัปดาห์ที่ 6 เด็กส่วนใหญ่ตั้งใจทำความสะอาดระดับของใช้ส่วนตัวรู้จักปิดฝุนให้สะอาดยิ่งขึ้น เข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ พับและจัดเก็บที่นอนเข้าที่เรียบร้อย ทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบได้เรียบร้อยดีขึ้น รู้จักแยกทิ้งขยะที่เป็นพลาสติกกับใบไม้ หยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณและเก็บของเข้าที่ได้เป็นระเบียบมากขึ้น สัปดาห์ที่ 7 เด็กส่วนใหญ่ทำ

ความสะอาดชั้นเก็บของใช้ส่วนตัวได้เรียบร้อยดี มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ พับและจัดเก็บที่นอนเข้าที่เรียบร้อย ทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบได้เรียบร้อย หยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณและส่วนใหญ่เก็บของเล่นเข้าที่ได้เป็นระเบียบมากขึ้น และเมื่อเข้าสัปดาห์ที่ 8 เด็กทุกคนสามารถทำความสะอาดชั้นเก็บของใช้ส่วนตัวได้เรียบร้อย มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ พับและจัดเก็บที่นอนเข้าที่เรียบร้อย ทำความสะอาดเขตที่ตนเองรับผิดชอบได้เรียบร้อย และหยุดเล่นเมื่อได้ยินสัญญาณแต่การจัดเก็บของเข้าที่ เด็กส่วนใหญ่จัดเก็บของเล่นได้เป็นระเบียบดีมีเพียงเด็ก 2-3 คนที่ยังจัดวางของเล่นไม่ตรงตำแหน่ง

ด้านความซื่อสัตย์ สัปดาห์ที่ 1 เด็กส่วนใหญ่ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตนและรู้จักขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ มีเพียงเด็ก 5-6 คนที่หยิบของเพื่อนโดยไม่ขออนุญาตแต่พฤติกรรมที่ยังบกพร่องคือการเข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลัง มีการแซงแถวเพื่อนและยืนไม่เป็นระเบียบ และเด็กส่วนใหญ่วิ่งเล่นในห้องเรียน สัปดาห์ที่ 2 เด็กส่วนใหญ่ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตน และมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นเรื่องการขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ รู้จักกล่าวคำขอบคุณเพื่อน แต่การเข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลัง ยังมีการแซงแถวเพื่อนและยืนไม่เป็นระเบียบและยังคงวิ่งเล่นในห้องเรียน ผู้วิจัยตั้งเตือนจึงจะหยุดวิ่ง สัปดาห์ที่ 3 เด็กส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ดีขึ้นเรื่องการขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของและไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตน แต่การเข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลัง และการไม่วิ่งเล่นในห้องเรียนนั้นยังต้องมีการตักเตือนเช่นเดิม สัปดาห์ที่ 4 เด็กส่วนใหญ่ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตนและขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลังดีขึ้นและยืนเป็นระเบียบมากขึ้นแต่ยังมีเด็ก 2-3 คนที่ยังต้องตักเตือน และเด็กส่วนใหญ่ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน มีเพียง 4-5 คนที่ยังวิ่งเล่น ซึ่งจะวิ่งช่วงเวลาเลิกเรียนที่ผู้ปกครองยังไม่มารับ สัปดาห์ที่ 5 เด็กส่วนใหญ่ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตนและขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลังและยืนเป็นระเบียบแต่ยังมีเด็ก 2-3 คนที่ยังต้องตักเตือน เด็กส่วนใหญ่ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียนแต่มีเพียง 4-5 คนที่ยังวิ่งเล่นและจะหยุดเมื่อถูกตักเตือน สัปดาห์ที่ 6 เด็กส่วนใหญ่ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตนและขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลังและยืนเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น เด็กส่วนใหญ่ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน และตักเตือนเพื่อนเมื่อเห็นว่าเพื่อนจะวิ่งในห้อง สัปดาห์ที่ 7 การแสดงพฤติกรรมค่อนข้างคงที่กับสัปดาห์ ที่ 6 คือ เด็กส่วนใหญ่ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตนและขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลัง สามารถยืนแถวเป็นระเบียบเรียบร้อยดี และส่วนใหญ่ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน และในสัปดาห์ที่ 8 เด็กทุกคนไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตนและขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ สามารถเข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน-หลังเป็นระเบียบเรียบร้อยดี และส่วนใหญ่ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียนมีเพียงเด็ก 1-2 คน ที่ยังต้องตักเตือน

2.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบียร์รถกร รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบียร์รถกร

ผู้เรียน	คะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม			
	ด้านความรับผิดชอบ		ด้านความซื่อสัตย์	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	1.62	3.00	1.75	2.75
2	1.25	2.67	1.69	3.00
3	1.87	3.00	1.75	2.75
4	1.59	2.67	1.63	2.75
5	1.17	2.83	1.50	2.75
6	1.67	3.00	1.94	2.75
7	1.83	2.83	1.88	2.75
8	1.67	2.83	1.88	3.00
9	1.63	2.83	2.00	2.75
10	1.83	3.00	2.00	2.75
11	1.63	2.67	1.88	3.00
12	1.79	3.00	2.00	2.75
13	1.83	2.83	1.94	2.75
14	1.79	2.50	1.88	3.00
15	1.75	2.67	2.00	3.00
16	1.71	2.67	1.50	2.75
17	1.46	2.83	1.56	2.75
18	1.83	2.83	2.00	3.00
M	1.66	2.81	1.82	2.83
SD	0.20	0.15	0.18	0.12

ตารางที่ 4.3 สรุปผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

ความมีวินัยในตนเอง	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
	M	S.D	M	S.D	
ด้านความรับผิดชอบ	1.66	0.20	2.81	0.15	21.98*
ด้านความซื่อสัตย์	1.82	0.18	2.83	0.12	23.08*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 และตารางที่ 4.3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยนั้นก่อนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 1.66 (S.D=0.20) และมีคะแนนเฉลี่ยด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 1.82 (S.D=0.18) แต่หลังจากได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้วเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 2.81 (S.D=0.15) และมีคะแนนเฉลี่ยด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 2.83 (S.D=0.12) เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

2.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและระยะติดตามผล รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

ผู้เรียน	คะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม			
	ด้านความรับผิดชอบ		ด้านความซื่อสัตย์	
	ระยะหลังการทดลอง	ระยะติดตามผล	ระยะหลังการทดลอง	ระยะติดตามผล
1	3.00	2.83	2.75	2.50
2	2.67	2.67	3.00	2.75
3	3.00	2.83	2.75	2.50
4	2.67	2.50	2.75	2.75
5	2.83	2.50	2.75	2.75

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ผู้เรียน	คะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรม			
	ด้านความรับผิดชอบ		ด้านความซื่อสัตย์	
	ระยะหลังการทดลอง	ระยะติดตามผล	ระยะหลังการทดลอง	ระยะติดตามผล
6	3.00	2.67	2.75	2.75
7	2.83	2.67	2.75	2.50
8	2.83	2.67	3.00	2.75
9	2.83	2.83	2.75	2.75
10	3.00	2.83	2.75	2.50
11	2.67	2.67	3.00	2.75
12	3.00	2.67	2.75	2.50
13	2.83	2.50	2.75	2.75
14	2.50	2.50	3.00	2.75
15	2.67	2.50	3.00	2.75
16	2.67	2.83	2.75	2.75
17	2.83	2.50	2.75	3.00
18	2.83	2.83	3.00	3.00
M	2.81	2.67	2.83	2.71
SD	0.15	0.14	0.12	0.15

ตารางที่ 4.5 สรุปผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ ของเด็กปฐมวัยระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

ความมีวินัยในตนเอง	หลังการทดลอง		ติดตามผล		t
	M	S.D	M	S.D	
ด้านความรับผิดชอบ	2.81	0.15	2.67	0.14	4.23*
ด้านความซื่อสัตย์	2.83	0.12	2.71	0.15	3.43*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 และตาราง 4.5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยนั้นหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเด็ก

ปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 2.81 (S.D =0.15) และคะแนนเฉลี่ยด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 2.83 (S.D =0.12) แต่ระยะติดตามผล 2 สัปดาห์ โดยเว้นระยะห่างจากช่วงระยะหลังการทดลอง 2 สัปดาห์แล้ว เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 2.67 (S.D =0.14) และคะแนนเฉลี่ยด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 2.71 (S.D =0.15) เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยเรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและระยะติดตามผล

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัด สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ณ โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย

- 1) แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัย
- 2) แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
- 3) แบบบันทึกอัตราการได้รับเบี้ยอรรถกรของเด็กปฐมวัย

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

- 1) ระยะหาเส้นฐาน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยเป็นเวลา 1 สัปดาห์ พร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมโดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อกำหนดค่าพฤติกรรมเส้นฐาน
- 2) ระยะทดลอง ผู้วิจัยทดลองให้การเสริมแรงโดยใช้เบี้ยอรรถกรแก่เด็กปฐมวัยเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ขณะทดลองผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กขณะปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน พร้อมทั้งบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกอัตราการได้รับเบี้ยอรรถกรของเด็กปฐมวัย
- 3) ระยะหลังการทดลองหรือระยะถอดถอน ผู้วิจัยหยุดให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแก่ เด็กปฐมวัย จากนั้นสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยเช่นเดียวกับระยะหาเส้นฐานเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมจากนั้นนำผลการสังเกตมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม
- 4) ระยะติดตามผล ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยสังเกตหลังจากวันระยะสิ้นสุดการทดลองให้การเสริมแรงโดยใช้เบี้ยอรรถกรเพื่อสังเกตว่าหลังจากหยุดให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้ว เทคนิคนี้ยังส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยหรือไม่

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ระยะมาหาค่าเฉลี่ยและนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางและกราฟเส้น
- 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
- 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและระยะติดตามผล

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมีพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่สูงขึ้น โดยช่วง 2 สัปดาห์แรกมีการพัฒนาที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8 ยังคงมีการพัฒนาที่สูงขึ้นแต่อัตราน้อยกว่าช่วง 2 สัปดาห์แรก

ค่าเฉลี่ยรวมของพัฒนาการทั้ง 2 ด้านเท่ากับ 2.69 รายละเอียดของพัฒนาการแต่ละด้านในระยะเวลา 8 สัปดาห์ ดังนี้

1) ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 เมื่อพิจารณาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์ พบว่า สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 สัปดาห์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 สัปดาห์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 สัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 สัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 และสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91

2) ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 เมื่อพิจารณาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์ พบว่าสัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48 สัปดาห์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 สัปดาห์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 สัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 สัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 และสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93

1.3.2 เด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 1.66 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 1.82 แต่หลังจากได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้วเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 2.81 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 2.83

1.3.3 เด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 2.81 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 2.83 แต่ระยะติดตามผลเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบเท่ากับ 2.67 และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์เท่ากับ 2.71

2. อภิปรายผล

2.1 จากผลการศึกษาพัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรปรากฏว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สูงขึ้นทั้งสองด้านสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 คือ เมื่อได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเด็กปฐมวัยมี

พัฒนาการความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ที่สูงขึ้น และเมื่อวิเคราะห์พัฒนาการเป็นรายสัปดาห์ผลปรากฏว่า

2.1.1 ความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยในช่วง 2 สัปดาห์แรกมีการพัฒนาที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และช่วงสัปดาห์ที่ 3 ถึง สัปดาห์ที่ 8 ยังคงพัฒนาสูงขึ้นแต่อัตราน้อยกว่าช่วง 2 สัปดาห์แรก ทั้งนี้เนื่องจากช่วง 2 สัปดาห์แรกเด็กปฐมวัยให้ความสนใจกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นอย่างมาก สะท้อนได้จากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก เช่น การพูดคุยถึงสิ่งของของเด็กต้องการแลกเปลี่ยน การนำสมุดสะสมสติ๊กเกอร์รูปดาวมานับทุกครั้งที่ได้สติ๊กเกอร์เพิ่ม การชักชวนเพื่อนให้ยื่นเข้าแถวตามลำดับให้เรียบร้อย เป็นต้น การแสดงพฤติกรรมของเด็กจึงเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน จากเดิมที่เด็กบางคนไม่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แต่เมื่อเด็กทราบเงื่อนไขการได้รับเบี้ยอรรถกรแล้ว เด็กพยายามแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้นแต่ยังไม่สม่ำเสมอและไม่เรียบร้อย เช่น เดิมที่เด็กไม่พับเก็บที่นอนเข้าที่หลังจากตื่นนอนต้องตักเตียงนอนจึงจะปฏิบัติ แต่เมื่อเด็กทราบเงื่อนไขแล้วเด็กพับเก็บที่นอนเข้าที่ทันทีเมื่อตื่นนอนโดยไม่ต้องตักเตียงนอน แม้ว่าการเก็บที่นอนยังไม่เรียบร้อยในช่วงแรก เมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8 เด็กเริ่มคุ้นเคยกับเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแล้วและยังคงแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับคำกล่าวของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556, น.175) ที่กล่าวถึงการเสริมแรงว่า ในการเสริมแรงนั้นควรให้การเสริมแรงทุกครั้งที่เกิดพฤติกรรมเพราะจะทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงต้นของการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ๆ และเมื่อพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นสม่ำเสมอแล้วได้รับการเสริมแรงตามช่วงเวลาหรือตามจำนวนครั้งของการแสดงพฤติกรรมจะทำให้พฤติกรรมที่พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปนั้นเกิดขึ้นสม่ำเสมอ

2.1.2 ในช่วงทดลอง 8 สัปดาห์ พบว่า พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติได้ดีเป็นพฤติกรรมด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและการไม่นำของของผู้อื่นมาเป็นของตน สำหรับพฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยยังปฏิบัติได้ไม่ค่อยดีเป็นพฤติกรรมด้านการจัดเก็บของใช้และของเล่นเข้าที่โดยครูยังต้องมีการตักเตียงนอนในบางครั้งคราว ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมการจัดเก็บของใช้ของเล่นเข้าที่นั้นเป็นพฤติกรรมที่ยากและมีความซับซ้อน ส่งผลให้เด็กทำได้ช้ากว่าพฤติกรรมอื่นซึ่งมีความง่ายกว่า การสร้างเสริมพฤติกรรมจึงต้องใช้ระยะเวลาานาน ครูควรชี้แนะแนวทางให้เด็กประพฤติปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป และฝึกฝนให้เด็กปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเคยชินและเป็นวิถีชีวิตในที่สุด นอกจากนี้การที่เด็กปฐมวัยจะสามารถจัดเก็บของเล่นและของใช้เข้าที่ได้นั้นเด็กต้องสังเกตและจดจำตำแหน่งการจัดวางของใช้และของเล่นได้ สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวคิดทฤษฎีของ Piaget โดยจัดเด็กปฐมวัยอยู่ในขั้นพัฒนาการก่อนเกิดความคิดรวบยอดอย่างใช้เหตุผล ลักษณะเด่นในขั้นนี้คือ เด็กสามารถใช้สัญลักษณ์และคำต่างๆ ในการคิดและเข้าใจสิ่งต่างๆ ตามที่สายตามองเห็นเท่านั้น (ปิยะนันท์ ธีรณัยชโลทร, 2558, น.9-16)

ดังนั้นครูผู้สอนควรทำสัญลักษณ์หรือสิ่งชี้แนะทางสายตาเพื่อให้เด็กรู้ว่าจะต้องวางของเล่นไว้ตำแหน่งใดและสามารถจดจำตำแหน่งได้แม่นยำขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของนฤมล เนียมหอม (2549, น.3-6 อ้างถึงใน อรุณี ทรดาล, 2558, น.7-42) ที่ได้กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดสวยงามและปลอดภัย เพื่อให้เด็กเห็นแบบอย่างของความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเรียนรู้จากการเลียนแบบครู นอกจากนี้ครูควรจัดเก็บสื่อและอุปกรณ์ของใช้ให้เป็นหมวดหมู่และเอื้อให้เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง อาจจัดทำสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อเด็กเพื่อช่วยให้เด็กจัดเก็บของเข้าที่ได้ด้วยตนเอง เป็นต้น

2.2 จากผลการเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรปรากฏว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรสูงกว่าก่อนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 คือ หลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เนื่องจากการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่สามารถใช้เสริมแรงแก่เด็กปฐมวัยทุกคนตามความต้องการของแต่ละคน โดยก่อนใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล ตัวเสริมแรงที่นำมาใช้จึงตรงกับความต้องการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง ซึ่งตัวเสริมแรงที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ลูกบอล แก้วน้ำ กลองใส่ดินสอ สีไม้ ตุ๊กตาปูนปลาสเตอร์ กระปุกออมสิน สมุดภาพพระบายสี ดินน้ำมัน ดินสอและยางลบ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Skinner ที่เชื่อว่าแรงเสริมเป็น ตัวแปรสำคัญของการเรียนรู้ พฤติกรรมใดที่บุคคลแสดงออกแล้วได้รับการเสริมแรงในสิ่งที่ต้องการจะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นยิ่งขึ้น (อรุณี ทรดาล และบุษบง ต้นติวศ์, 2557, น.3-16) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดทฤษฎีของ Kohlberg ที่ได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยไว้ ในระดับก่อนกฎเกณฑ์ เด็กปฐมวัยจะใช้การลงโทษและการได้รับรางวัลเป็นเครื่องตัดสินความถูก-ผิด โดยเด็กปฐมวัยจะเคารพและทำตามกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษและจะเลือกทำพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2560, น.1-35)

2.3 จากผลการเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและระยะติดตามผลปรากฏว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรแตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 3 คือ พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไม่แตกต่างจากระยะติดตามผล ซึ่งผลดังกล่าวอาจเกิดจากระยะเวลาในการ

ทดลองสั้นเกินไปที่จะพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กให้เกิดเป็นนิสัยที่คงทนถาวรได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, น.80-81 อ้างถึงใน ฉันทนา ศรีภักดี, 2555, น. 22) ที่กล่าวว่า ในการฝึกวินัยให้แก่เด็กนั้นเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กได้ในทันทีทันใด ต้องฝึกซ้ำๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานเพื่อให้เด็กซึมซับและเกิดเป็นนิสัยได้ นอกจากนี้แล้วการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นเทคนิคการเสริมแรงจากภายนอก หากเด็กแสดงพฤติกรรมแล้วไม่ได้รับการตอบสนองหรือไม่ได้รับตัวเสริมแรงที่ต้องการย่อมส่งผลให้ความต้องการแสดงพฤติกรรมนั้นถึ้น้อยลง สอดคล้องกับคำกล่าวของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556, น.201) ที่กล่าวว่า การใช้เบี้ยอรรถกรนั้นถ้าผู้ฝึกการใช้เบี้ยอรรถกรอย่างทันทีทันใดจะทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วกลับสู่สภาพเดิมหรือมีความถี่ของการแสดงพฤติกรรมนั้นลดลงทันที ดังนั้นการส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยควรให้แรงจูงใจภายในร่วมด้วย สอดคล้องกับคำกล่าวของนฤมล เนียมหอม (2549, น.3-6 อ้างถึงใน อรุณี หรดาล, 2558, น.7-41) ที่กล่าวว่า การสร้างวินัยในตนเองไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้ในเวลาอันรวดเร็วต้องเริ่มจากความรักที่เด็กมีต่อครูไปจนกระทั่งเป็นความผูกพันและเคารพรักครูจึงควรสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับเด็ก เมื่อเด็กรู้สึกรักใคร่ผูกพันกับครูเด็กจะยึดคำตักเตือนของครูมาเป็นความรู้สึกของตนเอง คำตักเตือนของครูจะกลายเป็นส่วนหนึ่งที่เด็กใช้เตือนตนเองในอนาคต ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของวินัยในตนเองของเด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะอดทนอดกลั้นหักห้ามใจตนเอง เมื่อครูแสดงความรักให้เด็กได้รับรู้ เด็กจะเรียนรู้ที่จะแสดงความรักและเคารพครูและเอาสิ่งที่ครูสั่งสอนผสมผสานเข้าไปในจิตใจเด็กและเป็นแนวทางปฏิบัติให้เด็กในที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็กเห็นแบบอย่างของความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเอื้อให้เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

3.1.2 ครูผู้สอนควรขยายเวลาในการทดลองเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เด็กได้ฝึกซ้ำๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานจนเกิดเป็นนิสัยได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมเกมการเล่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

3.2.2 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยเปรียบเทียบผลระหว่างการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรและการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรควบคู่กับการเสริมแรงทางสังคม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2553). *คุณธรรม และจริยธรรม หัวใจของข้าราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ม.ป.ท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับ การกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์*. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา.
- กฤษฎา ม่วงศรีพิทักษ์. (2552). *การลดพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งในชั้นเรียนของเด็กออทิสติกโดยใช้การ ชี้แนะด้วยภาพสัญลักษณ์กับการเสริมแรงด้วยเบียร์รถกร*. (การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เกษม วัฒนชัย. (2555). *ความซื่อตรงกันค่านิยมสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: อินฟินิทโกลบอลเทรต.
- ขวัญชนก ทองคู่. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อ ส่งเสริมความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัย นเรศวร, พิษณุโลก.
- จิตตรา นุ่มพญา. (2552). *การพัฒนากิจกรรมการเล่นิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบเพื่อ พัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2556). *พัฒนาการและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย.ในประมวลสาระ ชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. (หน่วยที่ 5 , น.5-1 ถึง น.5-80, พิมพ์ ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2560). *จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก.ในเอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและ วิทยาการการเรียนรู้*. (หน่วยที่ 1, น.1-1 ถึง น.1-51, พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์, นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวคิน), รัชนี นพเกตุ, รัตนา ศิริพานิช, วารุณี ภูวสรกุล, สิริอร วิชชาวุธ, อุบลวรรณ ภาคานันท์. (2556). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉันทนา ศรีภักดี. (2555). *การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การละเล่นพื้นบ้านของไทย*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- ชนัญชิตา วงศ์ทอง. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดอู่ตะเภา จังหวัดชลบุรี. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ฐานิญา เสาร์ดี. (2556). ผลการจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์ร่วมกับการใช้เบียร์รถกรเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ฐานิตา ภาขา. (2553). ผลของการใช้เบียร์รถกรควบคุมการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ณัฐนิชา กองจันทร์. (2557). การใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาทักษะการดูแลผิวของนักเรียนสมองพิการ (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารารัตน์ ทัพโต. (2554). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ดาวรุ่ง แสนคำลือ. (2555). ประสิทธิภาพของการเสริมแรงที่มีต่อการพัฒนาวินัยการแปรงฟันก่อนนอนของเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ดวงรัตน์ วาห์สะ. (2554). พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ทิพภา ประเสริฐกุล. (2553). การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเบียร์รถกร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- นุชลี อุปภัย. (2558). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญถม บุตรมา. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- บุษบง ตันติวังศ์. (2552). แนวคิดและหลักการในการจัดการปฐมวัยศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. (หน่วยที่ 3, น.150, พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เบญจวรรณ สายโยค. (2556). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2555). พัฒนาการวัยเด็ก. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก*. (หน่วยที่ 2, น.2-1 ถึง น.2-74, พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). การวิเคราะห์และการพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. (หน่วยที่ 6, น.6-1 ถึง น.6-105, พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร. (2557). พัฒนาการและการเรียนรู้ทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 3, น.3-1 ถึง น.3-51, พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปิยะพร ศิลาอ่อน. (2553). ผลของการใช้นิทานพื้นบ้านต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- ผกา สัตยธรรม. (2556). การสอนจริยธรรมสำหรับเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิมล ดานะ. (2555). ผลของกิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือและเทคนิคการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พระณรงค์ฤทธิ์ วงษ์สุดตา. (2553). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการฝึกเจริญสติเพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเก็ง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- พระประสิทธิ์ จารุปลโย (ช่วยบุญ). (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา โดยกิจกรรมการเสริมแรงทางบวกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางระจันวิทยา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระสุวรรณ สุขธัญญา (ข้าโพธิ์ทัย). (2560). *การจัดการเรียนรู้โดยการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยของนักเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนสมอ จังหวัดสิงห์บุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พัชร์วิภา บุญมาก. (2553). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเล่นไทยที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- พัชรมณฑิ ศุภสุข. (2556). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างควบคุมการเสริมแรงทางสังคม*. (ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พัชรี ผลโยธิน. (2558). *แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 1, น.1-1 ถึง น.1-63, พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พัชรี ผลโยธิน. (2560). *แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดการศึกษาและหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 1, น.1-1 ถึง น.1-63, พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิศมัย เทียนทอง. (2553). *การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนโรงเรียนบ้านเขามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- มลฤดี ยุตินาวา. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านไทยที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านรถไฟ จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ยุรวดี เนื่องโนราช. (2558). *จิตวิทยาพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- รมย์ภรณ์ สุขเกษม. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นการฟัง-พูดและการเสริมแรงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.

- รัชนีกร รักแร่.(2553). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำกลาง อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รัชนิย์พร หมิ่นเรือคำ. (2552). การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รุ่งรวี คำเหมื่อน. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างเสริมความซื่อสัตย์ต่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านอาบช้าง ตำบลกุดดินจี่ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รุ่งอรุณ เทียนลม (2552). การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย 2 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ลำยอง รอดเรือง. (2557). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- วรรณ อินทร์พรรย์. (2556). ผลการจัดกิจกรรมเกมแบบร่วมมือที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- วสพร นิชรัตน์. (2557). พัฒนาการและการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชา พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. (หน่วยที่ 4 , น.4-1 ถึง น.4-44, พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2561). พฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดการประเมินและสร้างเสริมพฤติกรรมเด็กปฐมวัย. (หน่วยที่ 5, น.5-1 ถึง น.5-63, พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันเพ็ญ ชันขวา. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเขียนร่วมกันที่มีต่อความสนใจในการเขียนและพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัย โรงเรียนคอนปอวิทยา จังหวัดหนองบัวลำภู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- วันวิสาข์ จิตต์สุภา. (2553). *การพัฒนาหนังสือการ์ตูนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคตือนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ศาสตรพันธ์ บุญน้อย. (2556). *ศึกษาและออกแบบหนังสือนิทานการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2558). *คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพร รินตั้งแอนด์พับลิชชิง.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 8 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิตและศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2556). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. (หน่วยที่ 8, น.8-1 ถึง น.8-68, พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิตและอนุชา ม่วงใหญ่. (2553). *การรับรู้และการเรียนรู้กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์*. (หน่วยที่ 7, น.7-1 ถึง น.7-49, ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สรินยา นาคะพงศ์. (2556). *ผลการจัดกิจกรรมแบบวางแผนปฏิบัติทบทวนที่มีต่อการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านผือพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 . เอกสารประกอบการระดมความคิดเห็นทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12*. กรกฎาคม 2558 กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 – 2559*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สิริภัทร ขจรสมบัติ. (2553). การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนและความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุจิตรา สิทธิไทย. (2555). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โรงเรียนบ้านจิว จังหวัดชัยภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- สุชาดา กลางสอน. (2557). ผลของการเสริมแรงทางบวกต่อพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ มีทองคำ และคณะ. (2552). ผลการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนโดยกรอบนวัตกรรมการประเมินตนเองแบบสากล. นนทบุรี: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- โสภากรณี วัจนพิสิฐ. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบแก้ปัญหาพร้อมกับการเสริมแรงกับวิธีสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ร่วมกับการเสริมแรง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- อรุณี หรดาล และบุษบง ตันติวงศ์. (2557). แนวคิดและหลักการในการจัดการปฐมวัยศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. (หน่วยที่ 3, น.3-1 ถึง น.3-58, ปรับปรุงครั้งที่ 1). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณี หรดาล. (2558). วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 7, น.7-1 ถึง น.7-58, พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณี หรดาล. (2561). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจและสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจและสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 1, น.1-1 ถึง น.1-60, พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัครา เอิบสุขสิริ. (2556). จิตวิทยาสำหรับครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิชยา จินะกาญจน์. (2554). ผลของการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยกิจกรรมต่อพฤติกรรมความไม่ใส่ใจการเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

Ausbel.(2009). *Social learning and personality development*. New-York: McGraw – Hill.

Charles Brobbey. (2011). *Children's Perspectives of Their Responsibilities in Household Work in Their Families in The Sekyere South District of Ghana*. Norwegian University of Science and Technology (NTNU).

Cheek, Mary. (1994). *The Effectiveness of Teaching Values Implicitly as Compared to Teaching Values Both Implicitly and Explicitly at the Kindergarten Level: Teachers' Perspectives*, Research Reports, 37. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=ED372863>.

Wilson, Jeanne T. (2000). *Moral Development of Japanese and American Kindergarten Aged Children: A Comparative Study*. Dissertation Abstracts International, 62(06), 2024-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

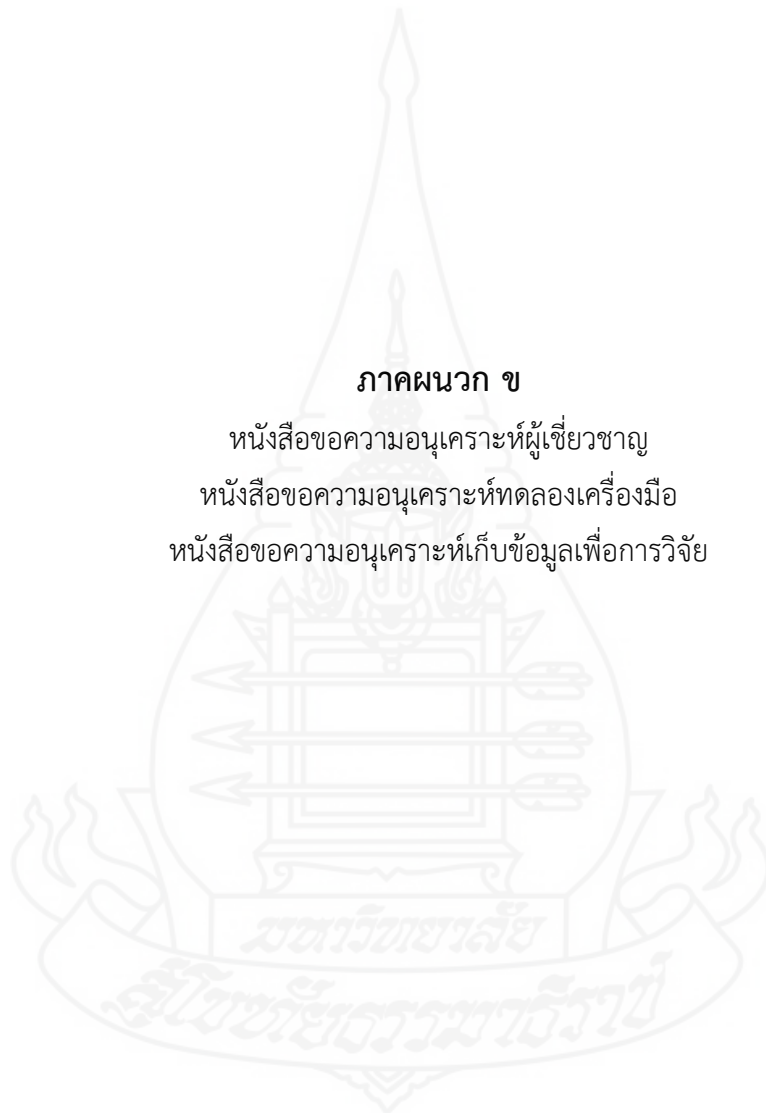

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ นางปรวีณ เลิศสุข
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. การประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ดูแลการศึกษาระดับปฐมวัยของ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต2 ระยะเวลา 24 ปี
2. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตรา เงินบาท
 สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอม
 บึง จังหวัดราชบุรี
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ระยะเวลา 17 ปี
3. ชื่อ นางสาววารวิณี ห้วนหนู
 สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. ปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะเวลา 11 ปี
4. ชื่อ นางสาวปิยมาศ เต็งชู
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดพุ่มเรียง ต.พุ่มเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. การวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ระยะเวลา 4 ปี
5. ชื่อ นางทรงศรี วงศ์สุบรรณ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดวิโรจนาราม ต.ปากหมาก อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี
 วุฒิการศึกษา คบ.วิชาเอก บรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี
 คบ.วิชาเอก การศึกษาปฐมวัย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ประสบการณ์
 ทำงาน 28 ปี

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๑๔๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตรา เงินบาท
สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกาญจนา บุหงอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านปฐมวัยศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐-๘๕๔๗-๑๓๙๔-๒

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๑๔๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๕ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาววารวิชนี หวันหนู

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกาญจนา บุหงอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านปฐมวัยศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐-๘๕๔๗-๑๓๙๔-๒

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๔๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางปรวีณ เลิศสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกาญจนา บุหงอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านปฐมวัยศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐-๘๕๔๗-๑๓๙๔-๒

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๑๔๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน นางสาวปิยมาส เต็งชู
สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกาญจนา นุหงอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบียร์รกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและประเมิน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐-๘๕๔๗-๑๓๙๔-๒

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (ป)/๑๔๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๔ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางทรงศรี วงศ์สุบรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวกาญจนา บุหงอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านปฐมวัยศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐-๘๕๔๗-๑๓๙๔-๒

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๖ (บ)/ พชบ

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพุ่มเรียง

ด้วยนางสาวกาญจนา บุหงอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยทำการเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๓ จำนวน ๑๘ คน ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ทั้งนี้จะมีให้เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่องานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐-๘๕๔๗-๑๓๙๔-๒

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๖ (บ)/ ๓๖๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธาวาส

ด้วยนางสาวกาญจนา บุหงอ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากโรงเรียนวัดสุทธาวาส ตำบลโม่งอ้าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๓ จำนวน ๑๘ คน ระหว่างวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตจากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรนักศึกษา ๐-๘๕๔๗-๑๓๙๔-๒

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัย
โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัยแต่ละข้อต่อไปนี้ว่า มีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
สีไม้				
ลูกบอล				
ดินสอ				
แก้วนํ้า				
ดินน้ำมัน				
ยางลบ				

รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
ตู๊กตาปูนพลาสติกอร์				
กล่องใส่ดินสอ				
สมุดภาพพระบายสี				
กระปุกอมลิน				

ลงชื่อผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

**ตารางผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อ
แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัย**

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
10	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง
ด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย
โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยแต่ละรายการต่อไปนี้ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
1. พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของเด็ก				
1.1 การปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ				
1.1.1 ทำความสะอาด เขตรับผิดชอบให้เรียบร้อย				
1.1.2 ทำความสะอาดชิ้นเก็บของส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อนกลับ				
1.2 การตรงต่อเวลา				
1.2.1 มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ				
1.2.2 หยุดเล่นและเก็บของเข้าที่ทันทีหลังได้ยินสัญญาณ				
1.3 การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังปฏิบัติกิจกรรมเสร็จและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย				
1.3.1 เก็บของใช้และของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง				
1.3.2 พับและจัดเก็บที่นอนเข้าที่ให้เรียบร้อยหลังตื่น				
2. พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์ของเด็ก				
2.1 การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน				
2.1.1 เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน - หลัง				
2.1.2 ไม่วิ่งในห้องเรียน				
2.2 การไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน				
2.2.1 ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตน				
2.2.2 ขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตารางผลรวมคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง
ด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1								
1.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.1.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.1.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.2.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.2.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.3.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
1.3.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2								
2.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.1.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.1.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.2.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2.2.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

**แบบประเมินความสอดคล้องของแบบบันทึกอัตราการได้รับเบี่ยงเบนของเด็กปฐมวัย
โดยผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบบันทึกอัตราการได้รับเบี่ยงเบนของเด็กปฐมวัยแต่ละรายการต่อไปนี้ว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
1. เนื้อหาและภาษาที่ใช้อ่านเข้าใจง่าย				
2. เนื้อหารายละเอียดสอดคล้องกับแบบสังเกตพฤติกรรม ความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ ของเด็กปฐมวัย				
3. เครื่องมือง่ายต่อการบันทึกข้อมูล				
4. เกณฑ์ในการได้รับเบี่ยงเบนมีความเหมาะสมกับวัย ของเด็ก				
5. เครื่องมือมีความเหมาะสม				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตารางผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อ
แบบบันทึกอัตราการได้รับเบี่ยงเบนของเด็กปฐมวัย

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

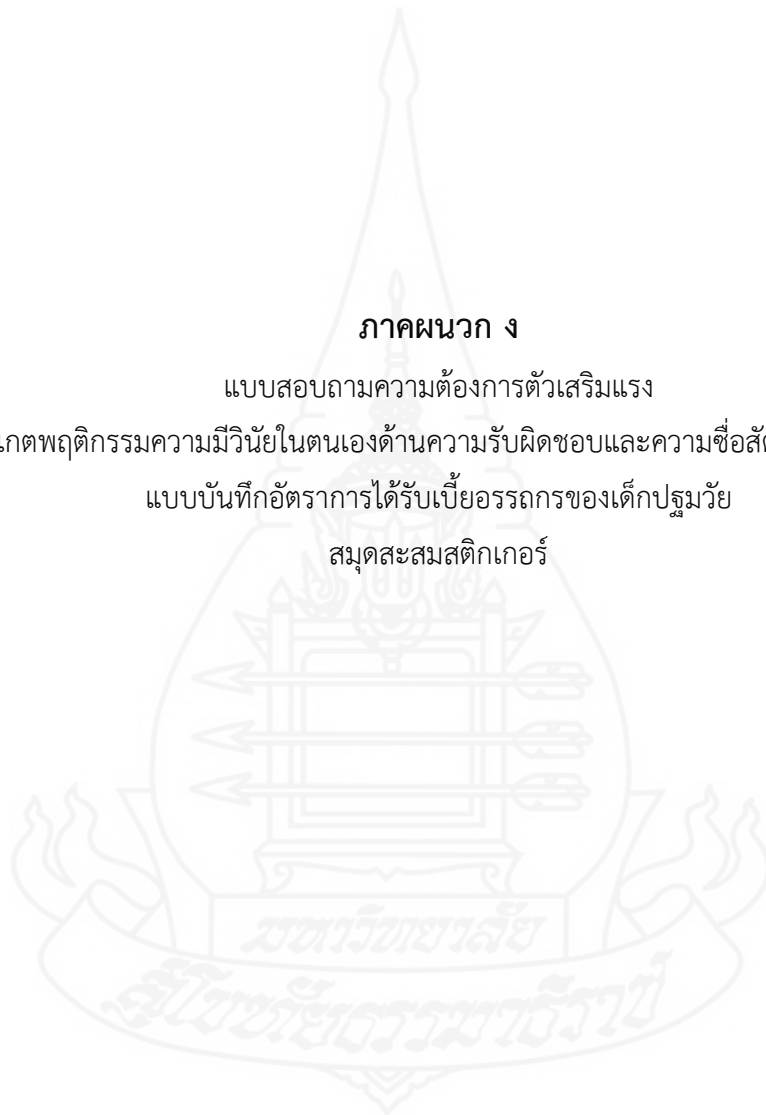
ภาคผนวก ง

แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรง

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย

แบบบันทึกอัตราการได้รับเบี้ยอรรถกรของเด็กปฐมวัย

สมุดสะสมสติ๊กเกอร์

แบบสอบถามความต้องการตัวเสริมแรงของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง ให้เด็กๆเติมตัวเลข 1-5 ลงในช่อง รูปภาพสิ่งของที่เด็กๆต้องการ โดยเรียงลำดับจาก
สิ่งที่เด็กๆต้องการมากที่สุด 5 ลำดับ

สีไม้ <input data-bbox="659 613 855 736" type="checkbox"/>	ยางลบ <input data-bbox="1286 607 1485 730" type="checkbox"/>
ลูกบอล <input data-bbox="647 965 842 1088" type="checkbox"/>	ตุ๊กตาปูนพลาสติกอร์ <input data-bbox="1278 965 1477 1088" type="checkbox"/>
ดินสอ <input data-bbox="663 1279 858 1402" type="checkbox"/>	กล่องใส่ดินสอ <input data-bbox="1286 1279 1485 1402" type="checkbox"/>
แก้วนํ้า <input data-bbox="663 1626 858 1749" type="checkbox"/>	สมุดภาพพระบายสี <input data-bbox="1278 1615 1477 1738" type="checkbox"/>

ดินน้ำมัน ____	กระปุกออมสิน ____

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็ก
ปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนวัดสุทธาวาส อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตฉบับนี้ใช้สังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์
ของเด็กปฐมวัยในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมประจำวันและกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เมื่ออยู่ในโรงเรียน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
ส่วนที่ 1 การสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ มีจำนวน 3 ข้อ คือ

(1) การปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

- ทำความสะอาดเขตรับผิดชอบให้เรียบร้อย
- ทำความสะอาดชิ้นเก็บของส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อนกลับบ้าน

(2) การตรงต่อเวลา

- มาเข้าแถวทันทีเมื่อได้ยินสัญญาณ
- หยุดเล่นและเก็บของเข้าที่ทันทีหลังได้ยินสัญญาณหมดเวลา

(3) การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังปฏิบัติกิจกรรมเสร็จและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพ

ที่เรียบร้อย

- เก็บของใช้และของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง
- พับและจัดเก็บที่นอนเข้าที่ให้เรียบร้อยหลังจากตื่นนอน

ส่วนที่ 2 การสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์ มีจำนวน 2 ข้อ

คือ

(1) การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน

- เข้าแถวเรียงตามลำดับก่อน - หลัง
- ไม่วิ่งในห้องเรียน

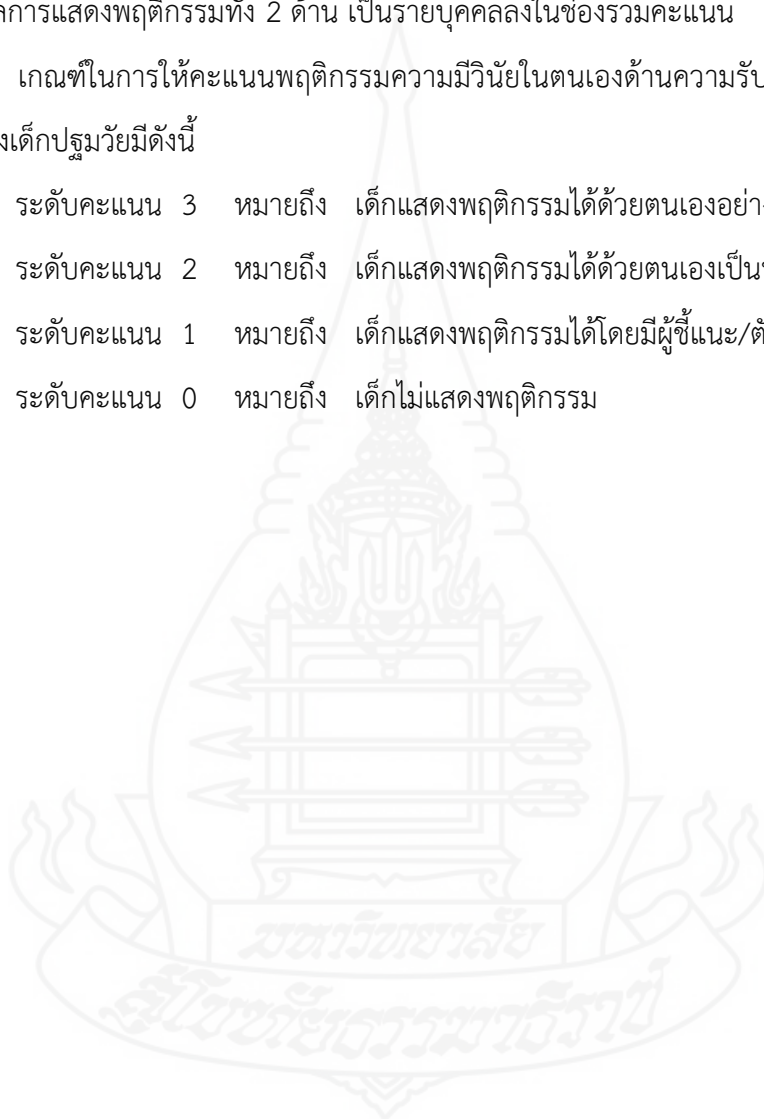
(2) การไม่นำเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน

- ไม่นำของเล่นที่เป็นสมบัติส่วนรวมไปเป็นของตน
- ขออนุญาตเจ้าของก่อนหยิบของ

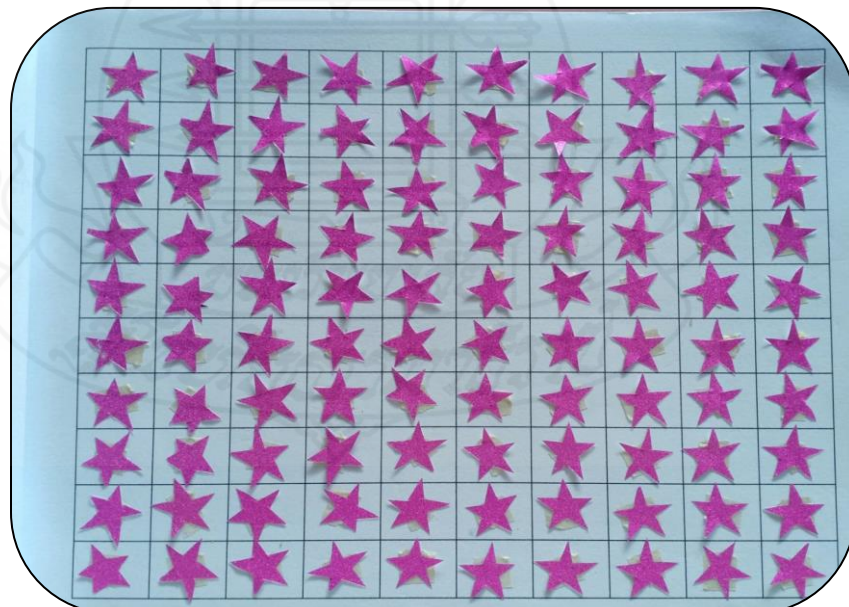
3. แนวทางในการบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย คือ เมื่อผู้สังเกตทำการสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยแล้ว ให้ผู้สังเกตทำการบันทึกผลโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับระดับของการแสดงพฤติกรรมทุกรายการประเมิน จากนั้นทำการสรุปผลการแสดงพฤติกรรมทั้ง 2 ด้าน เป็นรายบุคคลลงในช่องรวมคะแนน

4. เกณฑ์ในการให้คะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

ระดับคะแนน 3	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองเป็นบางครั้ง
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมได้โดยมีผู้ชี้แนะ/ตักเตือน
ระดับคะแนน 0	หมายถึง	เด็กไม่แสดงพฤติกรรม

สมุดสะสมสติ๊กเกอร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกาญจนา บุหงอ
วัน เดือน ปีเกิด	9 พฤษภาคม 2528
สถานที่เกิด	ประเทศซาอุดีอาระเบีย
ประวัติการศึกษา	ค.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2552
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดสุทธาวาส จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง	หัวหน้าสายชั้นอนุบาล และครูประจำชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดสุทธาวาส

